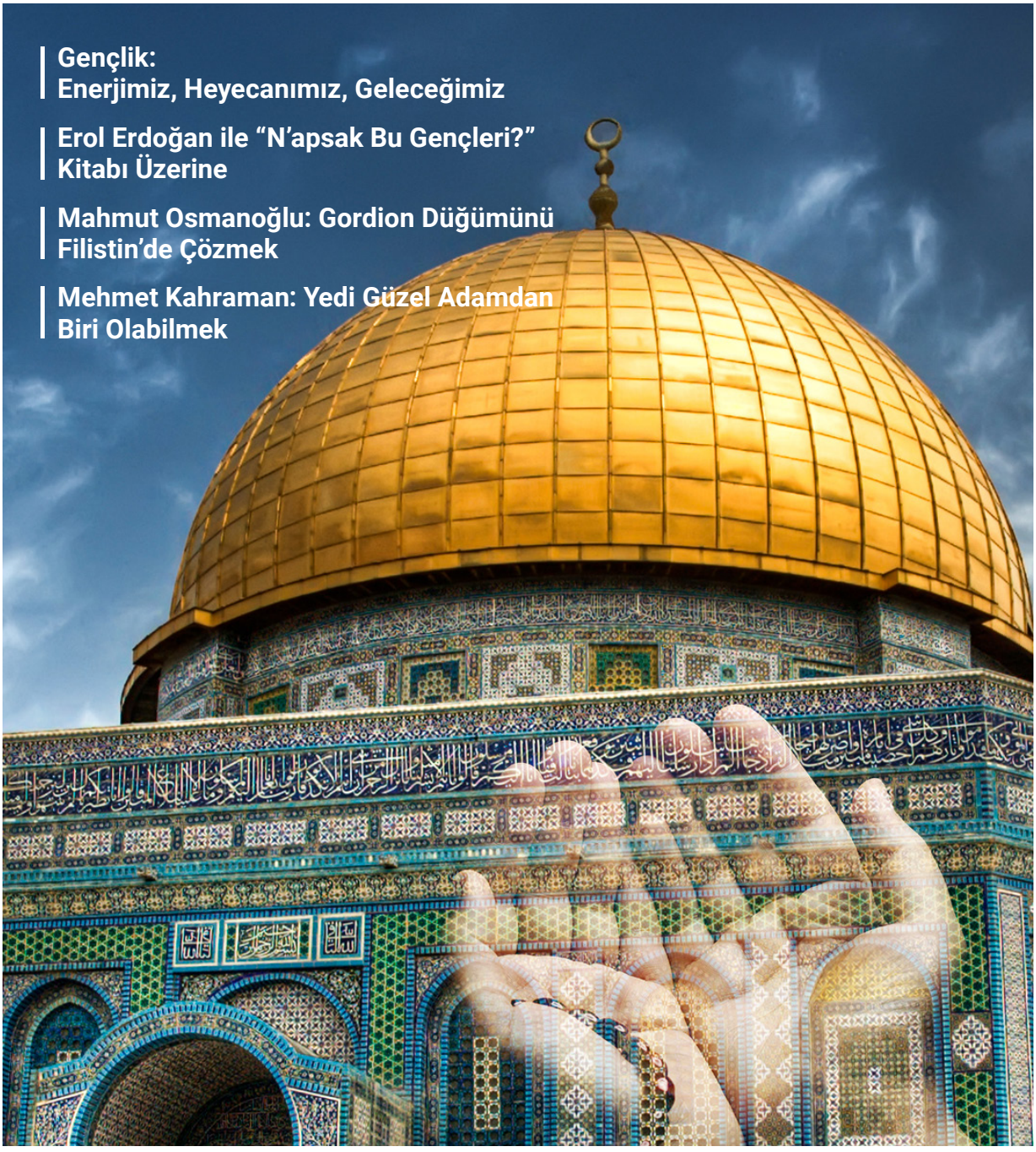
insan • düşünce • kültür

insicam 04

Gençlik:
Enerjimiz, Heyecanımız, Geleceğimiz

Erol Erdoğan ile "N'apsak Bu Gençleri?" Kitabı Üzerine

Mahmut Osmanoğlu: Gordion Düğümünü Filistin'de Çözmek

Mehmet Kahraman: Yedi Güzel Adamdan Biri Olabilmek

SAYI 04 • HAZİRAN • 2021

Put Kırıcı Peygamberler Şehri: Kudüs / Kamil Ergenç • **En Güzel İsimler Hürmetine** / Ali Öztürk • **Şehri Dinlemek** / Bilal Kemikli • **Cafer B. Ebi Talib** / Rıza Savaş • **İnci Mercan Gerdanlığı** / Ahmet Poçanoğlu • **Gençliğin Anlam Arayışına Bir Cevap Olarak Din** / Fahri Güzel • **Gençler Büyüse de Kurtulsa(k)lar** / Raif Nas • **Zamanın Gençleri; Gençlerin Zamanı** / Âdem Ceylan • **Düşünce ve Eylem Ekseninde İbrahim (a.s.) Örnekliği** / İnci Sümeli • **Bir Hüzün Yurdu: Ahıska** / Rıdvan Canım • **Yedinci Oğul ve Diriliş** / Ebubekir Dilekçi

YAŞLILARA HÜRMET

ÖMRÜMÜZE BEREKET

Vefayı bir borç bilerek,
muhabbet ile çalacağız kapılarını.

ONLINE BAĞIŞ
insanvakfi.org.tr

İNSAN VAKFI
İNSAN EĞİTİMİ KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA VAKFI
"Önce İnsan"

VEFA DESTEK PAKETİ 20 ₺

0212 534 41 61 insanvakfi.org.tr Merkez Mahallesi Silahtarağa Caddesi No:12 Eyüp / İSTANBUL

insicam
insan • düşünce • kültür

İMTİYAZ SAHİBİ:
İnsan ve Medeniyet Hareketi Adına
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa Özel

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Mehmet Bulayır

EDİTÖR
Şehnaz Fındık

YAYIN KURULU
Ahmet Geçer
Cemal Balıbey
Ebubekir Dilekçi
Fatih Büyükkara
Haluk Nas
Mustafa Özel
Mehmet Bulayır
Raif Nas

ISSN: 2757-8518

GRAFİK TASARIM
Ahmet Furkan Onat

YAYIN TÜRÜ
Ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın. Ücretsizdir

Yazı ve reklamların içerik sorumluluğu sahiplerine aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Dergimiz sınırlı sayıda basılmış olup, dijital versiyonuna www.insicam.net adresinden erişebilirsiniz.

Yâ Müntakim!

Ey mazlumların sahibi, ey müstazafların koruyucusu!

Ey Filistin'in, Kudüs-ü Şerif'in, Mescid-i Aksâ'nın yegâne ve mutlak Kâdiri!

Ey hiçbir zulmü karşılıksız bırakmayan, bir adı da Müntakim olan Rabbimiz! Her yıl Ramazan'ımızı, orucumuzu bize, Âlem-i İslam'a zehir eden işgalci siyonistlerin köklerinin bizim ellerimizle kazındığı günleri bize göster! Biz biliyoruz, inanıyoruz: Sen Rahmân'sın, Sen Rahîm'sin, Sen Raûf'sun. Ancak; Senin bu özelliklerine, bu isimlerine layık olmayan, yüzyıllardır Sana isyan eden, verdiğin nimetlere nankörlük eden Yahudi katil, cani ve işgalciler, Senin kendilerine Müntakim, Kahhâr, Cebbâr isimlerinle tecelli etmelerini bekliyorlar, onları mahrum etme ya Rab!

Evet, son günleri çok acı geçen bir Ramazan'ı daha geride bıraktık. Bu acılara kayıt düşen yazılarla açılıyor Haziran sayfalarımız. Az ama öz; kimliğimizi, kişiliğimizi, bakışımızı, duruşumuzu gösteren yazılarla...

Dünyanın kadim meselelerinden biri, şüphesiz gençliktir. Her zaman, her yerde konuşulan, genelde şikâyetçi olunan gençlik konusunu değişik açılardan, farklı kalemlerle gündeme taşımaya çalıştık. Son birkaç yıldır bu bağlamda o kadar olumsuz şey söylendi ki, ortaya karanlık bir tablo çıktı, çıkarıldı. Peki, gerçek öyle mi? Sanmıyoruz. Çünkü gençliğimizin durumuna baktığımızda umutsuzluktan çok umut görmek mümkün. Olaya nasıl, nereden baktığımız önemli.

Şurası bir gerçektir: Bugünü bize emanet edenler, dünün beğenilmeyen gençleridir. İnsanların nesillerini, gençlerini beğenmemeleri, tarihî ve sosyolojik bir vâkıadır. Dün böyleydi, bugün böyledir, yarın da böyle olacaktır. Hayat devam ettiğine göre, gençlerden asla umut kesmemek gerekir. Çünkü yaşadığımız bunca güzellik, iyilik onların eseridir. Bu kadar sosyokültürel çalışmayı kim yapıyor? Çıkan bunca kitabı, onca dergiyi kim okuyor? Şurada bir iş var dendiğinde kim koşuyor?

Bu bağlamda son olarak şunu söyleyelim: Umutsuzluk değil umut aşılayalım, insanlarımızın gönlünü, yüreğini ferahlatacak işlere vesile olalım.

Yazılarımız elbette bunlarla sınırlı değil. Sayfalarımızı çevirdikçe sürprizler çıkacak karşınıza.

Türkiye İslamcılığının önemli iki ismi Bahattin Yıldız'ı (şeh. 17 Mayıs 2010) ve Âkif Emre'yi (ö. 23 Mayıs 2017) rahmetle anarak iyi okumalar diliyoruz. Temmuz sayımızda buluşmak üzere Müntakim olana emanet olunuz.

Mustafa ÖZEL
Genel Yayın Yönetmeni

İÇİNDEKİLER

06 Gordion Düğümünü Filistin'de Çözmek
Mahmut Osmanoğlu

08 Küresel Medyanın Filistin Körlüğü
Kemal Mansur

12 Put Kırıcı Peygamberler Şehri: Kudüs
Kamil Ergenç

16 En Güzel İsimler Hürmetine
Ali Öztürk

20 Şehri Dinlemek
Bilal Kemikli

24 Cafer B. Ebi Talib
Rıza Savaş

26 İnci Mercan Gerdanlığı -3-
Osman Zinnureyn
Ahmet Poçanoğlu

30 Erol Erdoğan ile "N'apsak Bu Gençleri?" Kitabı Üzerine
Röportaj: Sinan Özyurt

34 Gençliğin Anlam Arayışına Bir Cevap Olarak Din
Fahri Güzel

38 Gençler Büyüseler de Kurtulsa(k)lar
Raif Nas

40 Zamanın Gençleri; Gençlerin Zamanı
Âdem Ceylan

44 Düşünce ve Eylem Ekseninde İbrahim (a.s) Örnekliği
İnci Sümeli

50 Cemiyetin Geleceği Gençliğin Keyfiyetidir
Mucahid Yıldız

52 Disconnect: İnternet Çağında Gençlikle İletişimi Kesmek
Aşkın Yıldız

56 Gençlik İçin Devrim, Devrim İçin Ahlak Ülküsü
Şehnaz Fındık

60 Gençlik Faslına Bir Kelam Arası
Zehra Tunç

62 Gençlik Hazinesi
Ayşegül Subaşı

64 Gençliğin Mahremiyet Algısı
Abdulkadir Kızılboğa

66 Gençler ve Aileler Arasında Çatışma ve Çözüm Yolları
Semanur Özkaya

68 Servilerin Gölgesinde
Cemal Balıbey

70 Bir Mezar Taşının Hazin Hikayesi
Ömer Faruk Deliktaş

72 Mevlânâ Vahîdüddin Han (II)
Abdulhamit Birışık

76 Yedi Güzel Adamdan Biri Olabilmek
Mehmet Kahraman

80 Bir Hüzün Yurdu: AHISKA
Rıdvan Canım

84 İnsanoğlu Kendini Kandırmakta Ustadır
Derviş Çelebi

86 Yedinci Oğul ve Diriliş
Ebubekir Dilekçi

88 Çizgi: Hasan Aycın

"Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümde
Götür Müslümana selâm diyordu
Dayanamıyorum bu ayrılığa
Kucaklasın beni İslam diyordu"
Mehmet Akif İnan

Gordion Düğümünü Filistin'de Çözmek

Mahmut OSMANOĞLU

Kudüs bir Gordion Düğümüdür, onu çözecek olan günün birinde üzerine inecek bir kılıç darbesidir.

BM kararları mucibince İsrail işgali altındaki Doğu Kudüs'teki Şeyh Cerrah Mahallesi'nde uzun süredir tırmanan gerginliğin çatışmalara dönüşmesi son Filistin – İsrail çatışmalarını tetiklese de, kurulduğundan bu yana Siyonist İsrail'in Filistin toprakları üzerinde dur durak bilmeyen Yahudileştirme planlarıdır asıl sorun. Bu çatışmalar ilk değildi, ateşkes anlaşmasından sonra son da olmayacaktır.

Önceki çatışmalarda, İsrail'in hesaplaşması daha çok Gazze'deki "Direniş" ile olsa da, son gerginlikte üç tür Filistinli gündeme geldi:

- 48 Arapları olarak bilinen ve İsrail topraklarında yaşayan Filistinliler.
- Filistin devletinin Batı Yakası olarak bilinen bölümünde kısmi İsrail işgali ve tam kontrolü altında yaşayan Filistinliler.
- Filistin devletinin Gazze Şeridinde yaşayan Filistinliler.

Gazze'deki durum Filistin'in diğer bölümlerine göre farklılık gösterse de İsrail'e çoğu zaman eşlik eden Mısır kuşatması ile (Mısır, Gazze'nin Mısır üzerinden dünyaya açılan Refah kapısını çoğu zaman iki taraflı olarak kapalı tutuyor, açarsa da birkaç günlük kısa müddetlerle açıyor.) Gazze kara, hava ve denizden 2007'den beri şiddetli bir abluka altında ve adeta açık bir hapishaneye çevrilmiş durumdadır.

Kudüs'ün adeta kilit noktası olarak bilinen Şeyh Cerrah Mahallesi'nin yerleşimcilere peşkeş çekilmesi ve bağlantılı olarak Mescid-i Aksa'da namaz kılanlara İsrail polisi ve yerleşimcilerin saldırılarının son gerginlik ve çatışmaları tetiklediğini söylemiştik.

İsrail polisinin Mescidi Aksa baskını Gazze'den önce uyarı sonra karşılık buldu. Ardından, kontrollü savaş olarak niteleyebileceğimiz çatışmalar başladı.

Filistinlilerle İsrail arasındaki husumet her iki tarafı da her an bir şeyler olacakmış gibi teyakkuzda ve hazırlıklı tuttuğu ve her bir taraf bir sonraki gerginlik ve çatışmaya hasmının imkân ve kabiliyetlerine karşılık verme hazırlığına ittiği için, yenilikler ve sürprizleri ancak yeni çatışmalarda gözlemleyebiliyoruz.

Bu son savaşta da öyle oldu.

İsrail kurulduğundan bu tarafa süren ve kısa, orta ve uzun erimde de aynı şekilde devam etmesi beklenen bu çekişmede bir güç dengesinden söz etmek mümkün değil. İsrail askeri güç ve potansiyel noktasında (Nükleer müphemlik politikası gütmesi ve nükleer silahlara da sahip olduğu kanaatini de unutmadan) hem elindeki ateş gücü ve hem de kendisini kayıtsız şartsız destekleyen büyük uluslararası güçlerin kendisini ateş gücü olarak Filistin ve bölge ülkelerinden birkaç tık ileride tutma politikaları nedeniyle açık ara öndedir.

Ancak, Filistin tarafının özellikle de Gazze'deki direniş gruplarının, başından beri ölüme meydan okuyan cesur insan unsuruna teknolojik unsurları

da katmaya başladığını gözlemliyoruz bu ve bundan bir önceki çatışmada.

Şeyh Cerrah kıvılcımının ateşlediği çatışmaların bu seferki en önemli özelliği yukarıda saydığımız üç tür Filistinlinin de İsrail'e karşı ayağa kalkmasıdır. Saldıran İsrail polisi ve ordusuna karşı, yeni bir intifadayı andırırcasına, işgal ve kontrol altındaki Filistinlilerin simgesi taş, Gazze direnişinin simgesi füzeler aynı anda yağdı. 48 Arapları dâhil Filistinlilerin hepsi birden ayağa kalktı. Filistin sahasında değişik statüdeki Filistinlilerin hep birden ayağa kalkması şüphesiz İsrail aleyhine önemli bir gelişme idi. Bunu, bir sürü istihbarat kurumu ile adeta sinek uçurtmayan, İsrail dâhil kimse beklemiyordu.

Çatışmalarda Gazze "Direnişi"nin füze kabiliyetlerini nitelik ve nicelik olarak daha da geliştirdiği ortaya çıktı. Dünyanın en gelişmiş hava savunma sistemlerinden bir olan "Çelik Kubbe"yi "Direniş "in iyi çalışmış olduğu anlaşıldı. Önceki çatışmalarda da fire veren "Çelik Kubbe" bu sefer fena şekilde delik deşik oldu. Gazze'deki direniş grupları İsrail'de istedikleri noktayı vurabileceklerini ispat ettiler.

Bu sınırlı savaşın başka bir sürprizi de "Direniş"in kullanıma soktuğu kamikaze dronları oldu. Etkisini muhtemelen toz duman yatıştığında görebileceğiz.

Savaş devam etse, belki de, "Direniş" komutanlarının sözünü ettiği başka sürprizlerle de karşılaşacaktı İsrail.

Filistinliler kendilerini savunmada öldürülmek dâhil ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Bebekler, çocuklar (Filistin Sağlık Bakanlığı 23 Mayıs 2021 verilerine göre 66 çocuk ve 39 kadın dâhil 248 ölü, 1948 yaralı) acımasızca İsrail güçleri tarafından öldürüldü ama her zamanki gibi, egemen ve İsrailsever uluslararası medya tarafından karartma ve dezenformasyona maruz kaldılar: En basit örneğiyle, İsrailliler "öldürüldü" Filistinliler "öldü".

İsrail'in Gazze'deki kendi bürolarını vurmasına bile tepki vermekte kontrollü idi Uluslararası medya.

Neyse ki pro–İsrail uluslararası medyaya karşı Anadolu Ajansı, TRT, El Cezire gibi haber kaynakları, canları pahasına, ellerinden geldiğince sahadan gerçekleri tüm dünyaya yansıtmaya gayret ettiler.

Batı zaten İsrailci ve tepki de verse İsrail lehine verir ama Müslüman dünyadan da fazla ses çıkmadı. Türkiye gibi cumhurbaşkanından, diplomasisine, halkına, ajansına ve sporcularına kadar ayağa kalkan ülkeler dışında tepkiler sınırlı kaldı. Tüm bu duyarsızlıklara rağmen neticede Filistin direnişi kendisini tüm dünyaya dayattı.

Bu, son Filistin – İsrail çatışmasının bölge ve dünya açısından bazı önemli sonuçları olmuştur.

En önemli neticelerden birisi mikro bazda, İsrail ve işgal altındaki bölgeler dâhil, Filistin direnişinin tüm Filistin'de yayılmasıdır. Makro bazda da Filistin meselesinin, İsrail'in konuyu Filistin içerisinde tutma çabalarına rağmen, yeniden uluslararası platforma taşınmasıdır.

Trump yönetimi döneminde başlatılan İsrail ile Arap ve Müslüman ülkeler arasında geliştirilmeye çalışılan sözde "normalleşme" çabaları en azından akamete uğrayacaktır. İlişkilerini normalleştiren ve gizli – açık kuyrukta olan Müslüman ülkeler bunu halklarına anlatmakta zorlanacaklardır.

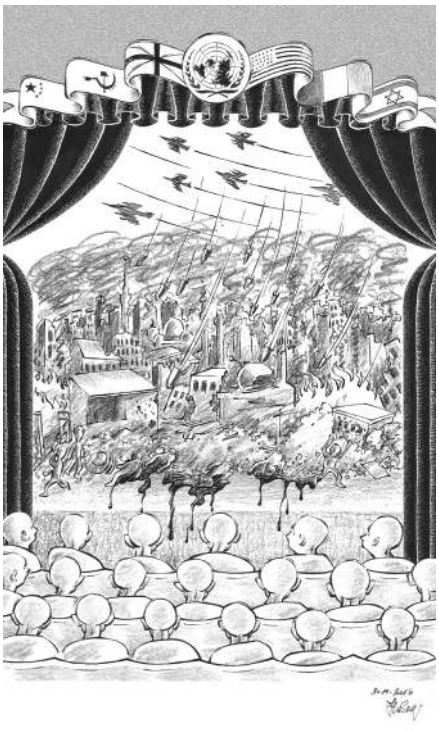
Gazze direnişi İsrail'e karşı hatırı sayılır ve acıtacak bir güce ulaştığını tüm dünyaya göstermiştir.

Yoğun bir şekilde şahitlik ettiğimiz son Filistin – İsrail savaşı tarihsel çekişme ve husumetin son halkasını oluşturmaktadır ama Müslümanlar açısından günün birinde onu çözmek üzere üzerine inecek bir kılıç darbesine kadar devam edecektir.

Bu, son Filistin – İsrail çatışmasının bölge ve dünya açısından bazı önemli sonuçları olmuştur. En önemli neticelerden birisi mikro bazda, İsrail ve işgal altındaki bölgeler dâhil, Filistin direnişinin tüm Filistin'de yayılmasıdır. Makro bazda da Filistin meselesinin, İsrail'in konuyu Filistin içerisinde tutma çabalarına rağmen, yeniden uluslararası platforma taşınmasıdır.

Küresel Medyanın Filistin Körlüğü

Kemal MANSUR

Çizgi: Hasan Aycın

Uluslararası ana akım medyanın özellikle İslam dünyasında meydana gelen gelişmeler konusunda takındığı tutum sürekli eleştiri konusu olagelmiştir. Eleştirilerin odak noktasında, medyanın bölgeye ilişkin yayınlarında taraflı olması, global güç odaklarının ağzıyla konuşması ve yerel dinamikleri dikkate almaması vardır.

Küresel boyutta etkili olan büyük haber ajansları ve medya kuruluşları yerel medya ağlarını beslemekte ve yönlendirmektedir. Bu bakımdan Dünya genelinde gündem ve algı belirleme yetenekleri üst seviyededir. Gelişen olaylar konusunda kavramları belirleme, hikâyeyi kurma ve dolayısıyla aktörlerin imajını kendi bakış açılarına göre tasvir etme gücüne sahiptirler.

Dünyaya yön veren, algıyı şekillendiren bu medya organlarının taraflılığı Filistin söz konusu olduğunda daha belirgin hale gelmektedir. Haber seçimlerinden kurguya, görüntü seçiminden yayın zamanlamasına kadar İsrail yanlısı bir hassasiyetle hareket edildiği net bir biçimde hissedilmektedir. Bu iletişim ağları, bahsedilen güç ve kabiliyetlerini utanç verici bir tarafgirlikle İsrail lehine devreye sokmaktan imtina etmemektedirler. Bunun son örnekleri Gazze'ye yönelik İsrail saldırganlığında çok net şekilde kayıtlara girmiştir. Bu yazımızda sayısız denebilecek örneklerden sadece birkaç tanesine değindik.

Siyonizmin Sihirbazları

Küresel haber platformlarının öncelikli hedeflerinin tarafsız haber aktarımı olduğunu düşünmek saf dillik olur. Dayandıkları sermaye yapısı, ait oldukları devletler ve sahip oldukları ideolojik arka plan doğrultusunda 'hizmet' etmektedirler. Büyük bütçeler aktarılan söz konusu medya kuruluşları aydınlanmacı, evrimci, buyurgan bakış açılarıyla hemen her konuda "doğruyu-yanlışı" belirleme iddiası taşımaktadırlar.

Bu haber ağları, kavramları üretmekte, olaylara hangi açıdan bakılacağını belirlemekte, olayların taraflarını nitelemekte dolayısıyla algılarımızı, yaklaşımlarımızı şekillendirmektedirler. Başka bir deyişle dünyanın her köşesindeki insanlar olaylara, yalın gerçeğinden çok, söz konusu platformların ürettiği algı dolayımından muhatap oluyorlar.

Uluslararası ana akım medyanın İsrail'i, askeri kapasitesinin olanca cesametine, vahşi saldırganlığına, hukuk tanımazlığına rağmen masum göstermesi buna mukabil şehadetten başka sermayesi kalmamış Filistin halkının meşru müdafaasını saldırganlık olarak lanse etmesi bir tür Firavun'un

sihirbazlarını akla getiriyor. Efendilerinin küresel hegemonyasının devamını sağlamak ve sorunsuz yürümesini temin üzerine oturtulmuş bir görev tanımı çerçevesinde özgür gazetecilik yapıyorlar!

Her türlü eleştirilere rağmen sosyal medyanın hayatımıza girmesi global ana akım medyanın algı oluşturma işini eskiye göre zorlaştırsa da düzen çok değişmeden işlemeye devam ediyor. Sonuç itibariyle sosyal medya platformlarına sahip olan sermayenin ekonomik ve fikri angajmanları geleneksel medya organlarıyla benziyor. Ama Hz. Musa'nın tüm sihirleri/algıları yutan asasının zuhuruna dair emareleri cılız da olsa görmek ilerisi adına ümit verici bir durum…

Profesyonel İllüzyon

Mezkûr medya kuruluşları işlerini profesyonel olarak ve yüksek standartlar kullanarak yapıyor. Hemen hepsi kurumsallaşma noktasında önemli mesafe almış, gelenek oluşturmuş kurumlar. Haber üretiminin her aşamasında belli kurallar ve teamüller çerçevesinde çalışıyorlar. Haberlerinin doğruluğunu garanti altına almak için değişik kontrol mekanizmaları var ve bundan dolayı da dünya genelinde hak ettikleri güvenilirlik ve şöhrete kavuşmuş durumdalar. Dolayısıyla bu medya platformlarında bir olayın ya da gelişmenin olduğuna dair bir haber varsa bu maddi bilgi doğrudur.

Gel gör ki şeytan detaylarda gizli! Bu platformlar doğru maddi bilgiyi nasıl anlaşılmasını istiyorlarsa o ambalaj içerisinde servis ediyorlar. An geliyor önemsiz bir detayı manşete çekiyorlar, an geliyor olayın kahramanlarından birinin isminin önüne bir sıfat ekliyorlar ve an geliyor hikâyenin sadece bir bölümünü zikrediyorlar, böylece haberi elverişli bir sihir malzemesine dönüştürüyorlar. Tabi spor haberlerini yayınlarken bu kadar yormuyorlar kendilerini. Onları asıl yoran haberler İslam ve Müslümanlar ile ilgili haberler.

Filistin'deki olayları ve İsrail saldırganlığını da aynı motivasyonla verdiler. Burada sahada çalışan basın emekçilerini değil o emeği 'ürüne' çeviren mekanizmayı kastettiğimizi not olarak düşmeliyiz.

İngiliz BBC televizyonunda 'Newsnight' adlı programa katılan Filistin Yönetimi Büyükelçisi Husam Zomlot'a spikerin ilk sorusu Hamas'ın İsrail'e attığı füzeler oluyor. Büyükelçinin cevabı Batı basınının tavrını özetleyecek türden:

"Bütün hikayeler Filistinlilerin reaksiyon vermesiyle başlıyor. Sanki her şey Hamas ile başlamış. Sorunuza bir bakın, sizin sorunuz direkt Hamas ile ilgili. Hamas'ın roketleri, Hamasın roketler… Ben birçok röportaj verdim. Hepsi de Filistinlilerin verdiği tepki noktasından başlatılıyor. Hastalıkla değil hastalığın semptomlarıyla ilgileniliyor. Hastalığın kaynağı İsrail'in işgalci bir devlet olmasıdır. Her anlamda halkımıza karşı acımasız davranıyor..."

Hastalığın kaynağıyla yüzleşmek Batılı devletlerin ve onların finanse ettiği medyanın asla istemeyeceği bir şey. Çünkü hastalığı ortaya çıkaran virüs onların eseri.

CNN International ekranındaki şu sahne de bu anlamda manidar. Malumunuz son yaşanan gelişmelerin çıkış noktası, Kudüs'te Filistinlilerin yaşadığı Şeyh Cerrah Mahallesinde İsrail'in bazı Filistinlileri zor ve hile ile evlerinden çıkarmaya çalışmasıydı. Filistinliler bu girişime sert tepki vermişti. CNN Şeyh Cerrah Mahallesinden bir genci yayına bağlamış:

"CNN muhabiri: Siz ve sizinle aynı durumda bulunan ailelerle dayanışma amaçlı patlak veren ve şiddet içeren protesto gösterilerini destekliyor musunuz?

Filistinli genç: Siz benim ve ailemin evimizden çıkartılmamızı des-

Küresel haber platformlarının öncelikli hedeflerinin tarafsız haber aktarımı olduğunu düşünmek saf dillik olur. Dayandıkları sermaye yapısı, ait oldukları devletler ve sahip oldukları ideolojik arka plan doğrultusunda 'hizmet' etmektedirler. Büyük bütçeler aktarılan söz konusu medya kuruluşları aydınlanmacı, evrimci, buyurgan bakış açılarıyla hemen her konuda "doğruyu-yanlışı" belirleme iddiası taşımaktadırlar.

Gel gör ki şeytan detaylarda gizli! Bu platformlar doğru maddi bilgiyi nasıl anlaşılmasını istiyorlarsa o ambalaj içerisinde servis ediyorlar. An geliyor önemsiz bir detayı manşete çekiyorlar, an geliyor olayın kahramanlarından birinin isminin önüne bir sıfat ekliyorlar ve an geliyor hikâyenin sadece bir bölümünü zikrediyorlar, böylece haberi elverişli bir sihir malzemesine dönüştürüyorlar. Tabi spor haberlerini yayınlarken bu kadar yormuyorlar kendilerini. Onları asıl yoran haberler İslam ve Müslümanlar ile ilgili haberler.

tekliyor musunuz?!

(Derin bir sessizlik…) Sonra spiker soruyu tekrarlıyor.

Genç: Destekliyorum, evet destekliyorum. Etnik temizliğe karşı kitlesel gösterileri destekliyorum."

Muhabir, Şeyh Cerrah Mahallesinde ne yaşanıyor, sebepleri nedir gibi noktaları merak etmemiş, hümanist damarı gelişkin olduğu için şiddet meselesinden başlamış! Kaldı ki burada da bir çarpıtma var. Yapılanlar sivil protestolar, asıl şiddeti ortaya çıkaran İsrail askerlerinin orantısız müdahaleleri.

Seçili Kavramlar Giydirilmiş Anlamlar

Batılı medya mahfilleri Filistin konusundaki yaklaşımlarını hikâyenin ruhunu değiştirecek şekilde özellikle bazı kelimeler üzerinden temellendiriyor. Bunlardan birkaçını zikretmekte fayda var:

1- Çatışma/clashes: İsrail güçlerinin Filistinlilere yönelik kanlı baskı ve operasyonları okuyucuların gözünde eşit iki taraf arasında çatışmaymış gibi lanse ediliyor.

2- Çekişme/conflict: Bu kelimeyle de İsrail'in işgal tarihine atıfta bulunulmadan iki eşit taraf arasında bir siyasi ve askeri çekişmeden bahsedilerek İsrail'e tepkinin önü kesilmeye çalışılıyor.

3- Arazi anlaşmazlığı/Property dispute: İsrail'in Kudüs'ü adım adım Yahudileştirme politikası çerçevesinde türlü oyunlarla Filistinlilerin ev ve arazilerini elinden alması gerçeğine rağmen Batı medyası olayı 'arazi çekişmesi' mesabesine indirgeyerek önemsizleştirme yoluna gidiyor.

4- Teröristler ve radikaller: Filistinliler işgal güçlerine karşı direnme ve hak arama mücadelesine giriştiğinde, Batı medyası İsrail ile aynı dili kullanarak kendilerini aşırılık yanlısı ve terörist olarak lanse ediyor.

5- İsimlendirmeler: Söz konusu medya organları Filistin'deki yer isimlerini de işgal devletinin terminolojisine göre kullanıyor.

6- Filistinli yerine Arap: Filistinliler için çoğu zaman Arap nitelemesi kullanılarak zihinlerde sanki bölgeye yabancı bir unsur ya da asli olmayan azınlık unsur algısı oluşturulmaya çalışılıyor.

Gazze'dekiler Öldü, İsrail'dekiler Öldürüldü!

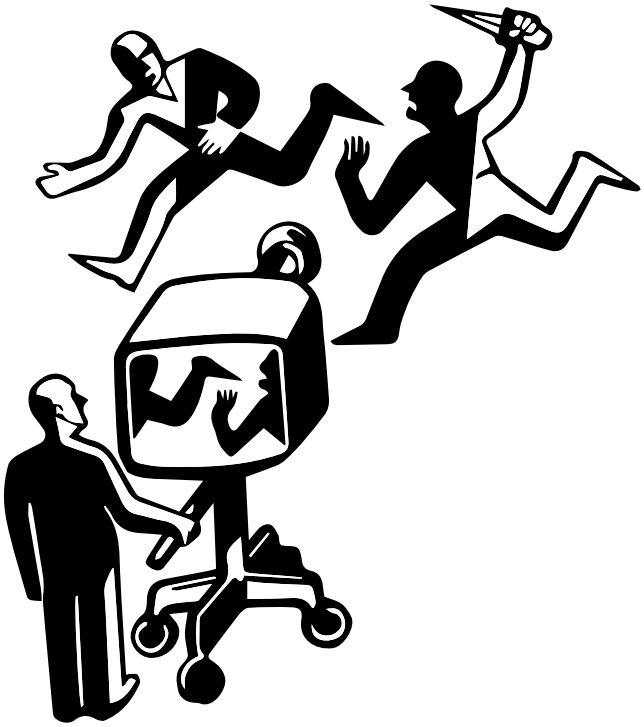
Sosyal medyaya da düşen bir kayıtta BBC'nin haber bülteninde spiker "Gazze'de 61'i çocuk 212 kişi öldü. İsrail'de de biri çocuk 12 kişi, öldürüldü." ifadesi kullanıyor. Doğru rakamlarla nasıl bir algı ördüklerini net görüyoruz.

Anadolu Ajansının haberine göre, Almanya'nın uluslararası yayıncısı Deutsche Welle'nin (DW) yayın kurulu, bölgedeki son yaşananların ardından personele gönderdiği bilgilendirme notunda, muhabirlerinin ve editörlerinin İsrail'i apartheid rejimi olarak nitelendirilmesini ve Filistinlilere yönelik zulüm suçlarını haber yapmasını yasakladı. Batılı medyanın yönetim anlayışını ortaya koyan tipik bir örnek...

Çok sayıda daha örnek verilebilir ama Reuters'tan bir örnek vermekle iktifa edelim. Kudüs'te bir radikal Yahudi Filistinli bir gencin üzerine aracını sürüyor ve onu yaralıyor. Ardından bölgede bulunan Filistinliler şahsın aracını taşlıyorlar ve kafasından yaralanıyor. Reuters gelişmeyi okuyucularına şu başlıkla duyuruyor: "Filistinliler Kudüs'te kaza yapan İsrailliye ait bir aracı taşladılar." Evet gerçekten de doğru ama yarım bilgi. Öncesini söylemediğinizde ya da haberin sonlarına doğru hafiften değindiğinizde doğru habercilik yapmış olmuyorsunuz.

Siyonist Lobiciliğin Gücü

Tabii bu hassasiyetin/korkunun arka planında özellikle ABD ve Avrupa'da yoğun çalışan Siyonist baskı gruplarının yakın markaj çalışmaları var. Antisemitizmle dam-

galanma korkusu her alanda olduğu gibi medya alanında da hükmünü icra ediyor. Siyonist baskı grupları basın kuruluşlarının yöneticileri üzerinde baskı kurarak aleyhlerine olduğunu düşündükleri her şeyi engelleme yoluna gitmektedir. İnsanlar siyasi ve ekonomik sebeplerle global Siyonizmin elebaşlarının öfkesinden korunmaya çalışıyor.

İngiliz Independent Gazetesinin eski muhabiri Sarah Helm'e kulak verelim:

"Her zaman (İsrail ve Filistin'deki olaylarını haber yaparken) özel bir baskı altındasınız. Çünkü yoğun ve uyumlu bir İsrail medya lobisi var ve bu bir sır değildi." Sarah ayrıca editörlerinin Londra'daki İsrail yanlısı lobiciler tarafından sahadaki muhabirlerin yaptıkları konusunda diğer haberler için geçerli olmayan bir şekilde baskı altında tutulduğunu da söyledi. "Yanlış adım atmaktan ve anti-Semitizmle suçlanmaktan herkes korkuyor."

Dijital Ambargo

Özgür platformlar olma ve herkese eşit ifade hakkı verme iddiasıyla hayatımıza yerleşen sosyal medya ağlarının da söylendiği kadar özgürlükçü olmadığı bu süreçte iyice belirginleşti. Onlar da ana akım konvansiyonel medyanın tutumunu bir ölçüde taklit ettiler. Twitter, Facebook, Youtube gibi sosyal medya platformları şiddet içerdiği ve yayın ilkeleriyle uyuşmadığı gerekçesiyle birçok kişi ve paylaşımı engelledi.

İsrail'in Gazze başta olmak üzere Filistin'e uyguladığı ambargonun bir benzerini sosyal medya platformları dijital ortamda uygulamayı denedi. Buna rağmen sosyal medyada yükselen anti-siyonist tepki İsrail'i Hamasın füzeleri kadar rahatsız etmeye yetti!

Bu platformların patronajına ve vaziyet eden düşünce yapısına baktığımızda Siyonist yapılarla dirsek teması içerisinde iş gördüklerini fark etmek hiç de zor değil. Bahsi diğer ama, bir şekilde kendi platformlarımızı oluşturma çabasına girmemiz anın acil vacibi olarak önümüzde duruyor.

Sosyal medyaya da düşen bir kayıtta BBC'nin haber bülteninde spiker "Gazze'de 61'i çocuk 212 kişi öldü. İsrail'de de biri çocuk 12 kişi, öldürüldü." ifadesi kullanıyor. Doğru rakamlarla nasıl bir algı ördüklerini net görüyoruz.

Put Kırıcı Peygamberler Şehri: Kudüs

Kamil ERGENÇ

Tarih, kendisine eleştirel dikkat ve deruni farkındalık bilinciyle yaklaşanlara öğretmenlik yaparak hem bugün içinde bulunduğumuz durumun anlaşılmasına yardım eder hem de geleceğin inşasına katkı sunar. Ancak her öğretmen gibi öğrettiklerinin pratiğini görmek ister. Bu nedenle iyi bir talebe olmasını bekler muhatabından. Atıl, meraksız, hayretsiz, felsefesiz talebelerden nefret eder. Onlara kendisini açmaz. Onun gerçek muhatapları vakanüvistler de değildir. Malumatfuruşluk taslamak için kendisine müracaat edenleri paylar. Bilakis ''ilişkilendirme'' yeteneğine sahip olanlardan ve yaşadığı zamanın tanığı olmayı şiar edinenlerden hoşlanır. Böyleleriyle açık konuşur. Öyle ki geçmişi değil şimdiyi anlattığını zannedersiniz. Lineercilikten hazzetmez. Olaylar arasında zorunlu ilişki kurma (determinizm) niyetinde olanları zaman zaman uyarır. Olaylara değil olgulara odaklanmaları gerektiğini salık verir. Tikelin değil tümelin, cüz'inin değil küllinin peşinden gitmeyi öğretir. İktisadi ilişkileri merkeze alarak(hatta merkeze almak ne kelime yegâne belirleyici kabul ederek)tarihi açıklamaya çalışan Marksistlere mesafelidir. İnsanlığın tarihini teolojik-metafizik-pozitivist kategoriler ekseninde değerlendiren Comtçu çizgiyi ziyadesiyle materyalist bulur. Kendinden önceki zamanları "henüz olmamışlık" bağlamında değerlendirdiği için modern çağı ''kriz kültürü" üretmekle itham eder. İnsanlığın ilkellikten medeniliğe doğru doğrusal bir hareket içinde olduğunu, dolayısıyla bugünün geçmişten iyi ve ileride, geleceğin ise bugünden daha iyi ve daha ileride olacağı düşüncesini "katastrofik (yıkıcı)" bulur. Bu tür çıkarsamaların, ancak ve ancak tarihin kutsaldan bağımsız yorumlanmasıyla mümkün olduğunu söyler. Talebelerinin bu seküler yaklaşımlarından müştekidir. Bu nedenledir ki, Peygamberleri filozoflardan çok sever. Gerçek inkılapçıların, fildişi kulelerde teorik mülahazalarla vakit öldüren filozoflar değil; istizafa uğrayanlara, mağdurlara, madunlara, yalın ayaklılara, tutunamayanlara yarenlik eden peygamberler olduğunu söyler lisanınca. "İlerleme" kavramının modern çağın "putu" olduğuna dikkat çeker. Bu put sayesinde kolonyalizmin meşruiyet kazandığını, doğanın işkenceye maruz bırakıldığını, toplumların kategorize edildiğini, "uygarlaştırma misyonu" klişesiyle işgal ve sömürülerin normalleştiğini beyan eder. Ancak tüm bunlara rağmen istismar edilmekten kurtulamaz. Kimi zaman ideolojik kimi zamansa siyasi/politik gerekçelerle tersyüz edilir, araçsallaştırılır.

Şimdi, tarih denen bu cömert öğretmenden 1492 ve sonrasını öğrenmeye gayret edelim.1492'yi tercih etme sebebimiz, bilinen insanlık tarihinin en kritik eşiklerinden biri olmasıdır. Yazımızın serlevhası olan Kudüs'ü

de yakından ilgilendiriyor olması, 1492'yi tercihe şayan kılmaktadır. Elbette ki öncesinden bağımsız değildir bu tarih. 1492 'ye gelinceye kadar insanlık ailesinin şahit oldukları, bir anlamda, bu tarihten sonrasını hazırlayan koşulların oluşmasında etkili olmuştur. Bunun farkındayız. Amacımız bu tarih ve sonrasında belirginleşen radikal kırılmaya dikkat çekmek. Çünkü bu kırılma, bilinen insanlık tarihinde bir benzeri daha olmayan oldukça derin bir krizin habercisidir aynı zamanda… Bu krize, sonraları "Modernleşme" denecektir.

1492, Modern Avrupa'ya giden yolun açıldığı oldukça önemli bir eşiktir insanlık tarihi açısından. Bu eşiğin iyi anlaşılması gerekir. Çünkü geleneksel dünyanın sonunu getirecek adımların atılması bu tarihi kırılmanın açtığı çığırın sonucudur. İslam, Hıristiyanlık ve Yahudilik arasındaki kadim hesaplaşma, bu tarihten sonra farklı bir boyut kazanır. Putkırıcı (ikonoklast) İbrahim (a.s)'de birleşen bu üç büyük dini gelenekten Yahudilik ve Hıristiyanlık, Meryem oğlu İsa (a.s)'nın Yahudi uleması Ferisiler tarafından Romalılara gammazlandığı günden beri kavgalıdır. Hıristiyan âleminde İsa'nın katilleri olarak tavsif edilir Yahudiler. İnsanlığın son önderi/rehberi Hz. Muhammet (s.a.v)'in, İbrahim (a.s)'in köle/cariye eşi Hacer'in soyundan gelen Araplar arasından seçilmesi, muharref Yahudi-Hıristiyan geleneği için kabul edilebilir değildir. Çölün yalnız kadını cariye Hacer'in nesli, evin hanımı olan Sare'nin soyu (İsa'nın da içinde yer aldığı İsrailoğulları) tarafından aşağılanır. İlginçtir 1492 bu tarihi husumetin farklı bir boyut kazanmasının da yolunu açacaktır. Roma İmparatorluğu'nun son kalıntısı ve Hıristiyanlığın Doğu'daki kalbi Konstantiniyye 1453'te Müslüman ordular tarafından ele geçirildiğinde, Hristiyanlık için artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı anlaşılmıştır. Nitekim Hıristiyanlık 1492'den sonra, kendisini yeni bir mekânda, Avrupa'da, Batılı bir formda yeniden icat edecektir… Artık Kudüs değil Roma (Vatikan) vardır. Beytlahimli İsa (a.s) aniden Avrupalılaşır(!) Kavruk benizli ve kara gözlü Meryem, bir anda sarı saçlı ve mavi gözlü olur(!) Bu yeni formun entelektüel ve teolojik zeminini ise 14.yüzyıldan itibaren Paris, Bologna, Oxford ve Avignon'da faaliyet gösteren oryantalist kürsüler sağlar. Artık Doğu, "rüşt sahibi ol(a)mayanların" vatanıdır. "Bilgi" geleneksel dünya da işgal ettiği hikemi makamdan alaşağı edilir. Kutsalla olan ilişkisi koparılarak araçsallaştırılır ve bir tahakküm aracı haline gelir. Hâsılı kelam Hıristiyanlık, Avrupa'da yeniden icat edilir ve asli vatanı Kudüs'ü hatırlatan ne varsa Avrupa'dan kovulur. Endülüs Medeniyetinin imha edildiği ve hem Müslümanların hem de Yahudilerin kıta Avrupa'sından kovulduğu tarihtir 1492…

Müslümanlar için bu tarihi kritik yapan husus ise, Avrupa'nın kendisini yeniden inşa sürecinin Akdeniz'e ve Doğuya(Şark'a) ilişkin emelleridir. Başından beri kendisini bir Batı devleti/İmparatorluğu olarak konumlandıran Osmanlı, bu sürecin acı ve yıkıcı sonuçlarıyla yüzleşmek zorunda kalacaktır. Çok değil 1492 den yaklaşık iki asır sonra Avrupa, kendisine âşık olunacak/model alınacak kıvama gelecektir Osmanlı seçkinleri nazarında. Yani Müslümanların tarihin öznesi pozisyonunu yavaş yavaş terk etmeye başladığı sürecin işaret fişeğidir 1492… Bilinen insanlık tarihi boyunca sürekli olarak mücadelelere sahne olan Akdeniz Havzası, yeni filizlenen Avrupa'nın hedefindedir. Kudüs'e ihanet etmiş olmanın rahat(sız)lığıyla Hıristiyanlar, Avrupa kıtasında Kudüs'ü hatırlatan Müslüman ve Yahudilerden kurtulmanın yolu olarak tehcir ve tahrip stratejisini seçmiştir. Kıtadan kovulan Müslüman ve Yahudiler ya Mağrip havzasına ya da Osmanlı'ya sığınacaktır. Yahudiler, Osmanlı bünyesinde, bir yandan zanaatkârlık ve ticaret alanındaki maharetleriyle teveccühe mazhar olurken, diğer yandan Aydınlanmaya giden süreçte kadim düşmanları Hıristiyanlarla entelektüel/bilimsel düzeyde ittifaklar yaparak, uzun vadede Müslümanların canlarını okuyacak sürecin etkili bir bileşeni olacaklardır. Bu Yahudi-Hıristiyan ittifakı, Kudüs'ün bugünkü durumunu anlamak açısından oldukça önemlidir.

Demek ki Kudüs, modern Avrupa'nın Hıristiyanlığa ihanetinin en önemli göstergelerinden biridir. Vaktiyle Kudüs'ü ele geçirmek için Haçlı Seferleri düzenleyecek kadar dindarca(!) bir eylemin mümessili olan Hıristiyanlığın, bugün Kudüs'ü sadece bir ziyaretgâh olarak görüyor olması üzerinde dikkatlice düşünmek gerekiyor. Hıristiyanlığın bu ihaneti, 20.yüzyılın ilk yarısında Kudüs'ün Yahudilere peşkeş çekilmesini de açıklar. Tarihsel olarak ciddi iki rakip, hatta İsa(a.s)'nın Yahudi ihbarcı nedeniyle katledilmesinden dolayı amansız iki düşmanın, Kudüs meselesinde Müslümanlara karşı yaptıkları ittifak, modern çağın karakteristiğini anlamak açısından sembolik öneme sahiptir. Denebilir ki modernite, İslam'ın(Müslümanların) tarih sah-

Kudüs'ün Yahudilere peşkeş çekilmesine razı olan Avrupa Hıristiyanlığı'nın bu tavrı, yukarıda da işarete etmeye çalıştığımız üzere, muvahhit İsa(a.s) ve onun pak annesi Meryem(a.s)'in tarihsel mirasının yeniden yorumlanmasının sonucudur.

nesinden silinmesi ve/veya Hıristiyanlıkta olduğu gibi bir iç reform geçirerek "amorflaşması(biçimsizleşmesi)" için Yahudi-Hıristiyan ittifakı tarafından üretilmiş bir projedir. Ancak Müslümanlar henüz bu sürecin kendileri aleyhine projelendirilmiş olduğunun idrakinde değillerdir.

Yahudi-Hıristiyan çekişmesinin tarihine kabaca bir göz attığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkar: Avrupa'nın Yahudi alerjisinin 1492'yle sınırlı kalmadığı, sonraları da devam ettiği, özellikle ikinci dünya savaşı yıllarında bu alerjinin zirve yaptığı (Hitler tarafından gerçekleştirilen kitlesel kıyımlarla) bilinmektedir. Nazi katliamı, Yahudilerin asırlara baliğ sürgünlerinin "devlete" evirilmesinde hayati rol oynayacaktır. İkinci Dünya harbinin hemen akabinde, diaspora Yahudilerinin Filistin'e yönelik sistematik göçleri hızlanacak ve Siyonistler öncülüğünde gerçekleştirilen tedhiş eylemleriyle işgal girişimi hız kazanacaktır. Avrupa, bünyesindeki Yahudilerden kurtulmak amacıyla İsrail'in kurulmasına nezaret etmiş ve hatta desteklemiştir. Sonrasında ise İsrail iktisadi, siyasi ve askeri olarak sürekli gözetilmiş, Ortadoğu olarak adlandırılan bu coğrafyada İsrail'den daha güçlü bir devletin ortaya çıkmaması için azami gayret gösterilmiştir. Anglosakson dünyanın fiziki liderliğini ele aldıktan sonra-entelektüel liderlik halen Avrupa'da(hassaten İngiltere'dedir)-ABD'nin gerek altı gün savaşlarında verdiği askeri destek, gerekse BM'de İsrail aleyhine alınan kararları veto etme yetkisi sayesinde siyasi destek, bugüne kadar artarak devam etmektedir. Kudüs'ün Yahudilere peşkeş çekilmesine razı olan Avrupa Hıristiyanlığı'nın bu tavrı, yukarıda da işarete etmeye çalıştığımız üzere, muvahhit İsa(a.s) ve onun pak annesi Meryem(a.s)'in tarihsel mirasının yeniden yorumlanmasının sonucudur. Böylece Hıristiyanlık, kendisini Avrupa'da "Kudüssüz" bir şekilde, yani İbrahimi geleneği tersyüz ederek, yeniden inşa etmiştir. Çünkü Kudüs aynı zamanda Doğu'yu sembolize etmektedir ve Doğu, Avrupalının nazarında ilkel/barbar/gayr-ı medeni olandır. Yani ehlileştirilmesi gerekendir. Binaenaleyh Doğu'ya ait olmak kabul edilemezdir.

Oysaki Kudüs, peygamberlerin atası olarak bilinen ikonoklast (putkırıcı) İbrahim (a.s)'den bağımsız düşünülemez. Son ilahi beyan olan Kur'an, İbrahim (a.s)'i örnek bir şahsiyet olarak niteler. Onun Yahudi ve Hıristiyan olmadığını, Hanif bir Müslüman olduğunu sarih bir şekilde beyan eder. Onun babasıyla olan itikat eksenli tartışması, oldukça dokunaklı bir şekilde anlatılır. Pagan kültür içine doğan İbrahim (a.s),kendisini bu kültürün ikonlarını ortadan kaldırmaya adamıştır. Evvela ikon/put yapıcı babasını en güzel şekilde ikaz eder ve fakat sonuç alamaz. Hatta tehdit edilir. Ancak o tüm risklerine rağmen, toplumunun bu paganist/putperest/müşrik inancını sarsmak için, biri hariç, bütün putları(esnam) kırar. Böylece onların tapılmaya değer olmadıklarını halkına göstermek niyetindedir. Taptıkları putlarının acizliğini fark eden halkın kısa süreli sorgulama çabası, dönemin siyasal otoritesi tarafından manipüle edilir ve İbrahim, tanrının temsilcisi olduğunu iddia eden siyasal otorite tarafından yakılarak öldürülme cezasına çarptırılır. Ancak, kendisine layıkıyla ram olanlara nusretini esirgeme-

yen mutlaklık makamının yegâne sahibi olan Allah (c.c), yakıcı olan ateşin "yakma" vasfını tam zıddına inkılab ettirir. Muhatabını aciz bıraktığı için mucize olarak adlandırılan bu sahne, hem dönemin pagan ve materyalist paradigmasına, hem de günümüzün scientist(bilimci) ve rasyonalist algısına bir meydan okuyuştur.

Bugünkü Irak havalisinde, Ur Şehrinde, yaşamış olan İbrahim (a.s) pagan/müşrik düzen(ler)le mücadele azmini evlatları İsmail (a.s) ve İshak (a.s)'a miras bırakır. Onlar da çocuklarına... İsmail Araplara, İshak ise Filistin topraklarına tayin edilirler. Her ikisi de gittikleri yerlerde babalarından öğrendikleri tevhit akidesinin yerleşmesi için çaba gösterirler. Dönem itibariyle Şam sınırları içinde yer alan Kudüs de bu öğretiden nasibini alır. İshak'ın soyundan gelen peygamberler, Mısır'a egemen olan Yusuf (a.s) müstesna, genel itibariyle Kudüs'ü de içine alan Filistin topraklarında pagan kültürden kaynaklı adaletsizliklerle, ahlaksızlıklarla mücadele ederler. İsa (a.s), Kudüs'ü de kontrol altında tutan Roma düzeni içine doğduğundan onun mücadelesi daha çetin geçer. Karşısında oldukça güçlü müesses bir nizam olarak Roma ve onun kokuşmuş toplumsal düzeni vardır. Irkçı, kapitalist ve müstehcen Roma düzenine karşı İsa (a.s) canla başla mücadele eder. Kurulu düzeni sarsar. Kendisine inanan Müminlerle birlikte Roma'nın bayağılığına bulaşmadan bir "cemaat" olarak yaşamaya başlar. Ancak atalarının maruz kaldığı gibi o da kurulu düzenin temsilcileri ve onların sadık yarenleri tarafından kovuşturmaya tabi tutulur ve ihanete uğrar. Hıristiyanlar onun çarmıha gerildiğine inansalar da son ilahi beyan Kur'an, onun Rabbinin katına yükseltildiğini söyler. İsa'yı Romalılara gammazlayanın bir Yahudi olması, iki büyük din(Yahudilik ve Hıristiyanlık) arasındaki savaşın/kavganın en önemli sebeplerinden biridir. Öncesinde, Yahudi ulemasından olan Ferisi ve Sadukiler de İsa'yı reddederler. Onun, yerleşik düzeni sarsacağından ve kurdukları dini sömürgeciliği ortadan kaldıracağından endişe ederler. Aynı kişiler, İsa'nın akrabası ve çağdaşı Yahya (a.s) peygamberin, bir fahişenin sözüyle infaz edilmesinde de sessiz kalmışlardır. Kudüs, ihanet üstüne ihanete şahitlik etmektedir. Ancak bu ihanetler cezasız kalmaz. Allah(c.c), Roma otoritesini İsrailoğullarına musallat eder ve M.S.70'te Kudüs, tarihin gördüğü en büyük katliam ve talanlardan birine şahitlik eder. On binlerce Yahudi öldürülür ve bir o kadarı da esir edilir ve köleleştirilir. Süleyman mabedi ve Tevrat metinlerinin saklı olduğu sanduka da bu talan esnasında tahrip edilir. Bugün İsrail işgal devleti, Aksa'nın altında yaptığı kazılarda hala o gün kaybolan metinleri ve tahrip edilen Süleyman mabedine ait kalıntıları aramaktadır. Bulması durumunda buranın kendilerine ait olduğunu iddia edecek ve Müslümanları buradan kovmak için sağlam(!) bir gerekçeye kavuşmuş olacaklar.

İbrahimî gelenek Kudüs'ün tarihinde oldukça mühim bir rol oynar. Bu nedenle ilmi/entelektüel sorumluluğa sahip olan hiçbir tarihçi, Kudüs'ü put kırıcı İbrahim ve onun soyundan gelen peygamberlerden bağımsız değerlendir(e)mez. Bilinen insanlık tarihinin son 4500 yılına tanıklık etmiş olan bu aziz beldenin nebevi gelenekle iç içeliği, burayı bir ''şiar'' olarak görmemizi gerektirir. Kudüs'ün bugün Siyonist işgalle anılıyor olması, sadece Müslümanlar açısından değil, hakkaniyetten nasibini almış tüm Yahudi ve Hıristiyanlar için de trajiktir. İsrail'in bütün Dünya'nın gözü önünde işlediği cinayetler/barbarlıklar, bir şiar olarak Kudüs'ün hürmetine ve izzetine gölge düşürmektedir. Tarih boyunca maruz kaldıkları insanlık dışı muameleleri bugün Filistin halkına reva gören İsrail işgal devletinin, Kudüs'ün tevhidi mirasına sahip çıkması zaten beklenemez.

Sonuç olarak denebilir ki; Tevhidi bir şiar olarak Kudüs, ancak ve ancak son ilahi beyan olan İslam'ın rehberliğinde İbrahimî geleneğin muvahhit çizgisine uygun bir temsille tanışık olabilir. Yahudiler ve Hıristiyanlar bu tevhidi şiarın hürmetini, izzetini, vakarını ve onurunu takdir edecek olgunlukta değillerdir. Onlar, aziz Kur'an'ın beyanıyla gazaba uğrayanlar ve sapıtanlar olarak tescillenmişlerdir. Demek ki Kudüs için ceht etmek, gazap ve dalalet ehlinin küfrü ve tuğyanı sebebiyle perdelenmeye çalışılan tevhidi bir şiarın özgürlüğüne giden yolu açacaktır.

Modern tarihin peygamberlik misyonuna tanıklık eden şehirleri unutturma, onların yerine aydınlanma aklının inşa ettiği "rasyonel-mekanik" şehirleri öne çıkarma çabasına rağmen Kudüs, her fırsatta, tanıklık ettiği tevhidi mirası hatırlatmakta ve insanlık ailesine, tarih bilincinin "ilerleme" putunun tasallutundan kurtularak inşa edilmesi gerektiği hakikatini haykırmaktadır. Kudüs, vahyin insanlık tarihindeki hayati rolünün ete kemiğe büründüğü müstesna bir beldedir ve sadece bu yönüyle bile meydan okuyuşunu sürdürmektedir.

En Güzel İsimler Hürmetine

Ali ÖZTÜRK
Prof.Dr., İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Var her ismin hezâr mânâsı
Birdir ol cümlenin müsemmâsı[1]
Subhî

Yüce Allah Âdem aleyhisselama eşyanın isimlerini öğretmiş (Bakara 2/31) ve bu bilgiyle onu meleklerin önüne geçirmiştir. Cenab-ı Hakk'ın bu tasarrufu varlığı tanımak ve tanımlamak için ismin ne kadar önemli ve öncelikli olduğunu bize göstermektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de yüce Rabbimiz kendi isim ve sıfatlarından bahsetmiş; sevgili Peygamberimiz de bu isimleri ümmetine sıralı biçimde öğretmiştir. Kur'an-ı Kerim'de dört yerde (Araf 7/180, İsra 17/110, Tâhâ 20/8, Haşr 59/24) "el-esmâü'l-hüsnâ" tabiri geçmektedir. Rabbimiz bu âyet-i kerimelerde en güzel isimlerin kendisine ait olduğunu bildirir. En güzel isimler anlamındaki el-esmâü'l-hüsnâ ifadesi, Farsça terkip kaidesi üzere Esmâ-i Hüsnâ şeklinde Türkçeye geçmiştir. Esmâü'l-hüsnâ biçiminde kullanımı yaygın ise de kaideye muhalif bir terkib olduğunu belirtmek gerekir. Cenâb-ı Hakk'ın bu güzel isimleri, Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde çeşitli vesilelerle geçmektedir. Mesela, sadece "Hüvallâhüllezî" olarak bilinen Haşr Sûresi'nin son üç ayetinde on altı ism-i şerif zikredilmiştir. (Haşr 59/22-24)

Kur'an-ı Kerim'de Esmâ-i Hüsnâ'nın sayısı ile ilgili bilgi verilmez; en güzel isimlerin Allah'a ait olduğu ve o isimlerle O'na dua edilmesi istenir. Esmâ-i Hüsnâ'nın sayısı ile bilgi hadis-i şeriflerde yer almaktadır. Bugün okunup ezberlenen doksan dokuz Esmâ-i Hüsnâ ise Tirmizî (De'avât, 82) ve İbn Mâce'nin (Duâ, 10) rivayetlerine dayanmaktadır. Bahsi geçen rivayetlerde Allah'ın doksan dokuz ismi olduğu, bunları –hadis-i şerifte geçen tabir ile- "ihsâ" eden kimsenin cennete gireceği müjdelenmiştir. Doksan dokuz isme ihsâ isimleri de denilmiştir. Peki, işin özünü teşkil eden ihsâ fiili ne anlama gelmektedir? Yani, ne yapılmalıdır ki Esmâ-i Hüsnâ ihsa edilmiş olsun? İhsa kelimesine üç türlü mana verilmiştir: Saymak, ezberlemek ve manalarını şuurla anlamak...[2] Bununla birlikte Esmâ-i Hüsnâ şerhlerinde doksan dokuz sayısının mutlak bir sınırlama maksadıyla söylenmediğine dikkat çekilmiştir. Ahmet Şakir Efendi (öl. 1818) bu hususu şöyle ifade etmektedir:

Değil esmâyı hasr için bu aded
Belki tevfikan ism-i Hak bî-had[3]

[1] İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler nr. 7260 vr. 1[b]
[2] Ali Osman Tatlısu, Esmâü'l Hüsnâ Şerhi, İstanbul, ty, 14.
[3] Ahmet Şâkir, Ravz-i Verd, Uhuvvet Matbaası, 1328, s. 16.

Yani, Cenab-ı Hakk'ın isimleri pek çoktur; bu sayı hasr (sınırlama) için değildir. Cenâb-ı Hakk'ın Kuran-ı Kerim'de geçen isimlerinin yüzün üzerinde olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte yüce Rabbimizin bizzat onlarla dua etmemizi istediği güzel isimlerin belli bir tertip içinde sıralanması ve namaz tesbihâtındaki gibi miktarın belli olması, saymak ve ezberlemek için bir kolaylık vesilesidir. Allah'ın kullarına olan nimetlerini sayabilmek faraza bile mümkün değil iken o nimetleri ikram eden Kâdir-i Mutlak'ın isim ve sıfatlarını izafi bir sınırlama ile sayıp ezberleyebilmek müminler için bir bahtiyarlıktır. Ancak bu isimlerin ihtiva ettiği bütün manaları saymaya gelince bunun mümkün olmadığının farkında olmak gerekir. Trabzonlu Cudî Efendinin (ö. 1926) dediği gibi uçsuz bucaksız, dibi olmayan bir okyanus misli olan bu isimlerin hakikatlerini saymaya ne rakamlar kâfi gelir ne de yazmaya kalemler yeter:

Hadd ü pâyânı yoktur esmânın
Ka'rı nâ-yâbdır o deryanın
...
Etmez ihsâ onu bütün erkâm
Yetmez imlâsına bütün aklâm[4]

O halde yapılması gereken şey, O'nun sayılabilen güzel isimleri üzerinden asla sayılamayacak olan engin ve eşsiz kudretini anlamaya yönelmektir. Bir başka ifadeyle "ihsâ" fiilinin anlamına uygun olarak Esmâ-i Hüsnâ'nın manalarını tek tek öğrenmek ve üzerinde tefekkür etmektir. Bunun da yolu Esmâ-i Hüsnâ'nın geçtiği ayetlerin tefsiri ve muteber şerh kitaplarını okumaktan geçer. Esmâ-i Hüsnâ üzerinde düşünmek kişiyi kâinatın sahibini daha iyi tanımaya, nimetlerinin farkına varmaya, sadece ve sadece O'na sığınmaya ve O'ndan istemeye sevk eder.

Esmâ-i Hüsna, tefsir, hadis, akâid ve kelam ilimlerinin konusudur evveliyetle. Ancak biz burada bu kavramın edebî kültürümüze yansımasını ana hatları ile ele alacağız.[5] Edebî eserler için ilham ve heyecan kaynağının önemi izahtan varestedir. Bu cihetle dinî edebiyatımızın, dinin lâhûtî ve manevi ikliminden beslendiğine kuşku yoktur. Diğer dinî konularda olduğu gibi Allah'ın güzel isimleri ve onların manaları da şiir ve nesir türündeki edebî eserlerin neşvünema bulmasına zemin teşkil etmiştir. Bu bağlamda müstakil eserler dışında, divan ve mesnevilerde Esmâ-i Hüsnâ'yı sayan, manasını açıklayan şiirler ile karşılaşılması mümkündür. Özellikle de Tevhid ve Münacat konulu şiirlerin münderecatında Esmâ-i Hüsnâ'nın bir kısmının zikredildiği görülebilir. Kimi manzumeler ise müstakil olarak Esmâ-i Hüsnâ'ya ayrılmış olup Cenab-ı Hakk'ın güzel isimleri nazmın ahengine uygun olarak bir bir tâdât edilmiştir. Söz gelimi, ünlü Halvetî şairi Şemseddin-i Sivasî (öl. 1597) Menâkıb-ı İmâm-ı Azam isimli eserine Esmâ-i Hüsnâ'yı sayarak başlamıştır:

Hudâvend-i alîm ü Rabb-i bînâ
Hakîm ü kâdir ü berr ü tüvânâ
Semî' u bâsıt u kuddûs ü rahmân
Selâm u mü'min ü vehhâb u mennân
Ra'ûf u râhim ü settâr u gaffâr
Azîz ü hâfız u cebbâr u kahhâr
Rahîm ü râzık u fettâh u nâfi'
Latîf ü muksıt u hallâk u râfi'
Vekîl ü vâlî vü muhsî mukaddim
Gafûr u mâlike'l-mülk ü mükerrim[6]
...

Malumdur ki Esmâ-i Hüsnâ'nın anlamını tercüme suretiyle bir ke-

Yani, Cenab-ı Hakk'ın isimleri pek çoktur; bu sayı hasr (sınırlama) için değildir. Cenâb-ı Hakk'ın Kuran-ı Kerim'de geçen isimlerinin yüzün üzerinde olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte yüce Rabbimizin bizzat onlarla dua etmemizi istediği güzel isimlerin belli bir tertip içinde sıralanması ve namaz tesbihâtındaki gibi miktarın belli olması, saymak ve ezberlemek için bir kolaylık vesilesidir.

[4] İbrahim Cûdi Efendi, el-Kenzü'l-esna fi şerhi'l-esmai'l-hüsna, Trabzon 1325, s. 9.
[5] "Türk Edebiyatında Manzum Esmâü'l-hüsnâlar" (İzmir 1985) başlığıyla kendisinden sonraki çalışmalara öncülük eden bir doktora tezi hazırlamış olan Merhum Profesör Halil İbrahim Şener (öl. 2006) hocamızı rahmet ve dua ile anıyorum.
[6] Şemseddin-i Sivasî, Menâkıb-ı İmâm-ı A'zam, (Haz. Mehmet Arslan), Sivas Belediyesi Yayınları, Sivas 2015, s. 61.

O'nun sayılabilen güzel isimleri üzerinden asla sayılamayacak olan engin ve eşsiz kudretini anlamaya yönelmektir. Bir başka ifadeyle "ihsâ" fiilinin anlamına uygun olarak Esmâ-i Hüsnâ'nın manalarını tek tek öğrenmek ve üzerinde tefekkür etmektir.

limeye sığdırmak pek mümkün gözükmemektedir. Bu yüzden ulema, isimleri şerh etmeyi uygun görmüşlerdir. Bu şerhlerin ilk örnekleri Arapça olmakla beraber zaman içerisinde Farsça ve Türkçe şerhlerin yazılmasıyla azımsanmayacak bir şerh edebiyatı meydana gelmiştir. Dolayısıyla Esmâ-i Hüsnâ ile ilgili Türkçe edebî mükteseba-tımızın önemli kısmını sevilerek okunan manzum ve mensur Esmâ-i Hüsnâ şerhleri oluşturmaktadır. Bu şerhlerin revaç bulmasının başlıca sebebi insanların günlük hayatlarını olumsuz etkileyen pek çok problemin çözümüne yönelik mücerreb tavsiyeler içermesidir. Mesela, hastalıklardan şifa bulmak, geçim sıkıntısından kurtulmak, ailevi problemlerin giderilmesi, çocuk sahibi olmak, düşman korkusundan ve zulme uğramaktan emin olmak, tabii afetlerden korunmak vb. bunlardan bazılarıdır.

Kütüphanelerimizdeki mevcut nüshalarına bakarak bu meyanda çok okunan ve sevilen şerhlerden biri 16. yüzyılda yüzyılda yaşamış, Manisa-Akhisar'da doğduğu için Saruhanî nisbesiyle tanınan İbn İsâ'nın Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ adlı eseridir.[7] İbn İsâ eserinde doksan dokuz ismi yaklaşık sekiz yüz beyitte manzum olarak açıklamıştır. Hangi ism-i şerifin hangi vakitte ve ne kadar okumak gerektiği, şartlara uygun olarak okunduğunda dünyevi ve uhrevi hangi kazançların elde edileceği yahut hangi kaza ve belalardan emin olunacağı ayrıntılı biçimde anlatılmıştır. Meselâ:

Yâ Selâm
Kulak tut hâzır ol beğim selâma
Bi-hamdillâh erişdik bu kelâma
Selâm ismin süren olur selâmet
Gelirse ana yüz bin türlü âfet
Kazalardan belâlardan emîndir
Selâm ol okuyan için mu'îndir[8]
...
Yâ Vehhâb
Gel ey tahsil-i dünya isteyen er
Dilersen cem edesin sim eğer zer
Kılıp her vakt farzın ver selamın
De on dört kerre Yâ Vehhâb âmîn
Musahhar ola dünyâ arta mâlın
Açıla her zamanda kutlu fâlın[9]
...

Esmâ-i Hüsnâ şerhlerinde yaygın olarak Esmâ-i Hüsnâ'nın havassı olarak isimlendirilen, dinî kaynaklarda yer almayan ama tecrübi olarak doğruluğunun kanıtlandığı varsayılan bilgilere yer verilir. Bunlar Esmâ-i Hüsnâ'nın sırlarına dair olup herkesin değil, ancak erbabının anlayabileceği söylenen gizli ilimler olarak değerlendirilen bilgilerdir. Buna göre her bir esmânın sırrı vardır. Adeta şifre çözer gibi belli bir sayıda zikretmek suretiyle bazen de suya okunması vs. gibi ritüellerle esmânın delalet ettiği anlam çerçevesi içerisinde zikredenin talebinin yerine geleceği vurgulanır. Burada gizem yüklenen sayıların belirlenmesinde ebced hesabından yararlanıldığı görülmektedir. Mesela, kaza, belâ ve afetlerden emin olmak isteyenlerin "es-Selâm" ism-i şerifini 131 kere; hastalıklardan kurtulmak isteyenlerin "Şâfî" ismi- şerifini 391 kere; keza dünyevi bir kazanca erişmek isteyen kimsenin Vehhâb ism-i şerifini farz namazın ardından 14 kere zikretmesi tavsiye edilir. Bu sayılar, mezkûr isim-i şerifler içerisinde yer alan harflerin ebced değerlerinin toplamıdır. Sözgelimi, "Selâm" ism-i şerifinde geçen harfler sırasıyla sin, lâm, elif ve mim'dir. Bu harflerin ebced değerleri de sırasıyla 60, 30, 1 ve 40'tır. Toplamı 131 eder. Ancak bu nevi eserlerde sıkça başvurulan ebced hesabına

dayalı sayısal değerlerin dinî bir karışlığı olmayıp kültürel bir değere tekabül ettiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Dinen gerekli olan, ayet-i kerimeler ve hadîs-i şeriflerle sabit olan o en güzel isimlerle dua etmektir. Elbette ki yüce Allah'ı çokça anmak ve tesbîh etmek ilahi bir emirdir. (Azhâb 33/41-42) Bu sebeple her bir ismi ayrı ayrı çokça anmak o ism-i şeriflerin tecellisine mazhar olmak için bir vesiledir.

Esmâ-i Hüsnâ'ya dair zikredilmesi gereken edebî ürünlerden biri de Esmâ-i Hüsnâ muammalarıdır. Muammanın anlamı örtülü söz demektir. Edebi terminolojide ise bir ismi gizleyerek dolaylı bir şekilde o isme işaret eden özelliklerin söylenmesi esasına dayanan bir nevi bilmece anlamına gelmektedir. Önceleri Cenab- Hakk'ın isimleri etrafında geliştirilmiş iken sonradan insan isimleri için de muamma tekniğine başvurulmuştur. Bu muammaların çözümü için şerhler yazılmıştır. Lamii Çelebi'nin (öl. 1532) Mîr Hüseyin b. Muhammed Şîrâzî'nin muammalarının tercüme ve şerhi mahiyetindeki Şerh-i Muamma-yı Esmâ-i Hüsnâ'sı bu tür bir eserdir.[10]

İslam tasavvuf okullarında da Esmâ-i hüsnâ, muhtelif tarikatlara ait evrad kitapları içerisinde günlük düzenli olarak okunan virdler arasındadır. Bunların yanı sıra dua kitaplarında Esmâ-i Hüsnâ'nın faziletine yer verildiği görülmektedir. Günümüzde Esmâ-i Hüsnâ ile ilgili ilmî, edebî ve popüler yayınların devam ettiği görülmektedir.[11] Bunlara işitsel ve görsel malzeme ile desteklenen dijital yayınları da eklemek gerekir.

Hulasa, Esmâ-i Hüsnâ müktesebatının meydana getirilmesindeki en önemli motivasyon, ayet-i kerimedeki (Araf 7/180) "Onunla dua edin." ilâhî emrine ittiba ile Hz. Peygamberin Esmâ-i Hüsnâ ile ilgili hadisindeki cennet müjdesine nail olma arzusudur. Hem geçmişte hem de günümüzde Esmâ-i Hüsna ile ilgili ortaya konan bütün ilmî ve edebî müktesebâtın, Cenâb-ı Hakk'ın en güzel isimlerinin manalarının doğru anlaşılmasına ve çokça zikredilmesine hizmet ettiğini söylemek mümkündür. Aslolan O'nun rızasıdır, vesselâm.

Bu şerhlerin ilk örnekleri Arapça olmakla beraber zaman içerisinde Farsça ve Türkçe şerhlerin yazılmasıyla azımsanmayacak bir şerh edebiyatı meydana gelmiştir. Dolayısıyla Esmâ-i Hüsnâ ile ilgili Türkçe edebî müktesebatımızın önemli kısmını sevilerek okunan manzum ve mensur Esmâ-i Hüsnâ şerhleri oluşturmaktadır.

[7] Bk. Ali Yılmaz, "Türk Edebiyatında Esmâ-i Hüsnâ Şerhleri ve İbn-i Îsâ-yı Saruhânî'nin Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ'sı", Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Sivas 1998, s. 1-34.
[8] İbn İsâ-yı Saruhânî, Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler, nr. 7231, vr. 4ª.
[9] Aynı eser, vr. 8ª.
[10] Bk. Münire Kevser Baş, Lamii Çelebi'nin Şerh-i Muammeyât alâ Esmâ-i Hüsnâ'sı, Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999.
[11] Bu yayınlarla ilgili bk. Ali Öztürk, "İslâmi Türk Edebiyatında Esmâ-i Hüsnâ", İslami İlimler Dergisi, c. 14, Sayı:2, s.35-36.

Şehri Dinlemek

Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Şehir sadece binalar, caddeler, sokaklar, çarşılar ve meydanlardan ibaret değildir. Şehrin, başka başka yönleri de vardır. Mesela bir önceki yazıda işaret edildiği gibi, şehir, okumasını bilen için bir kitaptır. Evet, şehre okunacak bir metin gibi bakmak mümkündür. Sürekli yenilenen, adeta yeniden yeniden şerhleri ve zeyilleri yazılan bir kitap… Bu mevzuyu burada uzatacak değiliz; zira evvelce tafsilatıyla bu konu ele alındı. Burada şehre, ahenk ve ritim pencerelerinden bakmayı murad ediyor ve ilk cümlemizi not ediyoruz: Her şehrin kendine mahsus bir sedası ve musikisi vardır.

Sesin olduğu yerde hayat vardır. Âhengin ve ritmin olduğu yerde neş'e… Hayatın ve neş'enin olduğu yerde ise, üretim vardır. Üretimin olduğu yerde servet, servetin olduğu yerde de ticaret vardır. Ticaret bir yönüyle çoğaltmak, öteki yönüyle tüketmektir. Hayat denilen "şey" de zaten bu değil midir? İnsan, ihtiyaçlarıyla gelir bu hayata; o ihtiyaçlarını elde etmek için, keşif eder, tasarılar, üretir, alır-satar, biriktirir ve tüketir. Bütün bu çabalar hep bir "hareket" içinde olur. Hareketin olduğu yerde de ses mutlaka vardır. Keza hareketin mahiyetine uygun olarak da o ses bir ritme, bir ahenge kavuşur. Böylece şehrin musikisi zuhur eder.

Şehrin sakinleri yahut misafirler, ister farkına varsınlar ister varmasınlar hem şehir orkestrasında birer müzisyeni ve hem de gün içinde uğranan mekânlara mahsus bir konserin dinleyicileridirler. Bu iki temel vazifenin bilincinde olanlar, şehrin musikisine hayran olur. Mesela yaşadığı şehrin musikisinden zevk alan "büyük ruh"lardan birisi Mevlânâ Celâleddin'dir. Rivayet olunur ki, Mevlânâ Celâleddin bir gün Konya'da cevelan ederken yolu Kuyumcular Çarşısı'na çıkar. Orada bir atölyenin önünden geçerken, önlerindeki mücevheri işleyen ustaların çekiçleriyle vücut bulan musikiye kendini kaptırır. O meşhur müderris, çarşının orta yerinde semaya durur… Onu bütün kayıtlardan azade vecd halinde semaya çağıran bu ritmin bestekârı Selahaddin-i Zerkûbî'dir. O bestekârda bırakır çekici ustalara, vecd halinde sema eden Mevlana'ya eşlik eder. Birlikte o sese teslim olur, dönerler, dönerler.

Bu kıssayı, pek çok Mevlevî kaynağından okuyoruz. Şunu da öğreniyoruz: Mevlana, bu vecde sebep olan sesin bestekârıyla "dost" olurlar. Bu dostluk, bilahare Sultan Veled'in Selahaddin-i Zerkûbî'ye damat olmasına kadar varacaktır. Şehrin musikisi, iki ruhu buluşturup hısım yapabilecek iksire sahip... Şimdi soruyorum: Bu kıssadan mülhem yeni şiirler yazılamaz mı? Yeni hikâyeler yazılıp filimler çekilemez mi? Neden olmasın? Hüner sahibi şair, elbette bu metafordan derûnî manalar tahsil edecektir. Diğerleri de öyle; burada mühim olan şey, hikmet nazarıyla bakmak, neyi, niçin ve nasıl alacağını bilmektir. Sanatçı kimlik bu "nasıl"da saklıdır. Demem o ki, şehri dinlemek, dostluğa, hısımlığa, sanat ve düşünce eserlerinin vücut bulmasına imkân sunuyor.

Dinlemek, zaten özü itibariyle okumaktır. Kur'an'ın ilk emri olan "ıkra'"da "kırâ'e" kökünden gelen bir dinleme manası saklı değil midir? Dinle, daha dikkatli dinle ve dinlediklerini mahfûzatına alarak muhataplarına tebliğ et... Emir budur. Dinleyecek, zevk edecek, öğrenecek ve bu tahsil ettiğimiz manayı "eser"e tebdil edeceğiz. Tam da bu cümleden hareketle Tanpınar'ın Beş Şehir'ine bakıyorum. Bu güzide eserde, elbette tetkik var; ama tek başına tetkik, edebî bir eserin zuhuruna kâfi değildir. Dolayısıyla orada, müşahade yani şehir kitabını okuma amelesi çok bariz bir şekilde kendini ele verir. Yazar sanki bir fotoğraf çekiyormuş gibi şehirleri tasvir eder. Aynı şekilde bu tasvire çeşni katan iksir, o şiirselliktir. Bunu da temin eden "dinlemek"tir. Tanpınar, tıpkı *Atik Valide'den İnen Sokakta* şairi hocası gibi şehrin musikisini doğru ve verimli dinleyen bir kulağa sahiptir. Bu kulağın asıl marifetini Huzur'da görüyoruz. Orada şehrin, modernleşme politikalarıyla değiştirilmeye çalışılan musikisini koruma çabasına tanık oluruz. Şehrin o dingin, içe doğru seyreden ve mahremiyet içerisinde ruhen yücelmeyi temin eden musikisinin yerine, "sosyalleşme" yahut "sosyete" kavramlarıyla süslenen "gösterişe" ve "imaja" matuf bir müzik alanına evirilmesinin hikâyesini okuruz.

Her şehrin kendine mahsusu bir sesi ve musikisi vardır, demiştik. El hak öyledir. Mesela memleketim, Anadolu'nun kalbi olan Sivas'ın sesi, çocukluk hafızama kaydedildiği şekliyle "kar sesi"dir. Bu sesten mülhem *Şehir Hayat ve Derviş*'te birkaç not düşmüştüm. Ama hemen söyleyeyim, "kar sesi" tanımlaması da Yahya Kemal'e aittir. Üsküp'ün karlı zamanlarıyla dolup taşan şair bu sesi şiirinde tescil etmiştir. Sadece şairde değil, türkülerde o kar sesi yerini bulur. Zaralı Halil'in türküleri kar sesinin bir başka veçhesini, yokluğu, çaresizliği ve gurbeti hatırlatır. İşin tuhaf yönü şu ki, kar sesi, bendenizde de hep o yetmişli yılların yokluk ve çaresizlikleriyle hafızama yer etmiştir. Sabah namazıyla düşülen, köyden şehre değin altı kilometre yürüyerek aşılan okul yolu... Soğuk. Soğuk da ne ki, adeta dondurucu o ses. Hala şu günlerde bile, o hep bir şeyleri aşmak, mücadele etmek, azim ve kararlılıkla başarmak, ileri menzillere varmak için atılan adımların ruh dünyamda inşa ettiği "ben" ile zaman zaman karşılaştığım oluyor. Şehrin musikisi, hele hele doğup büyüdüğünüz

Şehrin sakinleri yahut misafirler, ister farkına varsınlar ister varmasınlar hem şehir orkestrasında birer müzisyeni ve hem de gün içinde uğranan mekânlara mahsus bir konserin dinleyicileridirler.

Her şehrin kendine mahsusu bir sesi ve musikisi vardır, demiştik. El hak öyledir. Mesela memleketim, Anadolu'nun kalbi olan Sivas'ın sesi, çocukluk hafızama kaydedildiği şekliyle "kar sesi"dir.

memleketinizin sesi kulağınızdan hiç kaybolmaz. Nereye giderseniz gidin, o sesi taşırsınız. Zira o sesle var olursunuz.

Sonra Ankara… Ankara'nın sesi, *Huzur*'da anlatılan o "yeni ses"tir. Kurgudur. Bestekârı, yetmişli yıllara değin Almanlar olmuş. O bakımdan bana Yenişehir, hep orkestrayı hatırlatır. Düzen vardır. Ama bu düzen, katı kuralları olan bir düzen… Şefe uymanız elzemdir. Bilahare Karadeniz'den Doğu'dan gelen amelelerin "müteahhit" olmasıyla şehir ritmine biraz Karadeniz, biraz da Doğunun ıstırabı karışmıştır. Bana bu sentez de tedirginlik verir; ruhumun dinginliğini seksenli yılların dağınık "köhne" Ankarası'nda bulurdum. Burası Sivas'a, Ulucami'ye inen sokaklara benzeyen "aşina olduğumuz" seslerin cümbüşüne sahip olan Hacı Bayram ve civarıdır. O bakımdan benim Ankaram, bu kadim şehirden ibarettir. Bir türlü, Sıhhiye'den ötenin sesine alışamadım. Bir sene kadar Beşevler'de kaldım; ama öğrencilik bitip de burada yurt yuva kurunca hep Ulus'tan öteyi, Keçiören'i kendime yakın buldum. Şunu anladım: İnsanın kulağı çocukluğunda terbiye oluyor… Zamanla zevkler değişiyor, imkânlar gelişiyor ve bakış açısı genişliyor. Dolayısıyla belki, dinleyeceğiniz müzik de değişiyor; hayır, bu değişim rüzgârına pek gönlüm razı olmadı. Ben daima Hacı Bayram'da kaldım.

Fakat bir gün "gel" emri çıktı, gönüllü sürgün zamanları başladı… Van'a gittim. Van'da güneşin ve suyun raksını temaşa ettim. Zaten Van'ın bir diğer adı da "güneş şehri" anlamında Tuşba değil midir? Hakikaten bir haziran günü, Edremit'ten Van Denizi'ne nazarlarınızı ve kulağınızı teslim ederseniz, orada suyun üzerinde rakseden güneşi ve Süphan Dağları'nda bu raksı temaşa eden karları görürsünüz. Müthiş bir tablo… Oradan Isparta'ya, "gül şehri"nde "gül sesi"yle kulaklarımızı mamur kılmak için birkaç seneliğine kalkıp intikal etmiştik. Gerçi, Isparta'da uçan kuşlar bile neredeyse "Demirel Demirel" diye ötecek durumdaydılar; zira çalıştığım üniversitenin adından başlayarak çocuklarımın gittiği okul, hastanemiz ve geçtiğim cadde hep aynı isimle maruftu… Demirel caddesinden geçip, Üniversiteye varır, bazen hafta sonları Demirel Botanik Bahçesine gider, suyu kurumuş nilüferlere ağıt yakar, sonra tekrar Demirel Caddesinden geçerek devlethanemize intikal ederdik. Lakin Mayıs geldiğinde şehri sadece gül kokusu ve gül sesi kuşatırdı.

Şimdi geriye dönüp bakıyorum yaşadığım her şehirde farklı bir ses, farklı beste ve farklı bir mananın peşine düşmüşüm. Gaybî Efendi'nin izinde Kütahya'nın sokaklarında gezerken Timurtaş Paşa'nın inşa ettirdiği Takvacılar Camii şadırvanında oturup Tanpınar gibi bir şiir yazamadım; ama Hisarlı Ahmed'in sesine kulak verip kimsecikler duymadan "Kütahya'nın pınarlarını" çokça söyledim. Kütahya'nın sesinden geriye kalan su sesi ve soğuk kalmış belleğimde. Peki, Bursa'nın sesi? İstanbul'un, Konya'nın… Mekke'nin, Medine'nin. Amman'ın, Şâm-ı Şerîf'in, Marekeş'in, Türkistan'ın ve Lefkoşe'nin. Saraybosna'nın, Londra'nın ve Sofya'nın. Şimdi şehir adlarını andıkça gönül şehrimdeki sahnede zengin bir konser programına misafir oluyorum. Gözlerimi yumuyorum. (Ey

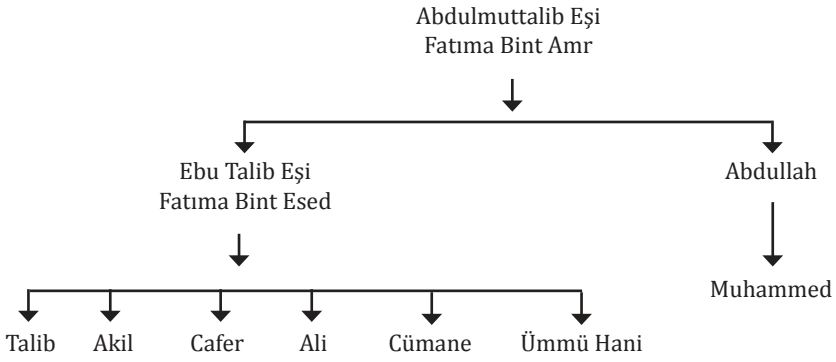
okuyucu, tam da burada yazıyı okumayı bırak, yazar gibi sen de geriye çekil ve gözlerini yum… O içindeki konseri dinle.) Dinliyorum. Dinliyorum. Birden kendimi Malatya doğumlu Niyâzî-i Mısrî gibi, Bursa'nın Bakırcılar Çarşısı'nda buluyorum. Bir kalaycı arıyorum… Ateşleri körükle harlayan çırakların eşliğinde bakıra kalay atan ustalar. Ustalar ki, her birisi için elindeki alet birer enstrümandır. O işinin ehli ustalar ve çıraklar, üretirken, tamir ederken ve satarken dinlemesini bilen kulağı nefis bir musiki ziyafetine davet ederler.

Sözü fazla uzatmadan sadede gelelim: Şehir, nasıl ki, okumasını bilen için kitap ise, duymasın ve dinlemesini bilen için de bir plaktır. Ne var ki, plansız programsız bir şekilde şehre ulanan "uydu kentler", İstanbul'u İstanNewyork'a tebdil eden gökdelenler, bitişik nizam sokaklardan mürekkep yeni şehirler… Bunlar şehrin rüzgârını kesti. Dolayısıyla ahenk de ritim de bozuldu. Şimdi AVM'lerde semaya duracak Mevlana'ları aramak abestir. Maalesef şimdi çarşıyı ve sokakları istila eden musiki, şehrin tabii hâlinden zuhur eden bir ahenge sahip değil. Orada artık stüdyolarda üretilen, durup düşünmeyi, zevk almayı değil, hızlı hareket etmeyi ve hazzı telkin eden kaotik sesler heyulası hüküm sürüyor. Lakin şuna da şükredelim: Hâlâ o kadîm şehirlerde ve "yeni şehir planlamacılarının" dokunamadığı semtlerde huzura, dinginliğe ve güvene çağıran lâhutî sesler var. Bu lâhutî sesler, beş vakit okunan ezanla makamını tazelemeye ve yenilenerek var olma mücadelesi vermeye devam ediyor. Zevk-i selim sahibi kulaklar, karmaşık şehir sesleri arasında o lâhutî sesi bulup dinlemeye devam ediyor.

Şehir, nasıl ki, okumasını bilen için kitap ise, duymasın ve dinlemesini bilen için de bir plaktır. Ne var ki, plansız programsız bir şekilde şehre ulanan "uydu kentler", İstanbul'u İstanNewyork'a tebdil eden gökdelenler, bitişik nizam sokaklardan mürekkep yeni şehirler

KIRK KANDİL
4

Cafer B. Ebi Talib

Rıza SAVAŞ
Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

Mekke'de yaklaşık olarak miladi 590 yılında doğan Cafer şecerede[1] de görüldüğü üzere Hz. Peygamber'in amcası Ebu Talib'in oğludur. Babasının geçim sıkıntısı çektiği sırada yükünü hafifletmek üzere amcası Abbas, Caferi, yanına almıştı. Ondan yaklaşık on yaş küçük olan kardeşi Ali'nin bakımını ise Hz. Peygamber üstlenmişti.

Cafer b. Ebi Tâlib'in Hz. Peygamber'e ilk iman edenler arasında yer aldığı rivayet edilir. Mekkeli müşriklerin Müslümanlara eziyet ve işkenceleri artınca Cafer eşi Esmâ bint Umeys ile birlikte Habeşistan'a hicret eden ikinci kafilenin başkanı olarak orada Müslümanları temsil etti.

Oğlu Abdullah Habeşistan'da dünyaya geldi ve orada doğan ilk Müslüman olarak anıldı. Hicret eden Müslümanlara sığınma hakkı tanıyan Habeşistan Hükümdarı Necâşî Ashame'nin huzurunda Cafer, Müslümanları Kureyş elçilerine karşı başarılı bir şekilde savundu.

Cafer, Necaşi'nin huzurunda yapılan tartışmada büyük bir cesaret ve doğru bir sunumla İslâm'ın ne getirdiğini açıkça ortaya koyup yurtlarını terk etme sebeplerini açıkladı. Böylece Kureyş temsilcilerinin eli boş dönmesini ve Necâşî'nin mülteci Müslümanları ülkesine kabul etmesini sağladı. Hatta bunun ardından Necâşî'nin Cafer sayesinde Müslüman olduğu söylenir.

[1] Ez- Zübeyri, Kitabu Nesebi Kureyş, Kahire, 1951, s. 39-40.

Cafer Habeşistan'a hicretinden sonra yaklaşık on dört yıl orada kalmıştır. Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra Hz. Peygamber komşu devlet hükümdarlarına İslâm'a davet mektupları gönderirken Habeş Hükümdarı Necâşî'ye yolladığı mektubunda onu İslâm'a davet ettiği gibi ayrıca ülkesinde bulunan Müslümanları artık Medine'ye göndermesini istedi. Necâşî'nin Müslümanlara tahsis ettiği iki gemiyle Cafer de Arabistan'a döndü Hayber'in fethinden hemen sonra Cafer'i karşısında gören Resûlullah, "Hangisine sevineceğimi bilmiyorum. Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi?" demiştir.

Medine'ye gelmesinden kısa bir zaman sonra hicretin sekizinci yılında (m. 629) Suriye'ye gönderilen orduya Hz. Peygamber Zeyd b. Hârise'yi komutan tayin etti. Eğer o şehit edilirse Cafer b. Ebû Tâlib'in, o da şehit düşerse Abdullah b. Revâha'nın bu göreve getirilmesini istedi. Bu savaşta peş peşe bu üç komutan da şehit oldu. Şehitlere çok üzülen Hz. Peygamber, yüce Allah'ın Cafer'in bu savaşta kesilen iki koluna karşılık iki kanat verdiğini buyurdu. Bu sebeple tabakat kitaplarında kendisine "tayyâr" (uçan) ve "zü'l-cenâheyn" (iki kanatlı) lakapları verilmiştir. Hz. Peygamber, bedenen ve ahlâkı itibariyle kendisine benzediğini belirterek Ca'fer'i takdir eder ve överdi.

Hristiyanlarla yapılan ilk savaşta Şehit olan Cafer, dini uğruna hicret ettiği Habeşistan'da yurdundan uzakta gurbet ellerinde uzun yıllar İslam'ı doğru bir şekilde temsil etti. Hem orada bulunan Müslümanların dinlerinde kalmalarını sağladı hem de o bölgede İslam'ı doğru temsil etti. Sonunda da şehadet şerbetini içti. İslam'ın her asırda böyle Mücahitleri olmuştur ve olacaktır. Çünkü İslam son ve hak dindir.[2]

Medine'ye gelmesinden kısa bir zaman sonra hicretin sekizinci yılında (m. 629) Suriye'ye gönderilen orduya Hz. Peygamber Zeyd b. Hârise'yi komutan tayin etti. Eğer o şehit edilirse Cafer b. Ebû Tâlib'in, o da şehit düşerse Abdullah b. Revâha'nın bu göreve getirilmesini istedi.

[2] İbn Sa'd, et-Tabakat, I, 207-208, II, 109, 129-130; IV, 34-41.

İnci Mercan Gerdanlığı -3-

Osman Zinnureyn

Ahmet POÇANOĞLU
Emekli Konya İl Müftüsü

3.HADİS

حديث أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أبي عبد الله عثمان بن عفان بن أبي العاص بن أمية بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن لؤي بن غالب بن فهر العدوي القرشي عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بنِ عَفَّانَ أنَّه رَأَى عُثْمَانَ بنَ عَفَّانَ

دَعا بإناءٍ فأفْرَغَ علَى كَفَّيْهِ ثَلاثَ مِرارٍ فَغَسَلَهُما، ثُمَّ أدْخَلَ يَمِينَهُ فى الإناءِ فَمَضْمَضَ واستنشق، ثُمَّ غَسَلَ وجْهَهُ ثَلاثًا ويَدَيْهِ إلى المِرْفَقَيْنِ ثَلاثَ مَرار، ثُمّ مَسَحَ برَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلاثَ مَرارالى الكعبين، ثُمّ قالَ: قالَ رَسولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عليه وسلَّمَ: مَن تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِى هذا، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لا يُحَدِّثُ فِيهما نَفْسَهُ غُفِرَ له ما تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِهِ.

Mü'minler'in Emiri Ebi Abdillah Osman İbn-i Affan İbn-i Eb'il As İbn-i Ümeyye İbn-i Abd-i Şems İbn-i Abdi Menaf İbn-i Kusay İbn-i Kilab İbn-i Mürre İbn-i Lüey İbn-i Galib İbn-i Fihr El Adeviyyi El Kuraşiyyi Hadisi:

Osman İbn-i Affan'ın mevlası Hırman Osman'ı gördü:

Osman bir kap isteyip; ellerine üç ker su döküp yıkadı, sonra elini kab'a daldırdı ağzını çalkaladı ve burnuna su verdi. Sonra yüzünü ve kollarını dirseklerine kadar üç kere yıkadı. Sonra başını meşhetti. Sonra iki ayağını üç kere topuklarına kadar yıkadı. Sonra şöyle dedi:

Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

- Her kim şu abdestim gibi abdest alıp, hatırına bir vesvese (namaz ile münasebeti olmayan) bir şey getirmeksizin iki rek'at namaz kılarsa; o kişinin geçmiş günahı affolunur. (Buhari; 159, Müslim;226)

BU HADİSTEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

Temizlik ve güzellik anlamında abdest; 'Cennetin anahtarı olan namazın anahtarıdır,' bazı ibadetlerin yerine getirilmesi için alınır; ama kendisi de bir ibadettir.

Abdest; kendisi temiz olan ve temizleri seven Rabbimizin huzuruna tertemiz bir kul olarak duruvermektir. İşte bu duruş nimetin ve saadetin ta-

mamlanmasına ve şükre sebep olur.

İmam Buhari'nin yukarıdaki hadisten hemen sonra naklettiği (160 numaralı) hadiste, ''Kur'an'da bir ayet olmasaydı size bunu anlatmazdım.'' şeklinde bir ziyade vardır. Ulema burada bahsedilenin şu ayet olduğunu aktarır:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۙ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ۙ

İndirdiğimiz açık delillerle hidayet bilgisini -kitapta onu insanlara apaçık göstermemizden sonra- gizleyenler yok mu, işte onlara hem Allah lânet eder hem de lânet okuyanlar lânet eder. (Bakara; 159)

Biz bu hadisten; sahabenin, Rasul-i Ekrem'in ağzından çıkacak her sözü, yaptığı her hareketi dikkatli bir şekilde takip ettiğini, Rasulullah efendimizin ''Burada bulunanlar sözlerimi burada bulunmayanlara nakletsin.'' emrine bağlılıklarını, "Allah, benim sözümü işitip, onu iyice anladıktan sonra, başkalarına tebliğ edenin yüzünü ak etsin." duasını almak için yarıştıklarını öğreniriz.

İşte sahabe neslinin Rasul-i Ekrem'e gösterdiği bu bağlılık ve teslimiyetle İslam dini kök salıp yayılmış ve doğru anlaşılmıştır.

OSMAN Zİ'NUREYN (R.A)

Fil vakasından altı yıl sonra Taif'te doğdu. Babası Affan, annesi Erva bint-i Kureyz'dir. Soyu, Abdimenaf b. Kusay'da Rasulullah (sav) efendimizin nesebiyle birleşir. Rasul-i Ekrem'den altı yaş küçüktür.

Osman b. Affan Rasulullah (sav) efendimizin kızlarından önce Rukıyye, sonra Ümmü Külsüm ile evlenmesi sebebiyle Zi'n- Nureyn, Yine Rasul-i Ekrem tarafından Uhud Dağının sallanması üzerine ''Sakin ol ey Uhud dağı senin üzerinde bir Nebi, bir sıddık, bir şehit bulunmaktadır'' buyurması sebebiyle eş-Şehid lakaplarıyla anılır. Osman denildiğinde haya akla gelir. O, ''Kendisinden meleklerin bile hayâ ettiği bir kimse''dir.

Hz. Ebu Bekir'in delaletiyle Müslüman oldu ve ilk on Müslüman arasında yer aldı. Müslüman olması sebebiyle işkence gördü, Müslüman olmasından kısa bir süre sonra Rasulullah (sav)'ın kızı Rukıyye ile evlendi, hanımıyla birlikte ilk kafilede Habeşistan'a hicret etti. Yola çıktıktan sonra onlardan bir süre haber alınamamış, Habeşistan'a ulaştıklarına dair bilgi Hz. Peygamber'e geç ulaşmıştı.Osman'ın eşini bir merkebe bindirmiş vaziyette gördüğünü kendisine haber veren Ḳureyş kabilesine mensup bir kadının bu haberi üzerine, Hz. Peygamber kadına, "Osman, Lûṭ'dan sonra ailesiyle ilk hicret eden kimsedir." buyurmuştur. Osman (r.a) Habeşistan'da doğan oğlu sebebiyle Ebu Abdullah künyesiyle anılmıştır.

Onlar Habeşistan'da iken, Mekkeli müşriklerin İslam'ı kabul ettikleri şeklinde bir söylenti yayıldı. Bunu üzerine Hz. Osman, eşi ve diğer muhacirlerle birlikte Mekke'ye geri döndü. Ancak Mekke'ye yaklaştıklarında bu haberin gerçek olmadığını öğrendiler. Hz. Osman, baskı ve işkenceler devam edince ikinci kez Habeşistan'a hicret etti. Bir yıl sonra tekrar Mekke'ye dönen Hz. Osman, Rasul-i Ekrem'in hicretinden kısa bir süre önce, eşi Rukiyye ile beraber Medine'ye hicret etmiş ve Ensar'dan Evs b. Sabit'in evine misafir olmuştur.

O sıralar Medine'de büyük bir su sıkıntısı oldu. Sıkıntıyı giderebilmek için Hz. Peygamber (sav), Rûme kuyusunu satın alıp Müslümanların hizmetine sunacak kimseyi cennetle müjdeledi. Hz. Osman kuyuyu haris Yahudi'den satın alıp Müslümanların hizmetine sundu.

Bedir savaşına hanımı Rukiyye'nin ağır hastalığı sebebiyle katılamadı. Uhud ve daha sonraki sa-

Bir insanın kafası okuduğu için değil, okumadığı için karışır.

Eleştirel bakış yoksa bir düşünceniz de olamaz, zira doğruyu yanlıştan ayıracak melekenizi yitirmişsiniz demektir.

vaşlarda Rasulullah'ın (sav) hep yanında oldu. Hudeybiye Anlaşması sırasında da Hz. Peygamber, onu Mekke'ye elçi olarak göndermiş, onun gelmesinin gecikmesi ve Mekke'de öldürüldüğü haberleri üzerine ashabından biat almıştı. Rıdvan Beyatı adı verilen bu hadisede Hz. Osman'ın hayatta olduğunu öğrenen Hz. Peygamber, bir elini diğer eli üzerine koyarak Hz. Osman adına "Allah'ım! Bu beyat da senin elçinin hizmetinde olan Osman içindir." buyurmuştur.

Hz. Osman'ın katıldığı belki de en çok üzerinde durulması gereken seferlerden birisi Tebük seferidir. 'Zorluk seferi' diye anılan bu sefer için Hz. Osman malının üçte birini vakfetmiş, binlerce mücahidi donatmış, yüzlerce deve bağışlamış, ayrıca nakdi yardımda bulunmuştur. Rasulullah efendimiz, onun yaptıklarından memnun kalarak; "Osman'ın yaptığı bu yardım, bundan sonraki yapacaklarına kefarettir. Allah'ım! Kendisinden razı olduğum Osman'dan sen de razı ol." diye dua etmiştir.

Ruḳiyye'nin vefatından sonra Hz. Peygamber, Osman'ı diğer kızı Ümmü Külsüm ile evlendirmiştir. Hicretin 9. senesinde Ümmü Külsüm de vefat etmiştir.

Hz. Osman, Hz. Ebu Bekir döneminde meselelerin görüşüldüğü, halifenin görüş aldığı istişare heyetinin üyelerindendi. Hz. Ebu Bekir için Hz. Osman, Hz. Ömer'le birlikte ikinin ikincisiydi.

Hz. Ömer'in yanında ise, Hz. Osman'ın önemli bir konumu vardı. İnsanlar Hz. Ömer'e bir şey sormak istediklerinde, onu Hz. Osman ve Abdurrahman b. Avf aracılığıyla sorarlardı. Hz. Osman 'redif' olarak isimlendirilmekteydi. Bu kelime 'ikinci adam' anlamına gelmektedir. Hz. Ömer döneminde Hz. Osman, adeta vezir konumundaydı. Hz. Ebu Bekir döneminde Hz. Ömer'in konumu neyse, Hz. Ömer döneminde de Hz. Osman'ın konumu oydu.

Hz. Ömer, 27 Zilhicce 23 (4 Kasım 644) tarihinde sabah namazını kıldırdığı sırada Mugîre b. Şu'be'nin kölesi Ebû Lü'lü tarafından yaralanınca Abdurrahman b. Avf'ı namazı kıldırmak üzere vekil tayin etti ve ardından evine kaldırıldı. Aldığı yaralar sebebiyle öleceği anlaşılınca, Hz. Ömer'in tayin ettiği şura tarafından Hz. Osman halife seçildi.

Hz. Osman dönemine kadar süregelen İslam fütühatı, onun devrinde de devam etmiştir. Hz. Osman, öncelikle cihada teşvik için hilafete gelir gelmez İslam askerinin maaşına büyük bir artış yaptı. Bundan sonra Mısır üzerinden Kuzey Afrika'ya, Şam üzerinden Anadolu içlerine ve Kıbrıs'a, Kûfe üzerinden İran, Azerbaycan ve Ermenistan'a, Basra üzerinden de Horasan'a doğru fetihler gerçekleştirildi. Fetihler neticesinde gerçekleşen zenginleşmeyle birlikte toplumda lüks ve refahın arttığı Hz. Osman döneminde; İslâm ordusu doğuda Türkistan'da ilerlerken batıda İspanya'ya girmeye başladı. Elde edilen ganimetler; İslam Devleti'nin ekonomisinin hızlı değişimine ve toplumda refah düzeyinin artmasına sebep oldu. Hz. Osman dönemindeki değişim, olumlu olmaktan çok 'yozlaşma', 'bozulma' içeriğine sahip olumsuz bir değişimdir. Bu yozlaşmada sahabe neslinin sonlarına gelinmesi de çok önemli bir faktördür. Abdulah b. Sebe' gibi fitneciler delilsiz şeyler yaydılar. Razı olmadıkları yöneticileri, kendileri daha liyakatli olmadıkları halde ayıpladılar. Adalet ve dindarlık iddiasıyla ümmet'e 'katilden daha şiddetli olan fitneyi' soktular.

656 yılının Nisan ayında Mısırlı, Kûfeli ve Basralılardan oluşan muhalif gruplar, hac gerekçesiyle yola çıktılar. Bunlar halifenin görevden uzaklaştırılmasını istiyorlardı. Hz. Osman bu gurup hakkında şöyle der:' Hendek Savaşı'ndaki hiziplere

veya Uhud'da bizimle savaşanlara benziyorlar.'

Hz. Ali (r.a) Mısır'dan gelen bu asilerle konuştu. Bu görüşmelerden sonra görevden alınan Mısır valisinin yerine Hz. Ebu Bekir (r.a)'in oğlu Muhammed vali tayin edildi. Ancak asileri hiçbir düzenleme ikna etmeye yetmediği gibi, şu konuşması da ikna etmeye yetmedi.

Hz. Osman, evi muhasara edildiğinde (kendisini öldüreceklere) evinden baktı ve "Allah aşkına size sorarım. Allah Rasulü'nün Uhut (dağının sarsıldığı) günü dağ harekete geçtiğinde dağa tekme atarak 'Uhut, sakin ol! Üzerinde bir peygamber, bir sıddık ve iki şehit var.' dediğini ve benim de orada bulunduğumu bilmiyor musunuz?" dedi. İnsanlar onu onayladılar ve Hz. Osman şöyle devam etti: "Allah aşkına size sorarım. Rasulullah Rıdvan biatı günü beni Mekkeli müşriklere elçi olarak gönderdiğinde 'işte bu elim, bu da Osman'ın elidir', diyerek (bir elini diğer elinin üzerine koyup) benim için biat etmedi mi?"

İnsanlar onu onayladılar. Hz. Osman devamla şöyle dedi: "Allah aşkına size sorarım. Allah Rasulü 'Bizim için bu mescidi genişletene Allah da cennette bir ev versin' dediğini, benim de orayı kendi malımla satın aldığımı ve mescidi genişlettiğimi bilmiyor musunuz?"

İnsanlar onu onayladılar ve Hz. Osman devamla şöyle dedi: "Zorluk (Tebük) gazvesi günü Rasulullah'ın 'Allah tarafından kabul edilecek bir harcamayı kim yapar?' dediğinde ordunun yarısını kendi param ile donattığımı bilmez misiniz? "

İnsanlar yine onu onayladılar. Hz. Osman devamla şöyle dedi: "Allah Rasulü, 'Kim Rûme kuyusunun suyunu Allah rızası için sebil olarak satın alır.' dediğinde onu kendi paramla satın alıp, Allah rızası için vakfettiğimi bilmez misiniz?"

İnsanlar onu onayladılar. Ancak Hz. Osman (r.a), evi asiler tarafından 22 gün muhasara edildikten sonra 17 Haziran 656 Cuma günü Medine'de şehit edildi. Şehit edilirken Hz. Hasan ve Kelb kabilesinden olan eşi Nâile bint-i Ferâfisa yaralandı. Hz. Osman'ın na'şı, geceleyin hanımı ve birkaç samimi dostu tarafından gizlice defnedildi.

(Hattat: Sedef Soylu)

Hz. Osman'ın şehadeti sahabe neslini çok üzdü. Şöyle ki, Bedir Ehli, Hz. Osman şehit edildikten sonra evlerinden çıkmadılar. Onlar evlerinden sadece vefat ettiklerinde kabirlerine götürülmek için çıkarıldılar.

Şemseddin Sivasi, mesnevisinde Hz. Osman'la ilgili şöyle der:

"Kızarırdı güneş hayâsından
Utanırdı melek likâsından
Aşr-ı zilhiccede idi saim
Ona kasd etti bir nice zalim
Mushaf'ın okur idi o sultan
Tattı şehd-i şehâdet (Şehadet balı)i o ân."

Hz. Osman'ın, dönemindeki en önemli olay; Hz. Ebu Bekir döneminde toplanan Mushaf'ın çoğaltılmasıdır. Azerbaycan-Ermenistan dolaylarındaki cihat hareketlerinde Şam ve Irak askerlerinin Kur'ân okumadaki kıraat farklılıklarının, birbirlerini tekfir edecek kadar askerleri birbirine düşürmesi orduda bulunan Hz. Huzeyfe tarafından Hz. Osman'a bildirilmiş ve acil tedbir alınması istenmiştir. Hz. Osman, ashabın büyükleri ile de istişare ettikten sonra Hz. Ebu Bekir döneminde toplanan Mushaf'ı Hz. Hafsa'dan geri iade etmek şartıyla almış ve Zeyd b. Sâbit başkanlığında bir komisyon görevlendirmiştir. Bu komisyon Mushaf'ı dikkate alarak Hz. Peygamber'in son arzındaki okuyuşa göre Kur'an'ı istinsah etmişlerdir.

"Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir." hadis-i şerifini Hz. Peygamber'den (sav) bizzat işitmesi onun Kur'an'la olan münasebetinin şekillenmesinde rol oynayan önemli sebeplerden biridir. Zira Kur'an'ı çoğaltıp birer öğretici-okuyucu ile birlikte Mekke, Kûfe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e göndererek, Kur'an öğretim ve öğrenim faaliyetine ve ümmetin birliğine çok büyük katkı sağlaması sebebiyle Hz. Osman bu hadisin tavsif ettiği en hayırlı kimsedir.

Hz. Osman; Resul-i Ekrem'den 146 hadis rivayet etmiştir. Buhari 21 hadisi zikretmiş, Müslim 25 hadise yer vermiş, 3 hadiste de ittifak etmişlerdir.

Allah O'ndan razı olsun…

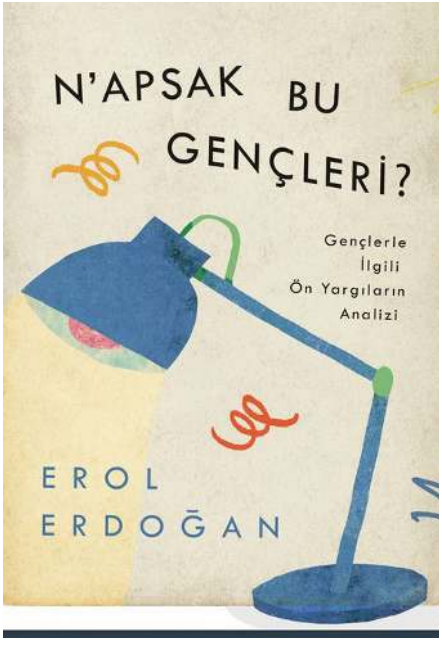
Erol Erdoğan ile "N'apsak Bu Gençleri?" Kitabı Üzerine

Röportaj: Sinan ÖZYURT

"Yetişkinlerin gençlere ön yargıları olduğu gibi zamanla gençlerin de ön yargıları oluşuyor. Bu silsileyi, akışı, kördüğümü bir yerden kırmak gerekir."
Erol Erdoğan

Erol Erdoğan, kısır politik tartışmaların ve güncel popüler gündemlerin ötesinde kalıcı ve mühim konulara dikkat çeken bir isim. Hem ilahiyatçı hem de sosyolog olan Erdoğan'ın farklı mecralardaki yazılarını ve çalışmalarını takip ettiğinizde bunu rahatlıkla gözlemleyebilirsiniz. İçinde yaşadığı toplumun ve yeni yetişen nesillerin halini dert edinmiş, sadece durum tespiti yapmakla kalmayıp çözüm önerileri de sunan bir yazar kendisi.

Birçok güzel işte imzası ve katkısı olan Erol Erdoğan, Mart 2021'de yayımlanan son kitabı "N'apsak Bu Gençleri?" ile de bizi kadim bir mesele olan gençlik üzerine tefekküre davet ediyor. Diğer eserlerinde olduğu gibi bu kitapta da ilk dikkat çeken husus "samimiyet". Hem üslup hem de muhteva açısından samimi ve sıcak bir kitapla karşı karşıyayız. Deneme türünde yazılmış, sohbet tadında bir araştırma eseri diyebiliriz kitap için. Nitel ve nicel birçok kamuoyu araştırmasının bizzat içinde yer alan, bazılarını yöneten, verilerin analizinde görev alan bir isim olarak yazar, meseleye sadece kendi gözlemleriyle yaklaşmıyor. Eldeki bütün verileri kullanarak müdellel tespitlerde bulunuyor. Kitabı okurken yapılan tespitlerle ilgili defalarca "tam da bu," demekten kendinizi alamıyorsunuz. Yazar, kitapta yer alan akademik bilgiler ve istatistiki verilere rağmen okuru sıkmayan sade ve hoş bir üslupla derdini anlatıyor.

Bizler de "N'apsak Bu Gençleri?" kitabı üzerine kitabın yazarı Erol Erdoğan ile bir röportaj gerçekleştirdik. Böyle bir kitap fikrinin nerden geldiğini, kitaba duyulan ilgiyi, kitabın oluşturduğu etkiyi ve daha birçok şeyi kendisiyle konuştuk.

Kuşakların harflere indirgenip etiketlenerek önyargıların beslendiği bir dönemde böyle bir esenlik bildirisiyle bizleri hayra davet eden bu güzel çalışma için Erol Erdoğan'a şükranlarımızı sunuyoruz. Rabbim ömrüne bereket versin, kitap nice güzelliklere vesile olsun, istifade edeni bol olsun inşallah.

Şimdi sizleri bu güzel sohbetle baş başa bırakıyoruz.

Soru: Yeni kitabınız hayırlı olsun. Kısa sürede ilk baskısı tükendi. Bu durum ele alınan meselenin önemli bir karşılığı olduğunu gösteriyor. Böyle bir kitap fikri nereden çıktı?

Cevap: Hayırlı ve yararlı olur inşallah. Teşekkür ederim. Evet, gençlik meselesi politika yapıcılar ve uygulayıcılar başta olmak üzere herkesin önemli gündemleri arasında yer alıyor. Önemli, yakıcı, düşündürücü bir gündem… Kitabı, gençlere yönelik yargılarımıza kelimele¬rimiz ve cümlelerimiz üzerinden ayna tutmak için hazırladım. Dede ve nine ile torun arasındaki kuşak farkı anne ve baba ile çocuk arasına hatta kardeşler arasına kadar indi. Böyle bir dönemde gençleri anlamak daha önemli hâle geldi. Hepimizin gençlik tasav¬vurlarını sahihleştirme zorunluluğu var. İstiyorum ki gençlik ke-limesinin ilk çağrışımı "sorun" olmaktan çıksın, doğru an¬lamayı sağlayıcı hususlar akla gelsin. 2016 yılında katıldığım uluslararası bir gençlik sempozyumunda gençlere yönelik yoğun ön yargılara maruz kalmam ile birlikte kitabı yazmaya karar verdim. Tabii kitapta ortaya koyduğum düşüncelerin lise yıllarına kadar uzanan bir mayalanma süreci var. Ortaokula gecikerek başlamanın etkisiyle, eğitimim boyunca bulunduğum sınıflarda hep "abi" durumunda olduğum için yetişkinlerin gençlere yönelik bariyerleriyle arkadaşlarımdan önce hep ben karşılaştım. Benzer durum siyasette aktif olduğum dönemlerde de sürdü.

S: "N'apsak Bu Gençleri?" kitabını kimler için yazdınız? Daha çok kimler okuyor? Nasıl geri dönüşler alıyorsunuz?

C: Kitabı gençlere yönelik ön yargıların merkez üssü diyebileceğim yetişkinler ve yaşlılar için yazdım. Listelemem gerekirse anneler ve babalar, siyasetçiler ve yöneticiler, eğitimciler ve din görevlileri, gençlere hizmet veren sivil toplum kuruluşlarındaki hayırseverler ve her çizgiden entelektüeller…

Kitaba her yaştan ilgi var ama gençlerin ilgisi biraz şaşırttı. Kitabı yetişkinler için yazdığım için gençlerden çok yüksek ilgi beklemiyordum. Kitap çıktığından beri gençlerin yoğun biçimde "N'apsak Bu Gençleri?"yi okuduğunu gördüm. Şu ana kadar, onların davetiyle, ona yakın gençlik grubuyla kitabı etüt ettik. Benim için çok faydalı oldu bu müzakereler.

Gençlerin kitabı okuma amacı hem ilginç hem memnun edici… Gençler, kendilerine yönelen ön yargıları anlamak, o ön yargılarla doğru mücadele yöntemi belirlemek ve ileride yetişkin olduklarında aynı ön yargıları tekrar etmemek için kitabı okuyorlar. Ne kadar güzel değil mi? Öğretmenler ve eğitim yöneticilerinin de kitaba ilgisi tahminlerimin üzerinde… Beklediğim kadar veya gerektiği kadar olmasa da siyasetçi ilgisi de var.

S: Bizim çocukluğumuzda, gençliğimizde yaşadığımız küçük şehirlerde, kasabalarda, köylerde farklı yaş gruplarının bir arada olduğu ortamlar daha çokken şimdi bu ortamlar oldukça azaldı. Okullarda, STK çalışmalarında, camide, maçta, misafirlikte toplumsal hayatın hemen her alanında insanlar kendi akranlarıyla bir arada olmaya mahkûm hale geliyorlar sanki. Bu önemli bir iletişim problemi doğuruyor diye düşünüyorum. Ne dersiniz?

C: Bu sorunuz harika bir tespit içeriyor. "Hayatın hemen her alanında insanlar kendi akranlarıyla bir arada olmaya mahkûm hale geliyorlar" ifadenizin altını çizelim. Mesela bu izole edilmenin sebebi gençler değil. Tabii büyüklere sorsanız "Gençler büyükleriyle aynı ortamda olmaktan sıkılıyorlar, işleri güçleri internet, gençler zaten konuşmayı bilmiyor, adap erkân yok" derler, diyorlar. Oysa farklı yaşlarda eğitim ve kültür çeşitliliğine sahip insanlar ve gruplarla bir arada olmak iklim oluşturur, etkileşim sağlar, usul öğretir, tanışmaya vesile olur, adap ve erkân kazandırır, söz ve saz keyfi verir. Gençlere bu iklimi sağlamak her yaştan yetişkinin görevidir.

Maalesef bugünkü aile ve toplum, çocukları henüz ilk yaşlarında teknoloji ile baş başa bırakarak cep telefonuna dadılık yaptırıyor, eğitim döneminde ebeveynliği okula yüklüyor, genç olunca da siyaset ve STK'larda "gençlik kolları" ile "Sen yan kulvardan ve beni geçmeden yürü" diyor. Böylece duvarlar örülüyor, etkileşim azalıyor, herkes eksik bir dünyada yaşıyor. Kimse bu konularda çocukları ve gençleri suçlamasın; onlar için aile, sohbet, misafirlik, paylaşım, dayanışma önemini koruyor. Yetişkinler duvarları yıkabilirse gençlerdeki o heyecanı ve bir arada olma arzusunu görecekler.

S: Yetişkinlerin gençleri anlama çabasından uzak olmaları gençleri de kendilerinden önceki ve sonraki nesilleri anlama gayretinden uzaklaştırıyor olabilir mi?

C: Evet, müthiş bir kördüğüm oluşuyor. Bu durumu kitapta "Yetişkinler ve yaşlıların gençlerle iletişim sorunu binlerce bölümlük bir cadı masalı gibidir. Her devirde 'Ah şu gençler' diye başlayan ve N'apsak bu gençleri tarzında biten cümleler kurulur" diye anlatıyorum. Yetişkinlerin gençlere ön yargıları olduğu gibi zamanla gençlerin de ön yargıları oluşuyor. Bu silsileyi, akışı, kör düğümü bir yerden kırmak gerekir. Gençlerle olan sohbetlerimde onlara ısrarla, gençlik ön yargıları akışkanlığını bir yerinden kırın, bunu yapabilirsiniz diyorum.

İnsanoğlu olumsuz saydığı şeyleri genellikle kendisini dışarıda tutarak tanımlamayı ve eleştirmeyi seviyor. Böyle yapmak kolayına geliyor. Onun için "zamane gençler" ifadesini sıkça duyduğumuz hâlde "zamane yaşlılar" veya "zamane yetişkinler" ifadelerini ya nadiren duyarız ya da hiç duymayız.

S: Kitapta gençlere yönelik ön yargıları ele alıyorsunuz. Bu ön yargıların her biri aynı zamanda birer genelleme. Genellemelerin, içindeki hakikat payını öldürmek gibi bir özelliği var. Aslında bu ön yargılar belki bir kısım gençler için doğru iken cümlenin "gençler" diye başlaması doğruluk payı taşıyan tespitleri birer ön yargıya dönüştürüyor gibi geliyor bana. Ne dersiniz?

C: Evet, her genelleme ve her indirgeme ile her tüme varım ve her tümden gelim yöntemi, tercihimizdeki tekli yönteme göre diğerinin sağlayacağı bakış açısında bizi mahrum bırakır. Onun için çoklu disiplin ve yöntem ile bakmak, birden çok veri ile analiz etmek, bazen tersinden sorgulamak gerekir. Kitap bu yönüyle yöntem, bakış açısı, veri ve sağlama zenginliğine sahip diyebilirim.

Sorunuzdaki diğer vurgu da önemli… Toplum bazen marjinal veya istisna sayılacak bir hadiseyi herkesin davranışı gibi kabul edip buna göre bir savunu, hücum veya çözüm geliştiriyor. Adeta lokal anestezi gereken yere genel anestezi uyguluyor toplum. Bu yanlış yoğunlaşmalar maalesef hem gençlere haksızlığa yol açıyor, hem sorunun erken ve dar alanda çözümünü engelliyor hem de zaman zaman toplumda mecalsizliğe sebep oluyor.

S: Gençlerle veya toplumun farklı kesimleriyle ilgili yapılan saha çalışmaları elimizde bazı verilerin olmasını sağlıyor. Ancak bu veriler kesin yargılara ulaşmamız için yeterli görülebilir mi? Bu verilerin sağlıklı analizi nasıl yapılmalı? Mesela "gençler okumuyor" veya "gençler çok iyi okuyor" sonuçlarına varmak için elimizde nasıl bir veri olmalı?

C: Önceki sorunuza cevap verirken de söylediğim gibi çoklu disiplin ve yöntem ile bakmak, birden çok veriden faydalanmak, bazen tersinden sorgulamak, sorunun tarafları ile görüşmeler yapmak analizdeki risklerimizi azaltır. Mesela sorunuzda yer alan gençlerin okuyup okumadığına dair analizi yaparken ankete dayalı araştırmalardan yararlandığım gibi gözlemlerim ve gençlerle yaptığım konuşmalardan da faydalandım. Ayrıca ülkemizdeki kitap basımına dair verileri de göz önünde bulundurdum. Tabii yetişkinlerin neden böyle bir kanaate sahip olduğuna dair teorik çerçeveyi de çizmek önemli, onu da yaptım.

S: Sizce yetişkinlerin sorunu ne? Gençleri anlamak için yeterli vakitleri mi yok, meselenin öneminin farkında mı değiller, yoksa kendi gençliklerini unutma sorunu mu yaşıyorlar?

C: Kitabın ilk sayfalarında paylaştığım ana bir metin var. Orada şunu söylüyorum: İnsanoğlu olumsuz saydığı şeyleri genellikle kendisini dışarıda tutarak tanımlamayı ve eleştirmeyi seviyor. Böyle yapmak kolayına geliyor. Onun için "zamane gençler" ifadesini sıkça duyduğumuz hâlde "zamane yaşlılar" veya "zamane yetişkinler" ifadelerini ya nadiren duyarız ya da hiç duymayız. Yetişkinler, zamanın olumsuz etkilerini çocuk ve gençler üzerinden dile getirmelerinin yanı sıra erkekler de zamanın yozlaştırıcılığını kadınlar üzerinden analiz etmeyi yeğliyorlar. Bu bakış açısı, değişimin doğru analiz edilmesini engellediği gibi olumsuz değişimlerle ilgili yapılması gereken ıslah edici veya önleyici çalışmaların da önüne geçiyor.

Temel sorun budur. Tabii yetişkinlerin okumayı azaltması, iktidar ve otorite paylaşımına dair cimrilikleri, ön yargıların binlerce yıllık insanlık mirası olması, gençliklerinde kendilerine yönelen ön yargıları içselleştirmelerini de listeye ekle-

yebiliriz. "Meselenin öneminin farkında mı değiller?" diye sordunuz. Farkındalar ve çözüm bulmak için çok da çabalıyorlar hatta masraf da ediyorlar. Lâkin bulunan çözümlerden bazıları aslında sorunun doğurucusu olabildiği için yara derinleşiyor.

S: Gençlerin dinle ilgili sorularının artmasını, inancın çeşitlenmesi olarak değerlendiriyorsunuz ve bu durumun olumlu neticeler verebileceğini söylüyorsunuz. Sizce Müslüman camia, bu durumun yeterince farkında mı? Meseleyi doğru okuyabiliyor mu?

C: Evet, "Gençler deist oluyor" şeklinde son 3-5 yıldır yoğun ve yanlış biçimde yapılan tartışmalar sebebiyle, gençler arasında deistliğe merak artsa da esasında ortadaki mesele gençlerin dinle ilgili artan soruları, bazı uygulamalar ve hâllere yönelik tepkileri ile önce modernleşme şimdi de teknolojik dönüşüm süreçlerinin oluşturduğu kültürel çözülmeye bağlı olarak ortaya çıkan inanç çeşitlenmesidir. Sorular, sorgulamalar, endişeler, tepkiler, meraklar arttı… Cevabı olanlar için ve gençlerle sohbeti, söyleşiyi, muhabbeti kıymetli bulanlar için bu bir yönüyle fırsat… Elbette dindarlar arasında bunun farkında olanlar var. Çok mu? Az tabii. Bunlardan bazılarına kitapta işaret ettim, bazı düşünür ve hocalardan da bu bahiste alıntılar yaptım. Ancak ezberler daha kolay uygulanma imkânı verdiği için toplumum çoğunluğu bu konforundan vazgeçmek istemiyor. Burada bir sorun daha var, onu da söylemeliyim: İnan çeşitlenmesinin (heterojenleşme) farkında olan bazıları, mutedil ve çözümcül dil yerine abartılı ve sorunu artırıcı dil de kullanabiliyorlar. Bu ise ıslah edici veya gerçeği yakalatıcı bir devrim yerine çözülmeyi ve yabancılaşmayı artırabiliyor.

S: Kitapta burası eksik kaldı, üzerinde çalışılsa güzel olur dediğiniz bir bölüm var mı?

C: Şimdilik yok ama kitapta yer alan itirazlarım, analizlerim ve önerilerim tartışıldıkça nelerin eksik, fazla veya yanlış olduğunu tespit edebilme imkânım olacak. Bir eksiklik olarak değil tekâmülü gereken bölümler veya hususlar var. Bazı bölümleri "böyle bir şey de var" demek için yazdığım için, o bölümlerin daha geniş ölçekte ele alınması gerekir. Öncülerin ideal gençlik kavramsallaştırmaları, gençlerin aralarında kullandığı seslenme kelimeleri, gençlerin yaşlılara yönelik ön yargıları gibi. Bu konular herkesin çalışmasına açık olarak bekliyor.

S: Konuyla ilgili kafanızda başka proje ve hedefleriniz var mı? Bu konuda çalışmak isteyenlere ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

C: Ben gençleri anlama ve yetişkinlere ayna tutma çabama okuyucuyu ve toplumu ortak etmeye çalıştım. Şimdilik hedefim analizlerimin, itirazlarımın, önerilerimin tartışılması… Sonrasında, bu kitaptan daha kısa bir çalışma olacak çocuklara yönelik ön yargılara dair kitabımı tamamlamak istiyorum. Gençlere yönelik ön yargılar, çocukluk döneminde mayalanıyor çünkü.

S: Bizi kırmayıp kıymetli vakitlerinizi ayırdığınız için teşekkür ederiz.

C: Gençlere kıymet veren, zamanını onlarla paylaşan ve kitapları seven bir eğitimci olan sizin sorularınıza muhatap olmak benim için değerliydi. Ben teşekkür ederim Sinan Hocam.

Ben gençleri anlama ve yetişkinlere ayna tutma çabama okuyucuyu ve toplumu ortak etmeye çalıştım.

Gençliğin Anlam Arayışına Bir Cevap Olarak Din

Fahri GÜZEL

Öğr. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, Din Psikolojisi

İnsanlığın kemmiyet olarak önemli bir kesimini oluşturan gençlik, tarih boyunca insana dair tartışmaların merkezinde olmaya devam etmiştir. 18. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa merkezli ortaya çıkan düşünsel ve teknolojik değişimlerin, ortaya çıkardığı iş gücü ihtiyacı nedeniyle gençliğin daha fazla gündem oluşturmasına imkân sağlamakla beraber, geçmişte bütün bir hayatı anlamlandırmada hâkim olan skolastik dini düşüncenin sorgulamaya tâbi tutulması ve dinî olanın referans olmaktan çıkarılmaya başlanması gibi bir sonucu da beraberinde getirdiği görülmektedir. Dünya ölçeğinde gençlerin aktif bir şekilde yer aldığı bu süreçten Müslüman dünyanın gençlerinin de etki altında kaldığı, bir hakikat olarak karşımızda durmaktadır.

1960'lı yıllardan itibaren yerleşik düzene itiraz ve tepkiyi merkeze alan sosyal hareketlerin lokomotifi olarak gençlerin varlığı, gündemin daha fazla gençlere yönelmesine yol açmıştı. İletişim imkânlarının zenginleşmesine paralel olarak genişleyen gençlik hareketlerinin itiraz alanlarını anlamaya dönük çabalarla birlikte, gençlerin kendi iç dünyalarına yönelik anlama ve anlamlandırma çabalarının da bu süreçle birlikte arttığı, gençlerin "ne dediği" ne dair daha fazla cevap bulma çabasının özellikle sosyal bilimler alanında kendini gösterdiği dikkati çekmektedir.

Çocuklukla yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olan gençlik dönemi, çeşitli boyutlarıyla el alınmakta, bu dönemde merkezi öneme sahip unsurların neler olduğuna dair değerlendirmeler farklılık arz etmektedir. Fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişim alanları itibariyle yoğun, hızlı ve derinlikli değişimlerin yaşandığı bu dönemi bir "yeniden varoluş" dönemi olarak nitelendirmek mümkün olabilir. Bu yeniden varoluş sürecinde, buluğ çağıyla başlayan bedensel değişimler, soyut düşünmeye geçişe de imkân sağlayan zihinsel değişimlerin yanında, hayata dair "anlam" arayışlarının ve "kimlik" edinme çabalarının etkin olduğu ifade edilebilir.

Gençlik dönemi, çocukluk döneminde miras olarak devralınan duygu, düşünce ve davranışların, kabullerin yeniden gözden geçirilmeye başlandığı, bir içsel eleştiriye tabi tutulduğu bir dönem olarak ifade edilmektedir. Bu sorgulama sürecinin başlamasında gencin çevresinin, aileden sosyal çevreye doğru değişiminin etkisiyle birlikte, gencin birey olarak var olma,

kabul görme beklentisinin de etkili olduğu kabul edilebilir. Genç, artık anne-babasının belirleyici olduğu çocukluk döneminden çıkıp, yaşıtları arasında eşit söz hakkına sahip olan, hazır bularak değil, tercih ederek özdeşim kurduğu farklı kimlikleri benimseyen özgür bir birey olmanın tadı ile birlikte özgürlüğün getirdiği sorumluluklar arasında kendini "bocalama" içerisinde bulmuştur.

Modernleşme ve teknolojik imkânların dayattığı yaşam biçimlerinin sunduğu alternatiflerin çoğalması, gençlerin belirli dönemlerde bu tercihlere yönelmelerine yol açsa da, gençlerin ruh dünyalarında cevap aranan varoluşsal sorulara çözüm olmadığı muhakkaktır. Tarih boyunca din, bu anlam arayışının en önemli referans kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlerin dün olduğu gibi bugün de sancısını çektikleri sorulara cevap bulma bağlamında İslam'ın sahici duruşunun sübjektif düzlemde ifade biçimi ise bir başka sorun alanı olarak tartışılmaya devam edecek gibi gözükmektedir.

Hayat, kendisine yüklenen değerle bir anlam kazanır. Çocukluk dönemi, somut düzlemde ânın yaşandığı bir dönem iken; gençlik döneminde hayata ve geleceğe dair anlam ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde hayata yüklenen anlam, büyük oranda sonraki dönemlerde etkisini devam ettirir. Bu açıdan gencin hayata dair anlam yüklemesinde referansının ne olduğu veya kim olduğu sorusu ayrı bir önem arz etmektedir.

Gençler, hayatı anlamlandırmaya çalışırken, miras olarak devraldıkları dini inanç ve ibadetlerin mahiyetini anlamak ve yaşadıkları hayatla bu inançlarını bağdaştırmak için çaba sarf ederler. Gencin, yeni ortaya çıkan yoğun fizyolojik ve psikolojik dürtülerin baskısı ile dini inanç ve değerlerin sınırlayıcı ilkeleri arasında olası bir çatışma durumunda nasıl bir tutumu tercih edeceği konusunda, kendisini ait hissettiği düşünsel ve sosyal iklimin yönlendirici etkisi önemli oranda belirleyici olabilmektedir. Bu bağlamda dinin çeşitli alanlarda yorum biçimleri, gencin hayatı anlamlandırmada, dini, bir referans kaynağı olarak kabul edip etmemesinde belirleyici olabilmektedir. Ülkemizde farklı tarihlerde yapılan tecrübi alan araştırmaları, gençlerin büyük bir bölümünün

Gençler, hayatı anlamlandırmaya çalışırken, miras olarak devraldıkları dini inanç ve ibadetlerin mahiyetini anlamak ve yaşadıkları hayatla bu inançlarını bağdaştırmak için çaba sarf ederler.

Ülkemizde farklı tarihlerde yapılan tecrübi alan araştırmaları, gençlerin büyük bir bölümünün kendi kimliklerini oluşturmada ve hayatı anlamlandırmada dini referans aldıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca genç için din, bir güven alanı olarak da işlev görebilmektedir.

kendi kimliklerini oluşturmada ve hayatı anlamlandırmada dini referans aldıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca genç için din, bir güven alanı olarak da işlev görebilmektedir. Ancak genç için hayata anlam kazandıran dini değerlerin gençlere sunuş biçimi ile ilgili sorun alanlarının varlığı da tartışılması gereken bir mevzu olarak karşımızda durmaktadır.

Gençlerin dini merkeze alarak hayatı anlamlandırma girişimlerinde "din-insan ilişkisi", çatışma yaşadıkları alanlardan biri olarak ele alınabilir. Bağımsızlık arzusu ve kendi başına karar verme isteğinin belirginleştiği bu dönemde, katı bir dini paradigmayı merkeze alarak, helal alanı daraltıp, haram alanı genişletme şeklinde sunulan dinî anlayışın, gençlerin tercihini özgürlükten yana kullanma arzularını güçlendireceğini, bu dönemde daha çok beliren "suçluluk" ve "günahkârlık" duygularını körükleyeceğini tahmin etmek zor değildir. Dinin insanın dünya ve ahiret mutluluğu için var olduğu, bir başka ifadeyle "din, insan içindir" gerçeğinin, temel ilkelerden koparılmaksızın gençlerin gönül dünyasına işlenmesinin, hayatı anlamlandırmada daha olumlu bir katkı sağlayacağı değerlendirilebilir.

Gençlerin anlam arayışında önlerine çıkan çatışma alanlarından bir başkasının, din-akıl-bilim ilişkisinin doğru bir zeminde tartışılmaması olduğu ifade edilebilir. Çocukluktan tevârüs eden dini düşünce ve kabulleri rasyonel bir temelde yeniden değerlendirme eğiliminde olan gencin, farklılaşan sosyal ortamlarda edindiği özellikle bilimsel bilgilerle, dinî anlayıştan kaynaklı inanç ve eylemlerinin çatışmasının doğurduğu zorlukla baş edebilmesi kolay görünmemektedir. Bu çatışmanın çözülmesinde İslam'ın tenzili ve tekvini bilgi alanlarının "tevhid" esası temelinde değerlendirilmesinin olumlu katkı sağlayacağı kabul edilebilir.

Yapılan tecrübi çalışmalar, modern dönemde ortaya konulan bütün seküler seçeneklere rağmen, gençlerin kimliklerini ifade etme ve

hayatı anlamlandırmada dinî şahsiyetleri rol model olarak önemsediklerini; ama aynı zamanda dinî şahsiyetlerin basın-yayın organlarında ortaya çıkan tartışma biçim ve içeriklerinin, gençlerin dini düşünce ve eylemleri kabulleri konusunda olumsuz bir katkı sağladığını da ortaya koymaktadır. Detaylara boğulan ve hayatın temel soru/sorunlarına dokunmayan dinî tartışmaların, insanlarda henüz genç yaşta bir "yorgunluk" sebebi olduğu bugün tartışılan konulardan biri olarak gündemimize gelmektedir. Gençlik dönemiyle daha realist ve sahici ilişki biçimleri geliştiren gencin gündemine, rasyonel temelde izahı zor olan ve ikircikli dinî yaklaşımlarla müdahil olmak, pek imkân dâhilinde görünmemektedir. *"Çevremde genelde gördüğüm kadarıyla gençlerden bir kısım dini artık demode, vahşice ve saçma olarak yorumluyor. Bu yorumun oluşmasına sebep olan algılar ise belli din adamlarının ya da ailelerin tavırlarıdır. Bunu açıkça gördüm ve de etkilendim. "Müslüman müzik dinlemez, kadın öyle sokakta dolaşmaz, bilim milim bunlar boş işler" gibi söylemler günümüzde özellikle dinin ne olduğunu tam bilmeyen gençleri dine karşı tavır almaya zorluyor. Herhangi bir ateizm sitesine birkaç dakika bakarak bunu anlayabilirsiniz. Böyle kötü etkilenen gençler istediği ideali yaşamak için dini önünde bir engel olarak görüyor ve anında bir anti-islam sitesinden bazı argümanlar bulup dinden çıkabiliyor."* (https://www.munferit.net/2020/07/bir-gencin-baksyla-genclerin-dinden.html) Alıntıladığımız 17 yaşında bir gencin bu değerlendirmesine benzer yaklaşımları çevremizde müşahede edebiliriz.

Modern hayatın dini referans almaksızın gençlerin gündemine taşıdığı yaşam biçimleri, dinin gençliğe sunumunda yöntem ve içerik bakımından var olan problemlere rağmen, gençlerin hayata dair varoluşsal soru/sorunlarını çözmede din, en önemli başvuru kaynağı olmaya devam etmektedir. Bunun ötesinde din, hayatın anlamının kendisi olma iddiasını da barındırmaktadır. Belki de esas soru/sorun bu dinin gençlere nasıl ve hangi içerikle sunulduğudur.

Yapılan tecrübi çalışmalar, modern dönemde ortaya konulan bütün seküler seçeneklere rağmen, gençlerin kimliklerini ifade etme ve hayatı anlamlandırmada dinî şahsiyetleri rol model olarak önemsediklerini; ama aynı zamanda dinî şahsiyetlerin basın-yayın organlarında ortaya çıkan tartışma biçim ve içeriklerinin, gençlerin dini düşünce ve eylemleri kabulleri konusunda olumsuz bir katkı sağladığını da ortaya koymaktadır.

Gençler Büyüseler de Kurtulsa(k)lar

Raif NAS

Ortak zaman ve mekân paylaşımı çok olan insanların birbirlerinin okuyacağı bir dergide yazması kadar zor bir şey olmasa gerek! Söyleyecek bir sözünüz varsa bir şekilde çevrimiçi ilgili kulaklara çoktan ulaşmıştır bile. Söz konusu bir de gençlik olunca hepten kulak kesilir; acaba farklı bir tespit ya da teklif var mıdır sadra şifa olacak diye bakınırız! Gençlikle alakalı konuşmak veya yazmak hem moda hem de tehlikeli olmaya başladı. Ya ellili yaşlardan bakıp "Ne olacak bu gençliğin hali!" güzellemeleri yapacaksınız veya gençlerin arasına gizlenip yaşınızı kamufle ederek gençleri yere göğe sığdıramayan söylevler irat edeceksiniz.

Kelimelerin de ayak sesleri vardır, demişti Tarık Tufan, Düşerken'de. Yazacaklarımın ayak sesleri çoktan duyulmaya başladı bile! Yarısı okul sırasından tahtaya, yarısı da tahtadan sıralara bakarak gençler arasında kırk yıldan fazla yaşamış biri olarak söyleyeceklerim elbette olacaktır. Ama daha öncesinde etrafımdaki mayınları temizlemem lazım: Gençlere sağlıklı bir barınma ve beslenme imkânı sağlanırken rahatsız olmayanlar neden sağlıklı bir zihin beslenmesi için alınan tedbirlerden rahatsız olurlar ki! Vay efendim gençler sizin oyun hamurunuz mu, onlar birer özgür bireydirler falan filan! Bu sözün arkasındakiler kimin değirmenine su taşıyorlar! Bizim tarlamızı sürmeye kalkan birileri olmasın bu özgürlükçü zevat!

Yeterince peşrevden sonra gelelim mesele-i mühimme-i asliyeye. Bu coğrafyanın insanları tarihte iki büyük dönüşüm yaşadı: Yıllarca inandıkları Maniheizmden İslam'a geçiş ve bin yıldır etle tırnak olduğu İslam medeniyetinden Batı'ya yöneliş. Malumunuzdur ki milletlerin inanç ve kültür kodları akşamdan sabaha oluşmaz ve dahi silinmez. Bir ırmağın kendi yatağını oluşturması gibi uzun zamana yayılan bir süreçtir bu. Son yüz elli yıldır yaşadığımız bu mecra sorunu kafa karışıklığımıza sebep olmuş, bu kafa karışıklığı da her alana (eğitim, kültür, sanat, mefkure vs.) sirayet etmiş ve bugünkü yaşanan garabetin temelinde de önemli rol oynamıştır. Akıl tutulmasına yol açan bu travma neslimizle vahyin irtibatını koparmış, akılla vahyin arasına izmler, tarzlar, modalar girmiş ve aklı dumura uğratmıştır. İstikametimiz ve menzilimiz oluşmadan bu karmaşanın içerisinden sağlıklı bir neslin çıkması zor olacaktır: Bir çiçek açmadığında yetiştiği çevreyi düzeltirsin çiçeği değil, diyor A. Den Heijer.

Bizim kuşağın gençlere bakışındaki en önemli arıza, kendi gençlik yıllarımızın verileriyle bugünkü gençleri tartmamızdır. Bir ırmakta iki kere yıkanılamadığı gibi tarih ırmağı da benzer nesiller üretmiyor. Sürekli dikiz aynasına bakılarak araba sürülemeyeceği gibi dikiz aynasız da sürülemez. Gençliğin önüne dikiz aynasını bağlayıp, bak aslanım biz geçmişte neydik, neler yapıyorduk, gör de ibret al, dercesine geçmişi zorlamak suyu yokuşa akıtmak gibi bir şeydir. Ahmet Haşim'in: "Bize bir zevk-i tahattur kaldı/Bu sönen gölgelenen dünyada." mısralarında olduğu gibi hatırlama zevkinin cezbesine kapılıp bugünün gençlerine geçmişin kodlarını yüklemeye çalışıyoruz! Tecrübe aktarmak yerine geçmişin kalıplarna zorluyoruz gençleri. Tecrübe, geçmişte kalmak değil, geleceği öngörebilmektir.

Gölgede duranın gölgesi olmaz, demiş eskiler. Gençlerin üzerindeki gölgemizi bir çekiverip de güneşle temas ettirebilsek onlar da kendi gölgelerini bulacaktır o vakit. Bunu yaparken de güneşin zararlı ışınlarına da tedbir alacağız elbette, kurda kuşa yem etmeyeceğiz gençliği!

Bizlerin tecrübesiyle gençlerin enerjisi makul bir zeminde bir araya getirilmeli, kendi tarlamızı kendimiz sürmeliyiz. Boynuz kulağı geçer, demiş eskiler. Boynuz kulağı geçer ammaa işitmez! İşitmek hikmetle olur ki bu da hikmet ehlinde olur. Hikmet ise geleceği öngörüp ona göre bir menzil ve mecra oluşturabilmektir.

Ne zaman ki konağı kiraya verip apartmanlara taşındık, işte o vakit gençliğin köküne kibrit suyu döktük. Hikmeti izole ettik ve yaşlılarla beraber toprağa verdik. Yetmiş seksen yıllık dil birikiminden gençleri mahrum bıraktık. Dil düşüncenin evidir derler ya; dili kaybedince düşünceyi de kaybetti gençlerimiz.

İdris Temel'i yolcularken istasyonda, bak Temel demiş, trenlerde en arka vagona binmeyesin sakın çok tehlikelidir! Temel de, haçan tehlikelidir niye takaylar o zaman, demiş! Benim demem de odur ki: Şu gençler bir büyüseler de onlar da kurtulsa biz de!

Her şeye rağmen gençlerden ümitliyim; yaratılışa en yakın onlardır ve fıtrat galip gelecektir inşallah. Yeter ki tarlamızı başkalarına sürdürmeyelim! Vesselam…

Malumunuzdur ki milletlerin inanç ve kültür kodları akşamdan sabaha oluşmaz ve dahi silinmez. Bir ırmağın kendi yatağını oluşturması gibi uzun zamana yayılan bir süreçtir bu. Son yüz elli yıldır yaşadığımız bu mecra sorunu kafa karışıklığımıza sebep olmuş, bu kafa karışıklığı da her alana (eğitim, kültür, sanat, mefkure vs.) sirayet etmiş ve bugünkü yaşanan garabetin temelinde de önemli rol oynamıştır.

Zamanın Gençleri; Gençlerin Zamanı

Âdem CEYLAN

Modernite kompartımanlara ayrılmış bir hayat kurgular. Sadece hayatı değil insanın yaşam evrelerini de kompartımanlara ayıran modernitenin derdi insanın her bir anını kıymetli hale getirmek midir, yoksa bölümlenmiş yaşamın her biri için ayrı hesaplar yapmak mıdır??

Ekonominin hayatı şekillendirdiği kapitalist modern anlayış için gençlik en çok da müşteriye dönüşme kapasitesi dolayısıyla kıymetlidir. Kapitalist modern anlayış gençliğe o kadar vurgu yapar ki neredeyse bu vurgunun onun kıymetinden olduğu düşüncesine kapılırız.

Gelin görün ki, gençliği , 'arayış'la değil 'bunalım'la, sorumluluk alıp bir şeyler ortaya koymakla değil 'tüketim'le tanımlamaya yatkın modern anlayış, İslâm'ın 'rüşd' için belirlediği yaştan çok daha ilerisinde ancak bir gence sorumluluk yüklüyor. Kendini dünyanın en medeni ülkeleri olarak kabul eden ülkelerde bile, bir gencin siyasî ve idarî sorumluluk üstlenebilmesi için yirmili yaşların ortasına kadar gelmesi bekleniyor. Birçok ülkede hala gençlerin bırakın 'seçilme'yi, 'seçme' ehliyetinin verilmesi için bile en azından on sekiz yaşına gelmesi isteniyor. Özgürlük, bağımsızlık, sorumluluk üzerine bu kadar söyleve karşılık modern zamanların gençlere bakışındaki güvensizliğe; genci ya bir 'tüketim öznesi' veya henüz hangi şekle gireceğine kara verilmemiş bir 'nesne' olarak gördüğü için, dinin peygamberde somutlaşan gençle münasebeti ayrı bir önem kazanıyor.

"Alem-i ervâhtan, rahm-ı mâderden, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabirden, berzahtan, haşirden, köprüden geçen ebedü'l-âbâd tarafına bir yolculuktur" (23. Söz) cümlesinden yola çıkarak insan hayatı için yapacağımız tanım yolcu tanımı olabilir. Bu yolculuğun en önemli duraklarından birisi olan gençlik öncesinde dünyayla ve hayatla kurulan ilişkinin seyri farklı bir düzlemde iken gençlikle birlikte ilişkinin seyri değişir. Dünyayı tanıma ve anlama gayreti için çaba harcayan insan artık gözleminin tüm hayatını etkileyen tercihlere yol açtığını fark edecek döneme adım atmıştır. İnsanın en temel kuvveleri olan şehvet, öfke ve akıl gücünün en yoğun yaşandığı dönem olması itibariyle gençlik henüz bu güçleri arasında insicamı nasıl sağlayacağını tecrübe edecek bir yaşam pratiğinden mahrumdur. Hem teker teker bu güçlerin itidali yakalaması hem de bu güçlerin insicamı için yapılan uğraş genci arayışa iter. Arayışı dolayısıyladır ki zaten bulmuş olduğuna inanan yaşı ilerlemiş olanlar onu "sorun" olarak görür. Sorun' değil, 'soru'dur gençliği aslında tanımlayan. 'Sorun' gibi algılanmasına neden olan tam da bu sürekli soru sorma, arama sorgulama durumudur. Yaşı daha ileri olanlar dönüp bir kere daha sorgulama ihtiyacı hissetmeksizin mutad

bir akış üzere hayatlarına devam ederken, genç soru sorar. Cevaba henüz ulaşamamış olsa da başlı başına soru soruyor olmak kıymetlidir. Gencin sorduğu sorulara cevap iddiasında olan ideolojilerin de dinin de yolu burada gençle kesişir. Zira yön tayini yapılmamış bir gencin kaybolma ihtimali de kuvvetle muhtemeldir.

Sancılı bir modernleşme serüveni yaşayan Türkiye; geçmişi olmayan bir gelecek inşa etmek için geçmişi bugüne taşıyan ne varsa toplumsal hafızadan silmeye çalışmıştır. Şurası bir hakikattir ki gence yön tayini yapabilmek için tarihi hafızaya da ihtiyaç vardır. Silinen hafızayı yenilemeye çalışan, unutturulanları yeniden hatırlatmaya çalışan Türkiye Müslümanları konjoktürel şartlara da paralel bir biçimde birçok neşriyatla gençliğin arayışına katkı sağlamaya çalıştılar. Özellikle seksen sorasında müstakilen gençliğe yönelik eserlerin neşir hızı arttı. Gençliği bir diriliş nesline dönüştürmek isteyen **Sezai Karakoç Diriliş Neslinin Amentüsü** kitabıyla gençliği diriliş cephesinin bir ferdi olmaya davet eder. Kendini de bir diriliş eri olarak tanımlayan Karakoç birçok meseleyi özlü bir biçimde anlatır. Sağ sol kavramlarını nasıl yorumladığını, tarihe nasıl baktığını anlatan Karakoç amentüsünün geçmişten bugüne devam eden bir amentü olduğunu geçmiş zamanı bugün, geleceği bugüne taşıyarak kök ilgisinin kurulacağını aktarır.

"Maddeden tabiattan getirilip ruha ekilmek istenen umutsuzluk karamuklarının tohumlarını ayırmaktır bu amentü. İnkâr ve red, yıkıntı ve çöküş, düşüş ve devriliş tohumlarını, oluş, ilerleyiş, yüceliş gibi olumlu tohum ve başakların içinden ayıklayıştır."(s.25) Diriliş erinin İslam sitesini yeniden kurmak için çabalaması gerektiğini "Ben ,imanı haykıran, sessizliğinde iman çınlayan şehirlerin mimarı olmalıyım"(s.38 ist.1976)Diriliş erinin kuracağı devletinde erdemliler devleti olacağını muştular.

İslam'ın medeniyet mirasının gençler eliyle geleceğe taşınacağını fark eden **Ebu'l Ala Mevdudi** gençliğe yön tayin etmek için onlarca kitap yazar birçok konferans verir. İslami talebe cemiyetinin 1965 yılında ki kongre konuşması **Özgün Yayıncılık tarafından İslam'ın Geleceği ve Öğrenciler ismiyle neşredilir.** İtikadi ve fikri asıllara kuvvetle sarılmayı ve İslam ahlakını kuşanmayı vurgulayan Mevdudi modern sapmadan ancak bu sayede kurtulunacağını ifade eder. İslami kaynakların ümmeti ıslahta ki rolüne vurgu yaparken genç Pakistan devletinin eğitim müfredatın da ki boşlukların gençliğin geleceği adına birçok tehlikeye yol açacağını ifade eder.Gençlğin ahlaki donanım kazanmasında devletinde rolü olduğuna da vurgu yapar.

Dönemin örnek isimlerinden Lübnanlı önder Fethi Yeken de gençlik için birçok eser yazar. Dünyanın ciddi bir değişime gebe olduğuna fark eden Fethi Yeken İslami bir dönüşümün gençliğin omuzlarında gerçekleşeceğine inanır. **Fethi Yeken, Değişen Dünya'da İslam Gençliği (Ravza yayınları)** ismiyle tercüme edilen kitabında niçin gençlik? Ve niçin İslam gençliği sorularına cevap verir. Diğer değişim teorilerini hulasa ederek aktaran yazar İslam'ın değişim teorisini temellendirmeye çalışır ve bu değişimi omuzlayacak gencin geleceğe nasıl hazırlanması gerektiğini anlatır. Bu hazırlık serüveninin üç maddede hulasa eden Yeken

1)Fikri Hazırlık

2)Nefsi Hazırlık

3)Hareket olarak hazırlığı kapsayan bir hazırlık serüvenine Müslüman gencin ihtiyaç duyduğunu vurgular. Kalbe özen göstermek gerektiğini ısrarla vurgulayan Yeken a)Allah'ı zikir b) Kitab'a bağlanmak ve c)murakabe d) mücahede ile kalbi derinliğin sağlanacağını ifade eder kitabı tamamlar. Fethi Yeken tüm eserleri ile uzun yıllar Türkiyeli gençlerin yakından takip ettiği bir isim olmayı başarmıştır.

Günümüzde Müslüman Gençliğin Vazifeleri (Beyan yayınları) ismiyle neşredilen eserinde Yusuf el Karadavi Müslüman gençliğin vazifelerini dört maddede özetler:

1)İslam'ı doğru idrak etme görevi: Müslüman gencin İslam'ı idrakin hakkını vermesi gerektiğini bunun içinde gencin inancıyla mutlaka barışık olması gerektiğini vurgular. İslami ilkelere ilave de bulunmanın da ilkelerden vazgeçmenin de Müslüman genç asla kabul edilemeyeceğini ifade eder.bu vazife ile Müslüman gençliğin taklit ve bağnazlık bataklığından kurtulacağını ifade eder. İçinde buunduğumuz zaman diliminde gençten sadece söyleneni kabul etnesini isteyen onlarca eserle muhatap olunca karadavinin söyledkleri daha bir önem kazanır.

2)İslam'ı uygulama görevi: gencin vazifesinin sadece teorik düzlemle sınırlı olmadığını inanç amel insicamının muhatapla ilişkide en önemli unsur olduğunu hatırlatır ve şu acı gerçeği ifade eder:"Günümüzde dünyayı islamı keşfetmekten alıkoyan en kalın perde, yine hiç şüphesiz Müslümanların kendisidir."(s.57)

3)İslam'a davet görevi: İdeolojiler asrı olarak kabul edilen asrımızda tüm batıl din ve ideolojilerin bağlılarının çabaları ortadayken Müslümanların tembellik yapma lüksünün olmadığını ayet ve hadislerle idedillendirir.

4)İslam için kenetlenme görevi: İslami çalışmaların bireyin inşasını önemsese de onunla kaim olamayacağını ve takım çalışmasının zaruri olduğunu ifade eder. Takım çalış-

masından kastının da Müslümanların birbirlerini severek beraber olmanın yollarını aramak olduğunu söyler.

"Müslüman gencin, İslam'ı bir güç ve devlet olarak ayakta tutabilmesi için, bu asırda ki görevini iyi bilmesi, bu hususta yakın ve uzak tarihten istifade etmesi, İslami bir yürüyüş ve hareketle yoluna nasıl devam edeceğini bilmesi gerekir"(s.77)

Bu ve benzeri onlarca eserle inşa edilmeye çalışılan hafızanın, o yıllarda mücessem hale geldiğini söylemek mümkün.90 lı yıllarla beraber küresel sisteme uyum kabiliyetini artıran Türkiye'nin 2000' li yıllara gelindiğinde bu maharetini derinleştirdiğine de şahit oluyoruz. Post moderniteyle yenilenen sistemin gençlere teklifi; gününü, GTA ve Call of Duty gibi bilgisayar oyunlarıyla, internet üzerinden alışverişle veya bilim kurgu romanlarıyla geçirmesi, elindeki son model akıllı telefonla sosyal medyada self-broadcasting'le gününü gün etmesi, gecesini de eğlence vadeden mekânlarda tüketmesidir.

Sosyologlar (post)modern toplumda "mutlu ve tatminkâr" yaşam isteğini ve eğlence düşkünlüğünü sosyal tabakalardan bağımsız genel geçerliliği olan mevcut bir "sosyal gerçeklik" olarak değerlendirir. Özellikle anlık mutluluk isteği bugün her şeyin "fast" olanının tercih edilmesi – fast food, online alışveriş gibi – ve tüketerek mutlu olma inancı – moda ve teknolojide en yenisine sahip olma isteği gibi – postmodern toplumda yaşayan gençliği hem sabır düşmanlığına hem de bir kısır döngüye sürüklemektedir. İstikamet tayininde bulunamayan, tahammül eşiği aşındırılan bir genç nihilizmin kollarına davet edilmektedir. Hayatın amacını "Kendini gerçekleştirme " olarak tayin eden eğlence toplumu, genci duygusal planda da, sosyal medyada da inşa edilmiş biyografisini paylaşarak "kendini gerçekleştirme "ye teşvik eder.

Teknolojinin egemenliği altındaki gençliğin gerek sosyal hayatı gerekse hayalleri neredeyse tamamıyla sanal âlemin kıskacına sıkıştırılmış durumda. Sosyal medya ve en yeni iletişim teknolojisi sayesinde insani ilişkilerini, dostluklarını ve hatta aile bağlarını yüz yüze değil, artık online yürütmeye çalışarak asosyal ağlarda bir sosyal hayat kurgusu içinde yaşayan gençliğin, ciddi bir piyasa değeri oluşturan bilgisayar oyunları, bilim kurgu romanları ve filmleri ile reel dünyadan kopuk hayallerle, aklı da meşgul edilmektedir. Tüm bu hengâm içerisinde hayatın anlam arayışından mahrum bırakılan gencin elinden acaba dindarlar tutabilecek midir? Yoksa gençlerin maluliyetleri tüm toplum katmanlarını sarmış mıdır?

Yazımızı Türkiye'nin geleceğini gençliğin geleceğinde, gençliğin geleceğini de din de görenlere aktaracağımız bir hikâyeyle tamamlayalım.

Adamın biri devesini kaybetmiş. Deveyi ararken yüksek düzeyde anlayış yeteneğine sahip üç dervişe rast gelmiş. "devemi kaybettim" demiş dervişlere, "onu gördünüz mü?" dervişlerin ilki; "bir gözü kör müydü devenin?" diye sormuş. Adam sevinçle "evet" diyerek cevaplamış soruyu. İkinci dervişin "ön dişlerinden biri eksik miydi?" sorusu karşısında, devesini kaybeden adam heyecanlanarak "evet, evet" demiş. Dervişlerden üçüncüsü; "bir ayağı topal mıydı?" diye sorar sormaz adam, "evet, evet, evet" cevabını yapıştırmış. o halde diye konuşmuş dervişler, "sen deveni bizim geçtiğimiz güzergah üzerinde arasan iyi edersin, onu bu yolda bulma ümidi vardır" kayıp devesinin peşine düşen adam bu üç dervişin kendi devesini görmüş olduklarına kanaat getirmiş ve alelacele dervişlerin geldiği istikamete koşmuş.

Bulamamış adam aradığı yerlerde devesini ve ne yapması gerektiğini yine dervişlerden öğrenmek isteğiyle bu kez dervişlerin peşi sıra gitmiş. Anlayış sahibi üç ermişe akşamüzeri istirahat menzilinde yetişmiş. Yitiğini bulamadığını söyleyince dervişler yine sorulara başlamış; "devenin bir yanında bal, öbür yanında mısır mı yüklüydü?" demiş birincisi, adam "evet" demiş. "hamile bir kadın mı biniyor senin devene?" demiş ikincisi, yine "evet" demiş adam. "biz senin devenin nerede olduğunu bilmiyoruz" demiş üçüncüsü. Bunun üzerine deveci, kaybettiği deveyi bu üç kişinin çaldıklarına kanaat getirmiş ve onları kadı karşısına çıkarıp başından geçenleri anlatarak, dervişleri hırsızlıkla suçlamış. Kadı, devecinin ifadesini yerinde bularak üç ermişi,

deveyi gasp etme suçundan hapse atmış.

Kısa bir süre sonra adam devesini arazide başıboş dolaşırken bulmuş ve dervişlerin salıverilmelerini temin maksadıyla mahkemeye başvurmuş. Daha önce dervişlerin kendi durumlarını izah etmeleri için bir fırsat tanımayı hiç aklına getirmemiş olan kadı, onlardan nasıl olup da deveyi hiç girmedikleri halde deve hakkında bu kadar çok şey biliyor olduklarını açıklamalarını istemiş.

Dervişler, yolda devenin ayak izlerini gördüklerini, izlerden birisinin silik oluşunun devenin bir bacağının topal oluşuna delalet ettiğini; yolun yalnızca bir yakasından ot yenmiş olmasının tek gözünün körlüğüne delil olabileceğini; ısırdığı yaprakları yırttığına göre ön dişlerinden birinin eksik olduğunun anlaşıldığını söylemişler. "arılar ve karıncalar yolun iki kenarında bir şeylere üşüşmüşlerdi. Bunların bal ve mısır olduğunu gördük. Bir konaklama yerinde çalılara takılmış uzun insan saçı gördük, devenin üstündeki kadındı. Yerde el ayası izi vardı, ancak doğumu yakın hamile bir kadın elini yere dayayıp otururdu."

"bütün bunları hırsızlıkla suçlandığınız zaman kendinizi temize çıkarmak için neden söylemediniz?"

"çünkü devecinin devesini aramaktan vazgeçmeyeceğini ve onu çabucak bulabileceğini göz önüne aldık. Keşfettiği gerçeği ahlaki bir olgunlukla perçinleyecekti. Bizim salıverilmemiz için harekete geçerek gönül yüceliğinin, sorumluluk hissine sahip olmanın zevkini tadacaktı. Hadisenin göründüğünden farklı cereyan ettiğini gören kadı ise gözünde mantık yollarına güvenerek kestirmeden hükme varmanın değerinin düştüğünü görecek ve bir arayışa koyulmayı takdir etmede daha üstün bir konum sahibi olacaktı. Kadı doğru hükme varmanın tevazuuyla arayışa neler borçlu olduğunu görecekti. Kendinde yargılamaya yetecek donatım olduğu zehabına kapılmanın gönül kırıklığını tadacak, birini suçlamadan veya bir iddiaya sahip çıkmadan önce kendi ölçülerini tartmanın kaçınılmazlığını kabul edecekti"

"bizim geçirdiğimiz deneyler şunu gösterdi ki, insan hakikati ararken bir gücü, bir yargılama gücünü kendinde hıfzettiği zehabına kapılmamalı. Herkes kendi kaybettiğini kendi arasın. Bu arayışta diğerleri sadece arayanın neyi kaybettiğini hatırlatabilirler. Bunu nimet bilmeli. Senin noksanını tasvir edenler, senden bir şey gasp etmiş olmaz..."

Son söz: *Genç kelimesinin de genişlemek fiilinin de kökü aynı. Farsçada da kelime hazine anlamına geliyor.* ***Daha ne diyelim herkes kendi kaybettiğini kendi arasın.***

Ek: Bir dönemin gençliğine yol göstermiş kitaplardan bazıları

1. Risaleler - Hasan el Benna

2. Yoldaki İşaretler -Seyyit Kutup

3. Kuran'da Dört Terim- Mevdudi

4. İslam'a Bağlılığım Neyi Gerektirir- Fethi Yeken

5. Müslüman Gençliğin Eğitimi- Ali Abdulhalim Mahmud

6. İslam Toplumunun Doğası - Seyyit Kutup

7. İslam'ın Genç Davetçilerine - M. Göktaş

8. İslam Gençliği - Fethi Yeken

9. İslam Gençliğinin Stratejisi - Burhaneddin Kayhan.

10. Müslüman Gençliğin El Kitabı - Mustafa Muhammed Tahhan

11. İslam Gençliğinin Stratejisi - Burhaneddin Kayhan.

12. Gençliğin Sorunları - Said Ramazan el-Buti

13. Gençler İşte Davanız - Abdullah Ulvan

14. Genç Mücahide Islah - Said Ebraşi

15. Gençlerle Sohbet - Muhammed Şakir

16. Gençliğin Aradığı Nizam - Bayram Altan

17. Türkiye'de Gençlik Buhranı - İstanbul: Milli Türk Talebe Birliği Edebiyat Fakültesi Talebe Derneği

18. Diriliş Neslinin Amentüsü Sezai Karakoç

19. Gençlik Rehberi - Said Nursi

20. Gençlerle Başbaşa - Ali Fuat Başgil

Çizgi: Hasan Aycın

Düşünce ve Eylem Ekseninde İbrahim (a.s) Örnekliği

İnci SÜMELİ

Hz. İbrahim (a.s.) söz konusu olunca zihinlerde canlanan olaylar ve ardından 'bu olaylardan murad edilen ne ola ki' soruları benim gibi pek çok Kur'an muhatabının zihnini meşgul etse gerek.

O (a.s.)'nun **tek başına bir ümmet** olduğu gerçeği ile başlar düşünceler.

Tevhid mücadelesi, şirke direnişi, bu direnişin delille ve kuvvetle vücut bulması, Allah'ı bulma çabası, yaşadığı toplumu sorgulaması, mevcut toplumunda, yaşadığı toplumdaki yanlış inanışlara, gidişata bir dur deme eyleminin pratiğe yansıması ile gösterir kendini.

İbrahim (a.s.) deyince akla gelenler bu düşüncelerle sınırlı kalmaz elbet. Tek başına ümmet olma potansiyelindeki bir resulün, tüm insanlığın imamı, önde gideni, lideri olarak tayin edilen bir resulün Allah'ı bulma çabasına, tartışma yöntemine, muhakeme tarzına, toplumuna karşı hissettiği sorumluluk duygusuna gider aklımız.

Bu beyin fırtınası içerisinde 'İbrahimî Duruş' diye belleğimizde canlanan bir ta'bir vardır. Bu duruşu anlayabilmek için İbrahim (A.s.) ile alakalı bir içerik bilgisine sahip olmamız gerekir der zihnimiz.

"İbrahim denilen bir gencin onları diline doladığını duymuştuk."

Ele alacağımız içerik bağlamında İbrahim (a.s.) ile ilgili tüm Kur'an verilerini değil, ama bir genç olarak tüm gençlerin ilmu'n nefs (psikoloji) disiplinindeki karakteristik özelliklerinden biri olan başkaldırı güdüsüne yaşadığı toplumda nasıl bir işlerlik kazandırdığını anlamaya çalışacağız. Bu anlama çabası içerisinde son çocukluk ile yetişkinlik arasında kendisine genç denilen insanoğlunun zihinsel işleyişinin nasıl evirildiğini ve zihni dönüşümün bedenen ve ruhen kat ettiği mesafe ile birleşerek, koordineli bir gelişimle ona nasıl 'delikanlı' tabir edilen bir özelliği kazandırdığı gerçeğini de ihmal etmeyeceğiz.

Girişte bahis mevzu ettiğimiz İbrahim (a.s.) denilince akla gelenlerden her biri çalışılması gereken derinlikli birer çalışma konusudur. Mesela, İbrahim (a.s.)'ın güneşe ve aya bakıp da " لا أحبّ الافلين - ben batanları sevmem" demesi, kimlik arayışının sancıları içerisinde söylenmiş bir ifade olarak yansımaktadır.

İnsanoğlunun yaratılışı ile ona verilen temel karakteristik özellikler tarihin hangi zaman dilimi olursa olsun değişmez. Ancak ortaya çıkış biçimleri o insanın yaşamış olduğu zamanın şartlarıyla, yetişmiş olduğu çevrenin ona sundukları ile şekillenir. Gençlik dönemi çok genel bir tanımla fiziksel gelişme, ruhsal olgunlaşma ve hayata hazırlık dönemidir. Düşüncenin fethedildiği, mantıkla iş yapabilir hale geldiği bu dönemde toplumun genç bireyine doğru ile yanlış, akla kara ayrımı adeta görünür hale gelir. Kendi ailesinden başlayarak gitgide genişleyen ilişkilerinde eleştirel bir bakış geliştirmesine yardımcı bir soyut işlemler evresi yaşamaktadır. Son çocukluğunun aksine artık mantığıyla iş yapabilmekte, soyut kavramlarla başa çıkabilmektedir. Ebeveynin her doğru dediğine doğru, her yanlış dediğine yanlış

deyip kabul edeceği evreyi geçmiştir artık. Bu dönemdeki bağımsızlık arzusu ve başkaldırısı güdüsü birer sevk-i ilahi olarak; kendi benliğini bulması, kimliğini arayıp bulması için bahşedilmiş nimetlerdir. (Tabii bu Allah vergisi karakteristik özellikler potansiyel kuvvetler olarak ebeveyn tarafından hakkıyla bilinip takdir edilemiyorsa, nimet olan gerçeklikler nikmete dönüşme potansiyeli de taşıyabilirler.)

Bir toplumun ıslahına çalışanlar, gidişatındaki yanlışlıklara karşı duyarlı olup karşı gelenler öncelikle ve çoğunlukla gençler olmuşlardır. Dünya düzleminde bunun pek çok örneği bilinir. Ve yine bilinir ki gençler eğer bir sistem için ayaklanırsa, onu alaşağı etmek mümkündür. Bu sebeple senaryolar hazırlanıp gençlerin zihinlerine bir şeylerin yolunda gitmediği mesajları fısıldanır ki, onlardaki başkaldırı güdüsünün fitili ateşlensin. Tarihte iktidar savaşlarında bu sahneler az değildir.

Bir toplumdaki sosyokültürel değişimlere ve çeşitli yeni fikirlerin benimsenme ve benimsetilmesine gençlerin, yetişkinlere göre daha açık oldukları toplumsal bir gerçeklik olarak bilinir.

Gençlerin yaşadıkları toplumdaki sapkınlıklara karşı çıktıklarına dair Kur'an-ı Kerimde iki örnek karşımıza çıkar: İbrahim (a.s.) ve Ashab-ı Kehf. Enbiya suresinde İbrahim(A.s)'ın bir genç olarak tanımlandığı, hem kavmine hem de kavminin taptığı putlara karşı kurduğu plan ve ardından putları kırıp baltayı en büyük putun başına asmak suretiyle gerçekleştirdiği eylem, bu çalışma kapsamında ilgili ayetlerin bize anlattıkları üzerine değerlendirilecektir.

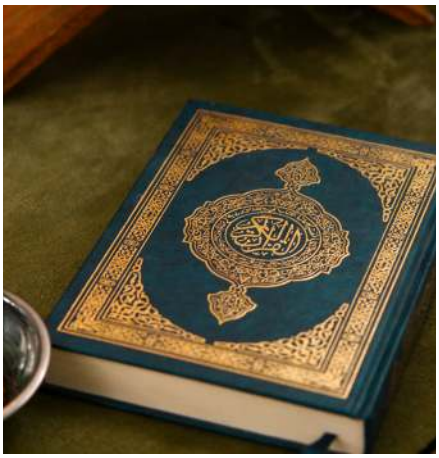
"Andolsun ki biz, daha önce İbrahim'e de ***doğruyu bulup bilme kabiliyeti****ni vermiştik. Elbette biz onu(n peygamberliğe ehil olduğunu) biliyorduk." (Enbiya,51.)*

Ayette 'rüşdehu - onun rüşdü' olarak geçen ***rüşd*** kavramı genel olarak olgunluk olarak bilinir. Ama kelimenin kök anlamına gittiğimizde olgunluk olarak belirlenen durumun bir sonuç olduğu görülür. İbn Aşur'un tefsirinde rüşdün kelime anlamı hidayet ve **rü'yetu'l hak** olarak karşımıza çıkar. Yani hakikat üzerine, gerçeklik üzerine bir görüş, bir bakış açısı. Ru'yetu'l hak üzerine teemmül diyebileceğimiz derinlikli bir düşünce yolculuğuna çıktığımızda genç bir insan için bu kavramın, düşünceyi fethettiği bir yaşam evresinde olmasından kaynaklı zihninde mantıksal işlemler yapabildiği, soyut kavramlarla baş edebildiği gerçeğini akla getirir. Yaradanın genç insana bahşettiği evrensel karakteristik özelliklerdendir bu evre. Artık genç insan yaşadığı en küçük toplumdan başlayarak gittikçe genişleyen bir çevrede olup bitenler hakkında kendi zihniyle olayları ölçüp biçeceği, etrafındaki insanların doğru ya da yanlışlarıyla değil bizzat ona ait olan doğrular ve yanlışlarla yola devam etme potansiyeli ile hayata karışmaktadır. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak genç, bu kendine edinme çabasını gerçekleştirir. Gencin etrafındaki yetişkinler bu gerçeğin farkında olmayıp kendi doğrularına mecbur ettikleri takdirde-bu sağlıklı yollarla yapılamadığında- bir insanın kaybına, ellerinin altından kayıp gitmesine bizzat kendileri sebep olacaklardır. Yazık ki gencin bu kendini arama hem de sancılı bir arama sürecinin yeterince farkında olmayan yetişkinler kendi elleriyle çocuklarını insanı öğüten sistemlerin kucağına atmaktadırlar.

Allah Teâlâ Hz. İbrahim (a.s.) özelinde genç insana hakkı tespit edebilmek için görüş geliştirme, muhakeme yeteneği olarak da niteleyebileceğimiz artık bir konuda bazı noktaları eleyip bazılarını tespit edebileceği, bilişsel düzeyde -zihni harekete geçirerek- neyin daha sağlam, kararlı bir şekilde alınıp atılması gerektiğine karar verebilecek bir potansiyeli verdiğini belirtir. Genç insana verilen bu kabiliyet onun şahsi kimlik geliştirme sürecine de işlerlik kazandırır. Fakat bu çalışma kapsamında bu kısmı değil, gençlikteki başkaldırı güdüsüne sebebiyet vermesi kısmı ele alınacaktır.

İnsanoğlu son çocukluktan sonra ikinci yeni yetmelik olarak da tabir edilen evreden başlayarak zihinsel gelişim açısından ciddi yol kat ettiği bir sürece girer. Artık soyut kavramlarla baş edebilmektedir. Psikolojide mantıksal işlemler dönemi olarak adlandırılan bu evre gencin adeta düşünmeyi fethettiği bir dönemdir. Toplumundaki doğru ve yanlışları, yerleşik değerleri, insanların yaptıkları ya da kaçındıkları ahlaki pratikleri sorgulama sürecine girmiştir. Kısa bir süre öncesinde ebeveyninin doğru dediğine doğru, yanlış dediğine yanlış diyen çocuk gitmiştir artık. Onun yerine etrafında olup bitenleri sorgulayan, alışılmış yaşantıların kaynağını öğrenmeye çalışan, adalete daha duyarlı bir genç gelmiştir. Tabii ki etrafında olup bitenlerin çok da masum olmadığını fark ettiğinde **başkaldırı eğilimi** devreye girecek yeni bir insan vardır artık.

Genç birey yaşadığı dünyada gerçekte olması gereken ya da olabilecek toplumsal çeşitliliği, sistemler düzeyinde kavrayabilmektedir. Dolayısıyla o güne kadar değişmez gördüğü doğru ya da yanlışların, eleştiriye açık olduğunu kendi doğru ve yanlışlarıyla bunları mukayese edebileceğini fark eder. Toplumlarda hüküm süren alışkanlıklara, gelenek ve göreneklere; insanların olaylar ya da durumlar karşısında geliştirdikleri tutum ve davranışlara karşı bakışı değişir. Kısa bir süre öncesinde bunların değişmez olduğunu düşünen bir çocuk iken, genç-

lik dönemine girmesiyle birlikte bunların büyükler tarafından kararlaştırıldığını ve toplumlara göre farklılıklar gösterebileceğini idrak edecek hale gelir. Çocukluğun artık o pasif alıcı dönemi gitmiştir; onun yerine etrafında olup biteni irdeleyen, sorgulayan yerine göre başkaldıran aktif öğrenme sürecindedir. Onun bu şekilde öğrenmesine karşılık bulamadığında; mesela öğretmenine, gittiği okula eleştiriler yağdırması bu anlamda daha anlaşılır hale gelir.

Bir genç olarak İbrahim (a.s.) a verilen rüşd kavramının her gençte var olduğunu ve bu hakkı görme eğiliminin, etrafında karşılık bulamadığı takdirde başkaldırı eğilimine dönüşme potansiyelini de beraberinde getireceği aşikardır. İlgili ayetleri bu minvalde okumak üzere ayetlere dönelim:

*"51.**Doğrusu Biz,** Musa'dan çok **daha önce, İbrahim'e** üstün ahlaki özellikler ve sağlam bir muhakeme yeteneği vererek, ona da **hak ettiği olgunluğu bahşetmiştik;** çünkü **onu**n buna layık olduğunu çok iyi biliyorduk.*

*52. **Hani o, babasına ve kavmine** seslenerek,' **nedir bu tapıp durduğunuz heykeller**?' demişti.*

*53.Buna cevaben, **'Atalarımızın onlara tapmakta olduğunu gördük,** biz de onları körü körüne izleyip aynı putlara tapıyoruz! **dediler.***

*54.İbrahim, **' O zaman siz de, atalarınız da apaçık bir sapıklık içindesiniz!' dedi.***

*55. **Onlar**, duyduklarına inanamayarak, **'Bu sözlerinde gerçekten ciddi misin, yoksa bizimle oyun mu oynuyorsun? diye sordular.***

*56. İbrahim, ' **Elbette** ciddi söylüyorum!, **'Sizin Rabbiniz** şu heykeller değil; **gökler ve yeri yoktan var eden ve tüm evrenin** gerçek sahibi, efendisi, yöneticisi ve **Rabbi** olan **Allah'tır ve ben, buna bizzat şahitlik ederim!'***

*57. **Ve** içinden, **'Allah'a yemin ederim ki, siz arkanızı dönüp buradan uzaklaşır uzaklaşmaz, putlarınıza bir oyun oynayacağım!'** dedi."*

Enbiya suresindeki buraya kadar olan ayetlerde İbrahim Aleyhisselamın toplumunda gözlemlediği yanlış bir inanışı, yolunda gitmeyen bir yaşam biçimini önce sorgulayarak ve bu sorgulamasını kendi içinde değil, birlikte yaşadığı o toprağın insanlarıyla, içinde yaşadığı halkla yaptığı görülmektedir. Babasına ve içinde yaşadığı insanlara tapmış oldukları heykellerin onların Rabbi olmadığını, onların Rabbinin göklerin ve yerin yaratıcısı, yöneticisi olan Alemlerin Rabbi olan Allah olduğunu belirtir ve kendisinin de bizzat bu gerçekliğe şahit olduğunu sözlerine ekler. Halkını tapmış oldukları heykeller hakkında sorgulamaya götürmesi akıllara Sokrates'in 'doğurtma' meselesini getirmektedir. Allah en iyisini bilir tabii, ama anlaşılan o ki tarihin her döneminde hakkın insanlara bulduruması için Allah kullarına kendilerine verilen sorgulama kabiliyetini halkları ile hakk yolunda harcamasını sağlamıştır. İbrahim Aleyhisselamın tüm insanlığın atası, imamı, önderi olarak ilan etmiş olmasının ardında bu gerçeği bize göstermesi hikmet-i ilahi olarak düşünülebilir.

Yukardaki ayet grubunun sonunda İbrahim Aleyhisselam toplumuyla yaptığı tartışmanın ardından kendi duygu ve düşünce dünyasında yaptığı değerlendirmenin sonucu olarak bir eyleme girişmenin planını yapmaktadır. Kendi başına iken sarf ettiği bir cümle olarak "ve Allaha yemin ederim ki, siz arkanızı dönüp uzaklaşır uzaklaşmaz putlarınıza bir oyun oynayacağım, dedi."

Ardından gelen ayette İbrahim (a.s.) herkesin bayram yerine gittiği bir gün, ortalıkta kimsenin olmadığı bir vakti kollayarak putha-

Allah en iyisini bilir tabii, ama anlaşılan o ki tarihin her döneminde hakkın insanlara buldurulması için Allah kullarına kendilerine verilen sorgulama kabiliyetini halkları ile hakk yolunda harcamasını sağlamıştır. İbrahim Aleyhisselamın tüm insanlığın atası, imamı, önderi olarak ilan etmiş olmasının ardında bu gerçeği bize göstermesi hikmet-i ilahi olarak düşünülebilir.

neye girip elindeki bir baltayla en büyük put dışındakileri paramparça ederek baltayı en büyük putun başına asar:

"58. Onları paramparça etti, fakat en büyüklerine dokunmadı ki, ona başvursunlar (ümidiyle).*

59. (Kavmi ertesi gün mabede geldiklerinde) Kim yaptı bunu ilahlarımıza? diye bağırdılar. (Bunu kim yaptıysa) zalim biriymiş!

*60. (İçlerinden bazıları) İbrahim denilen **bir gencin** onları **diline doladığını** duymuştuk, dediler."*

İbrahim aleyhisselamın putları kırıp da en büyüklerini kırmaması, üstelik baltayı en büyük putun başına asması yaptığı planın eseriydi.

Tam da bu nokta da genç bir insanı seyrederiz adeta; yaşadığı toplumdaki yanlış gidişata, haksızlığa, sapkınlıklara, hakka boyun eğmesi gerekirken hak olmayan bir takım nesnelere boyun eğen, bu şekilde hem kendilerine hem de çevrelerindeki insanlara zulmeden, yani karanlıkta bırakan, hakkı görmelerine engel olanlara sürekli sözlü uyarılarda bulunan bir İbrahim canlanır zihnimizde. Çünkü bu **gencin** onları **diline dolaması** tabiri belirtilirken '**zikr**' kök kelimesinin yer alması konumuz açısından çok önem arz eder.

Lisanu'l Arab da zikr için; sürekli diline gelen, bu yolla korumaya aldığın şey anlaşılır. Hakkında konuştuğun şey ne ise tekrar tekrar diline getirerek onu zihninde ve dilinde canlı tutarsın. O meseleyi zikr yani sürekli tekrarlama ve hakkında konuşma yoluyla o kadar diri tutarsın ki, artık bir süre sonra o konu hakkında bir davranışa, bir eyleme geçmen kaçınılmaz hale gelir. Yani bu gücü kendinde bulursun. İbrahim aleyhisselamın ' bu putlar ne kendilerine ne size bir fayda ya da zarar sağlayacak durumda değil, aciz bunlar!' söylemini canlı tutması, koruması onları ortadan kaldırmak için bir eyleme doğru gitmesini kolaylaştıran bir unsur olmuştur. Ayrıca söylemeden geçmememiz gereken önemli bir nokta da 'zikr' kavramında sürekli tekrarlanan şeyin dersini yapma, yani o meseleyle ilgili her durum hakkında bilgilenme, donanımlı hale gelme anlamı da yer almaktadır. Yani diline doladığın şey, İbrahim aleyhisselam örneğinde olduğu gibi toplumu ifsad eden, yozlaştıran, haktan uzaklaştırıp karanlığa götüren konular da olsa; tersine toplumu felaha götürmek, ıslah etmek için olan konular da olsa bunların dersini yapmak, donanımlı hale gelmek zikir kavramına dahildir. Yani bilmeden konuşmak yok, hele hele tekrar tekrar o konuyu dillendirmek, adeta zikrini yapmak haksız bir davranış…

Devam eden ayetlerde fark edileceği üzere İbrahim aleyhisselamın amacı, putların aslında kendi kendilerine bile fayda sağlayamayan, aciz nesneler olduğunu bizzat onlara fark ettirmek, akıllarını çalıştırmaları için onlara yardımcı olmaktı. "Bunu putlarımıza sen mi yaptın? diye sorduklarında, zaten bu soruyu bekleyen İbrahim (a.s):

"63.Bilakis o yaptı, onların büyükleri. Siz o putlara sorun, (tabii) eğer konuşabiliyorlarsa."

Bu söz, zihinlerinde tabir caizse bir anda şimşek çakması gibi bir etki yapar ve kendi kendilerine dönüp biz zalimlermişiz diyerek kendilerini suçlarlar. 'İbrahim doğru söylüyor, bizim yaptığımız akıl işi değil; bu aciz putlara tapmakla asıl haksız olan, zalim olan (hakikatı görmeyip karanlıkta olan) bizleriz' derler. Ama bir süre sonra eski kafaları, zihin algıları tekrar nükseder ve aynı kafaya geri dönerler. Üstüne üstlük İbrahim (a.s.)'ı 'sen de bilirsin ki putlar konuşamaz' diyerek onu laf cambazlığı yapmakla suçlarlar. Bir anlamda haksızlıklarını bilip üste çıkmaya

"Bunu putlarımıza sen mi yaptın? diye sorduklarında, zaten bu soruyu bekleyen İbrahim (a.s): "63. Bilakis o yaptı, onların büyükleri. Siz o putlara sorun, (tabii) eğer konuşabiliyorlarsa."

Batı düşüncesinde tartışma sanatı, akıl yürütmeye dayalı araştırma yöntemi, akıl yürütme yoluyla araştırma ve doğrulara ulaşma. Yani doğru olanı elde etmek için, bir kavramı açıkça ortaya koyabilmek amacıyla karşıt kavramlarla karşılaştırarak gelişen düşünme ve konuşma sanatı.

çalışırlar. Bunun üzerine İbrahim (a.s.), madem onların konuşamadıklarını siz de biliyorsunuz:

"66. ***Ne diye Allah'ı bırakıp size hiçbir fayda veya zarar veremeyecek kadar aciz olan bu şeylere tapıyorsunuz?***

*67.****Size de Allah'ı bırakıp taptığınız şeylere de yazıklar olsun! Hala aklınızı kullanmayacak mısınız?"***

Bu ve başka surelerde bu çerçevede geçen ayetler İbrahim (a.s.)'ın toplumu ile tartıştığını, bir diyalog içerisinde olduğu gerçeğini de bize yansıtır. Bu tartışma yöntemi, diyalog ortamı çok değil son bir iki asırdır sosyal bilimlerdeki bir kavramı akla getirir: Diyalektik düşünce. Batı düşüncesinde tartışma sanatı, akıl yürütmeye dayalı araştırma yöntemi, akıl yürütme yoluyla araştırma ve doğrulara ulaşma. Yani doğru olanı elde etmek için, bir kavramı açıkça ortaya koyabilmek amacıyla karşıt kavramlarla karşılaştırarak gelişen düşünme ve konuşma sanatı. Bin yıllar öncesinden zaten var olan bir çabanın varlığı, üstelik bunun Tevhid mücadelesi bağlamında zaten yapıldığının bilinmesi önemli. Beşeri bilimlerle insanlığa yol gösterdiğini iddia edenlerin, insanla ilgili her ne varsa maddi-manevi onu Yaratıcısına götüreceği gerçeğini bir kere daha hatırlamak adına bir şerh düşmüş olalım istedim. Bilgi bir araç, hakka da batıla da hizmet ettirilir. O aracı kullananın niyeti girer devreye bu noktada.

Ardından gelen ayetlerde kavmi, İbrahim (a.s.)'ın o toplumun gidişatına ket vuracağını, insanları daima yanlış giden, yolunda olmayan şeylere karşı uyaran biri olduğunu ve bu işe devam edeceğini anladıklarından; halkı da korkutmak, onlara gözdağı vermek amaçlı İbrahim(a.s.)'ın herkesin gözü önünde yakılması için büyük bir organize ile devasa bir ateş yakar ve halkın o ateşin etrafında toplanmasını sağlar ki, bundan sonra kimse Hz. İbrahim gibi onların Allah yerine taptıkları putlarını dillerine dolamasın, putlar hakkında ileri geri konuşmasın.

"68.(Bunun üzerine küfrün elebaşları, halkı kışkırtarak ' Bu adamın hakaretlerine daha ne kadar sessiz kalacaksınız?' ***dediler****. 'Haydi, durmayın; onurunuzu kurtarmak için bir şeyler* ***yapacaksanız****, bari* ***onu ateşe atın da,*** *böylece* ***İlahlarınıza yardım edin!*** *(arka çıkın!)*

Böylece, dağ gibi bir ateş hazırladılar ve İbrahim'i mancınığa koyup ateşin ortasına attılar. Fakat bilmiyorlardı ki, Allah dilemedikçe ateş yakamaz, bıçak kesemez, kurşun öldüremezdi. Nitekim:

69. ***'Ey ateş!' dedik, 'İbrahim'e serin ve selamette ol!'*** *Bir de baktılar ki o dağ gibi ateş, bir gül bahçesine dönüşmüş ve İbrahim (a.s.) ortasında, rabbine secde etmekte…*

70. Evet, bu zalimler ona hileler, tuzaklar kurmaya çalıştılar, fakat Biz, hepsini büyük bir azapla helak edip ***yıkıma uğrattık!"***

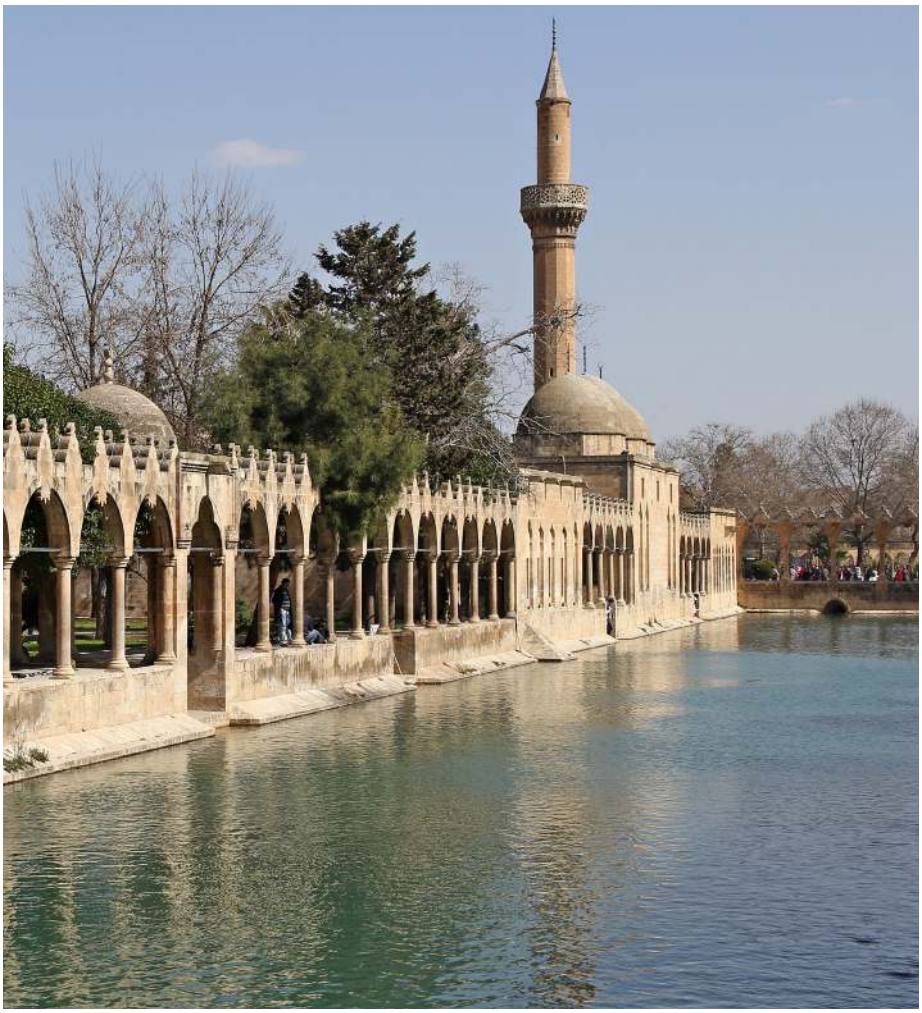
Ama Allah'ın planı onların planının önüne geçer ve sanki her toplumdaki sapıklıklara İbrahim gibi dik duran, onların kendilerine bile fayda veremeyen ya da kendilerine gelen bir zararı gideremeyecek kadar aciz olduklarını haykıran kullarının arkasında duracağını belirtircesine; Allah dağ gibi ateşin esenlik olup yakmamasını emreder. Ateş, Yaradanın emriyle İbrahim'e serin ve selamet olur. Ve kavmi insanları İbrahim gibi olmaktan men etmek isterken kazdıkları kuyuya düşerek, İbrahim (a.s.) tek başına bir ümmet olmasına engel olamazlar ve bin yıllar boyunca insanlık âlemi hala Onu takip etmektedir. Allah onu da ümmete örnek, usvetu'l hasene olarak tanıtmaktadır (Mümtahane,4.). Müslümanlar kıldıkları her namazda hem Allah'ın son resulü Muhammed Aleyhiss-

selama hem de İbrahim Aleyhisselama selavat getirirler ve her namazda onların yolunu devam ettireceklerine dair Allah'a söz verirler.

Enbiya suresinde İbrahim (a.s.)'ın kıssasının yer aldığı bu ayet grubundan çıkarılacak başka dersler de var şüphesiz. Bu çalışma dâhilinde bir genç olarak İbrahim (a.s.)'ın toplumundaki gidişatı sorgulaması, haktan gayrı oluşturulmuş ve alıştırılmış sapkınlıklara karşı geliştirdiği söylemlerden Kur'an muhatabı her gencin ders çıkarması gerekir. İnanan her genç kendi toplumunda hak ve özgürlük mücadelesi verirken, sorgulaması gereken hususların örnekliğini görür İbrahim (a.s.) da. Günümüzde toplumda yolunda gitmeyen, hak kaynaklı olmayan gidişat, haksızlıklar, sapkınlıklar, toplumu fesada veren unsurlar o günlerden daha az değildir şüphesiz. O gün İbrahim (a.s.) toplumunda ilah yerine konulan putları kırmıştı. Bugün de bizim yaşadığımız toplumda ilah yerine konulan, adeta tapınırcasına bizi kuşatan şeylerin varlığı bir gerçek. Tam da bu noktada Furkan, 43 ve Casiye,23 de yer alan ve üzerine ciddi tefekkür etmemiz gereken Rabbimizin kelamını hatırlamak gerekir:

"Heva ve hevesini ilah edineni gördün mü?"

O halde Allah'ın vahyinin muhatapları, resullerinin takipçileri olarak 'bugün bana Kur'an ne söylüyor' sorgulamasını canlı tutarak hayat kitabımız Kur'an'ın canlılığının şahitleri olalım ki, Allah ve Resulüne şahitliğimiz de hakikat olsun. Vesselam…

Bir genç olarak İbrahim (a.s.)'ın toplumundaki gidişatı sorgulaması, haktan gayrı oluşturulmuş ve alıştırılmış sapkınlıklara karşı geliştirdiği söylemlerden Kur'an muhatabı her gencin ders çıkarması gerekir.

Kaynaklar:

İbn Aşur, et-Tahrir ve't Tenvir, Bahisu'l Kur'anî programından yararlanılmıştır.

Necla Koytak, Ergenleri Anlamak ve Ergenleri Destekleyici Rehberlik, ebsad.org

Mahmut Kısa, Kısa Açıklamalı Kur'an Meali, 3. Baskı, Armağan Kitaplar, Konya

Atalay Yörükoğlu, Gençlik Çağı, 9. Baskı, Özgür yay., İstanbul

İbn Manzur, Lisanu'l Arab, Bahisu'l Kur'anî programı

Cemiyetin Geleceği Gençliğin Keyfiyetidir

Mucahid YILDIZ

Allah'ın davasını tebliği etmeye başladığında Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e üçüncü olarak tabi olup Müslüman olan kişi amcasının oğlu Hz. Ali (r.a.) olmuştu. Henüz 10 yaşındaki Hz. Ali gençliğinin ilk yıllarında yiğit bir delikanlı idi. Daha sonra İslam'ı kabul eden, bu yolda canlarını ortaya koyan insanların kahir ekseriyeti yine gençlerden ve mazlumlardan müteşekkildi.

Gençler, toplumun geleceğini belirleyen kesimdir. Eğer onlar faydalı işlerle meşgul oluyorlarsa, Hak'tan ayrılmıyorlarsa, insanların (kul) hakkını gözeten bir gençlik olarak yetişiyorlarsa, adaleti kendilerine şiar edinmişlerse, işte o toplum hem ayakta kalır hem de daha mükemmele doğru gelişme gösterir.

Ümmetin son halifesinin bulunduğu kalenin gençleri bir büyük savaşla adeta ortadan kaldırılmış, ihanet çemberinin sarmaladığı Osmanlı Devletinin fiilen yok edilmesini yeterli görmeyenler, küllerinden yeniden ateşlenir kaygısıyla manevi gücünü de kaybetmesini istediler. Böyle bir hedefe ulaşmanın en kolay yolu, ortadan kaldırmak istediğiniz yapıyı tekrar kurabilecek olan beyin gücünü yok etmenizdir. Ümmetin hep birlikte büyük bir kahramanlık göstererek cihad ettiği Çanakkale Savaşı maalesef bu amaca hizmet etmiştir. On binden fazla üniversite mezunu ve 70 bin kadar Rüştiyeli gencimiz vatan, ümmet ve hilafet için burada hayatlarını feda ederek şehadet şerbeti içtiler. Hâlbuki daha önceki dönemlerde tahsil yapan gençler savaşa gönderilmiyordu. Türlü hile ve yalanlarla yönetimi ele geçiren İttihat ve Terakkiciler talebe gençleri de bu savaşa gönderdiler.

Bununla da yetinmeyerek bu yiğitlere ölmeyi emredecek kadar derin bir ihanetin içindeydiler.

Hâlbuki II. Abdulhamid Han, devletin yeniden ayağa kalkarak gelişmesini sağlayabilmek amacıyla gençleri Ümmete yakışır bir şekilde yetiştiren eğitim kurumlarının sayılarını artırmak için büyük gayret gösterdi.

Gelelim genelde Avrupa özelde ise Almanya'daki gençlerin ve gençlerimizin durumuna. İnsan çocukluğunda ve gençliğinde, kendisi gibi yaşayabileceği, konuşabileceği, çalışabileceği, eğlenebileceği, bugün moda tabir haline gelen rol model, yani örnek bir kişi arar. Batıda örnek alınan figürler genel olarak Amerikan film sektöründe isim yapmış meşhurlardır. Ancak bugün filmlerle birlikte bilgisayar oyunları da çok yaygınlaştığından, buradaki oyun kahramanlarını da örnek almaları kaçınılmaz. Bu bakımdan göçmen çocukları ile yerli halkın çocukları arasında çok büyük farklar göremeyiz.

Almanya'nın yakın tarihinde Hitler döneminde gençlerin örgütlenmesine özel bir önem verildi ve zannedersem bugün izcilik kavramı ile bize aşina olan gençlik çalışmaları o dönemde icad edilerek uygulamaya konuldu. 'Hitler Jugend' (Hitler Gençliği) adı altında 4 Temmuz 1926 yılında kurulan teşkilata 1939 yılında ülkenin tüm gençlerinin üye olması mecbur edildi.

1935 yılında Nürnberg'de yaptığı konuşmasında Hitler, 'tazı gibi hızlı, deri gibi dayanıklı ve Krupp (demir-çelik fabrikası) çeliği gibi sert' bir gençlik isteğini söyledi.

O zamanlardan beri günümüze kadarki süreçte ülke gençlerinin spora olan ilgisinin hemen hemen hiç eksilmediğini söylesek yerinde olur. Almanya'da geçen seneki belirlemelere göre yaklaşık 88 bin spor derneği bulunuyor. Bunların ekseriyeti Türklerin de nüfus bakımından en kalabalık oldukları Kuzey Ren Westfalen Eyaletinde. En çok üyesi olan spor dernekleri ise elbette Almanya Futbol Federasyonuna bağlı olan futbol spor kulüpleri. Buralara kayıtlı üye sayısı 2020'de 7,2 milyon olarak tesbit edilmiş.

Spor faaliyeti içinde olan ya da olmayan gençlerin elbette birtakım çeşitli sorunları var. Bunların en başında uyuşturucu belası yer alıyor. Özellikle büyük yerleşim merkezlerinde bu problemin çok daha büyük boyutlarda olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Maalesef büyük şehirlerde cami cemaatinden olan

kişilerin çocuklarından bile bu belaya mübtela olanların var olduğunu duyduk. Burada çocukların ve gençlerin her konuda şuurlandırılmasının ve bunu temin etmek için ailenin ne kadar önemli olduğunu tekid etmemiz gerekiyor. Çocuklarını okula ve camiye göndermekle tüm meselelerin hal olabileceğini zanneden ve çocuklarına gerekli ilgiyi göstermeyen ana-babalar maalesef evladlarını kaybediyorlar.

Bir de madalyonun öbür yüzü var tabi. O yüzü bizi sevindiren ve ümitlendiren tarafı. Camilerimize devam eden cemaatin çoğunluğunun, neredeyse üçte ikisinin 30 yaşının altındaki gençlerden oluştuğunu görmek, memnuniyet verici bir gelişmedir. Netice itibariyle, dışarda onları kendine çeken yüzlerce başka tuzak olmasına rağmen, onlar camiyi tercih ediyorlar.

Spor faaliyetlerinde de bizim gençlerimiz en az Alman gençleri kadar aktifler. Tabii ki futbola olan ilgi en fazla. Birçoklarında daha küçük yaşlarda iken futbol merakı ağırlıkta iken, yaşları ilerleyen bazı gençler uzak doğu döğüş sporlarına daha çok ilgi duyuyorlar. Maalesef ata sporumuz güreş çalışmaları hemen hiç yok desek yerinde olur.

Son 15-20 yıldır eğitim hayatında gençlerimizin varlığı daha çok fark edilir oldu. Artık burada liseler arasında en yüksek seviyede eğitim veren Gymnasium mezunu çocuklarımızın sayısı giderek artıyor. Bu da onların üniversite tahsili yaparak daha önemli yerlerde söz sahibi kişiler olmaları anlamına geliyor. Almanya genelinde bu seneki verilere göre üniversitelerde yaklaşık 3 milyon öğrenci eğitim görüyor. Bunların ne kadarının bizim gençlerden müteşekkil olduğunu belirleyen bir çalışmadan haberdar değilim. Artık yüzbinlerce hemşehrimiz Alman vatandaşı olduğundan böyle bir ayrım ile sayı belirlemek için özel bir çalışma yapmak gerekir.

Almanya'da Türkiye ile kıyaslandığında üniversite öğrencilerinin sayısının azlığı, toplumun geri kalmış olduğu anlamını taşımıyor. Çünkü buradaki eğitim sisteminde iş güç sahibi olabilmek, kalifiye bir eleman olarak yetişebilmek için ille de üniversiteye gitmeniz şart değil. Daha lise döneminde iken kabiliyetlerine göre gençler yönlendiriliyorlar ve kendilerine en uygun bir mesleği seçerek o alanda uzmanlaşmayı tercih ediyorlar. Böyle bir eğitim faaliyeti üniversite tahsili yapmadan da pekâlâ olabiliyor. Yani üniversitelerdeki genç sayısının çok fazla olması öyle çok övünülecek bir gelişme değildir. Tahsil hayatının kalitesi, yetiştirdiği insanların ve verdikleri hizmetlerin keyfiyeti daha önemlidir.

Ümmetin son halifesinin bulunduğu kalenin gençleri bir büyük savaşla adeta ortadan kaldırılmış, ihanet çemberinin sarmaladığı Osmanlı Devletinin fiilen yok edilmesini yeterli görmeyenler, küllerinden yeniden ateşlenir kaygısıyla manevi gücünü de kaybetmesini istediler.

Disconnect: İnternet Çağında Gençlikle İletişimi Kesmek

Aşkın YILDIZ

Gençlik deyince genelde toplumsal anlamda çözülmesi gereken bir problemden bahsediliyor gibidir. Oysa genç demek her anlamda gelecek vadeden büyük bir potansiyel demektir. Bu potansiyel olumlu anlamda olabileceği gibi tabi ki olumsuz da olabilmektedir. Gençlik, gücü, etkisi, enerjisi, güzelliği, aklı, ruhu ve bedeniyle yaşam içindeki en önemli dönemdir denilebilir ve bu evre çocukluğun saflığından, yetişkinliğin de tecrübesinden mahrum bir evredir. Genç kitle, potansiyel gücü itibariyle tüm siyasi, ideolojik ve toplumsal hareketlerin hedef kitlesi ve itici gücü durumundadır. Yine sınırsız istek, beklenti, beğeni, heves ve arzuları nedeniyle ekonominin de her daim hedef kitlesi durumundadır. Çağlar boyu değişmeyen bu duruma günümüzde internet tabanlı teknoloji ve iletişim boyutu da eklenmiştir. Akıllı telefonlar, bilgisayar, tablet, internet ve sosyal medya hesapları gençler için olmazsa olmaz durumundadır.

Çocukluk döneminden psikolojik, biyolojik ve mental olarak belirgin farklılıklarla geçilen gençlik dönemi, genel olarak 12-24 yaş arası olarak kabul edilebilir. Bu yaşlarda bireyden değişik sorumluluklar alarak toplumsal hayata katkıda bulunması ve toplumun genel düzeniyle uyumlu olması beklenir. Ne var ki genel olarak genç ile yetişkin arasında tahmin edilebilir sebeplerle de olsa bakış, anlayış, yorumlayış ve tepki farkları hep olagelmiştir. Bu durum kuşak çatışması olarak değerlendirilmektedir. Her dönemin gençliği kendi yaşadığı toplumun psikolojisi, ilgisi, kültürü, teknolojisi ve siyasi ortamı gibi sebeplerle farklı bir tavır, tutum ve davranış şekilleri geliştirmiştir. Bugün sık sık Z kuşağı diye ifade edilen gençliğin alametifarikası internet, akıllı telefon ve sosyal medyadır. Gençlik ve sorunları üzerine önemli araştırmalar yapan Jean M. Twenge doğum yıllarına göre kuşak isimlerini, 1946-1979 Bebek Patlaması Nesli, 1965-1979 X Nesli, 1980-1994 Y Nesli ve 1995- 2012 İ Nesli olarak belirtiyor.

İ Nesli vurgusunun sebebi bu kuşağın internetle olan ilişkisinden gelmektedir. Bugün iş, eğlence, spor, kültür, eğitim askeri, siyasi, sağlık ve akla gelebilecek her sektörde internetsiz bir dünya düşünülememektedir. İnternet herhangi bir sebeple fayda ve zararlarıyla birlikte çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin hayatında yer almaktadır. Biraz dikkat edildiğinde her dönem görülen kuşak çatışmasının, günümüzde internet teknolojisine temas eden bir yönü olduğu mutlaka görülecektir.

Yalnızlık, dışlanma, depresyon ve bunalım gençler arasında yaygın olarak görülmektedir. Özellikle ailelerin yaşadığı en bariz sorunlardan birisi ebeveyn ile çocukları arasındaki derin uçurumlardır. İçe dönük, iletişime kapalı, ayrı dünyaları olan, kızgın, küskün ve bir çeşit bunalım yaşayan çocukların yalnızlığı içinde yaşadığımız dönemde internet sayesinde daha da büyüyor. İlginçtir ki gencin yaşadığı bu yalnızlık, kimsesiz kalmakla değil; bilakis olabildiğince çok insanı hayatına katarak gerçekleşmektedir. Ailesiyle, arkadaşlarıyla ve toplumla sorunlar yaşayan gençler odalarına kapanıyorlar gibi görünseler de aslında telefonlarına kapanıyorlar gerçek hayatta içine kapanıp sanal hayatta dışarıya açılıyorlar. Peki, internet tabanlı kitle iletişim teknolojisini bir araya getiren akıllı telefonlar bu sorunun neresindedir? Akıllı telefonlar mı gençleri yalnızlaştırıyor, yoksa yalnızlık duygusu mu gençleri akıllı telefonlara yönlendiriyor? Bu üzerine düşünülmesi gereken bir sorudur.

Özellikle lise çağındaki gençlerin sosyal medya ve akıllı telefon düşkünlüğü, şikâyetçi olunan konulardandır. Çocuğunun telefon ya da internet başında saatlerce vakit geçirdiğinden yakınmayan anne-baba yok gibidir. Gençlerin bu durumu, içinde yaşadığımız çağ göz önüne alındığında aslında anlaşılabilir bir durumdur. Şöyle ki; 1995 yılında internet ve cep telefonu kullanımı yaygınlaşmaya başladı. 2000'li yıllar Google ile birlikte internet ve cep telefonlarının hem artış gösterdiği hem de dönüştüğü yıllar oldu. 2004'te Facebook, 2005'te YouTube kurulurken, 2008'de ilk iPhone telefonlar piyasaya çıktı. Yani bugünün ergenleri ve gençleri bu teknolojinin kucağına doğdular. Gençler akıllı telefonların, sosyal medya hesaplarının ve internet erişiminin olmadığı bir dünyayı sadece büyüklerinin anılarından dinleyebilirler.

Günümüzde tüm kitle iletişim araçları akıllı telefonlarda bir araya getirilmiş durumdadır. Aslında gençlerin akıllı telefonları kullanma biçimine baktığımızda, konuşmaktan ziyade kullanım yoğunluğunun, sosyal medya paylaşımları, yazışmalar, bilgi alışverişi, oyun ve özellikle film ve dizi izleme olduğu görülebilir. İnterneti olmayan bir telefon hiçbir genç için makbul değildir. Akıllı telefonlar bu özellikleri sebebiyle gençler için vazgeçilmez durumdadırlar. Dolayısıyla gençlere atfedilen sorunların, gençlerin nezdinde yeme, içme kadar normal ve gerekli bir şey olan bu teknolojiyi onlardan alarak çözülebilmesi mümkün değildir. Ancak internet

Her dönemin gençliği kendi yaşadığı toplumun psikolojisi, ilgisi, kültürü, teknolojisi ve siyasi ortamı gibi sebeplerle farklı bir tavır, tutum ve davranış şekilleri geliştirmiştir.

Özellikle lise çağındaki gençlerin sosyal medya ve akıllı telefon düşkünlüğü, şikâyetçi olunan konulardandır. Çocuğunun telefon ya da internet başında saatlerce vakit geçirdiğinden yakınmayan anne-baba yok gibidir.

dünyasının ve orada var olabilmenin bir genç için ne anlama geldiği konusu üzerine hep birlikte düşünmek ve hareket etmek zorundayız. En azından klavye başında da yalnız olmadığımız üzerine bir bilinç geliştirmemiz gerekmektedir. İnternet teknolojisi aslında görüyorsam görülebilirim, takip ediyorsam takip edilebilirim, kaydediyorsam kaydedilebilirim, araştırıyorsam araştırılabilirim ve ulaşıyorsam ulaşılabilirim demektir.

Hiç şüphe yok ki sosyal medya, başarıyı, mutluluğu, iyiyi ve güzelliği kendi mecrasında yeniden tanımlamıştır. Buna göre sanal âlemde ne kadar görülebiliyorsan; o kadar varsın, ne kadar beğeniliyorsan o kadar başarılısın demektir. Sosyal medya hesapları duruşu, görünüşü ve yapıp ettikleriyle başarılı, önde olan ve beğenilen imajlarla doludur. Mutluluk, azim, mücadele, başarı gibi olumlu duyguları gösteren profil hesapları bir yandan beğeniler alırken diğer yandan siz de böyle olmalısınız aksi takdirde başarısız, mutsuz ve eziksiniz, dolayısıyla pek bir anlam ifade etmiyorsunuz mesajını verir. Hayatındaki anlam arayışını bu mesaj ve idoller üzerinden gerçekleştiren gençlerin sayısı hiç de azımsanmayacak gibidir. Ünlü olmak, popüler olmak, fenomen olmak, takipçiler tarafından beğenilmek ve bunun üzerinden maddi ve manevi kazanç sağlamak çoğu gencin öncelikli istekleri arasındadır.

Çok eski dönemlerden beri gazete ve radyodan başlayarak, televizyon, reklam, sinema, dizi medya ve şimdilerde yeni medya olarak tanımlanan internet kültürlerarası iletişimi aşıp, kültür dönüşümünü beslemiştir. Amerikan sineması üzerinden geliştirilen tüm söylem ve imajlar, bugün değişik film ve dizi izleme portallarıyla tümv dünya gençlerine artık daha hızlı ulaşmaktadır. Bu anlamda filmlerde aşırı olarak gördüğümüz sorunlu karakter ve konuların toplumumuzda görülmesi kaçınılmazdır.

İnternet ve sosyal medyayı doğrudan ve dolaylı olarak konu edinen sayısız film örneği vardır. *The Social Network (Sosyal Ağ, 2010), Jobs*

(2013), Her (Aşk, 2019) ve The Circle (Çember, 2017) akla gelen bazı film örnekleri olarak verilebilir. 2012 yapımlı *Disconnect (Sanal Hayatlar)* ise internet ve sosyal medyanın yanlış kullanımlarının nelere mal olabileceğine dair önemli bir yapımdır. İnternet ve sosyal medya dışında gençlerin geçiş dönemleriyle birlikte, aile, okul ve toplum arasında sıkışmışlığını ortaya koyan; şiddet, silah, bağımlılık, davranış bozukluğu, uyumsuzluk ve cinsel sapkınlıklar gibi konulara değinen filmler bize gençlerin sorunları hakkında bazı ipuçları verecektir. *Elephant (Fil, 2013), Home Room (Tuhaf Bir Dostluk, 2002), The Class (sınıf,2007), Bang Bang You're Dead (2002), Bowling for Columbine (Benim Cici Silahım, 2002)* gibi filmler özellikle okul sıralarında gençler arasında yaşanan şiddetin ve kitlesel okul katliamlarının arka planına ışık tutan ciddi çalışmalar olarak görülebilir. Yine biraz tahammül sınırlarını zorlasa da *We Need To Talk About Kevın (Kevın Hakkında Konuşmalıyız, 2012)* filmi aile ve çocuk arasındaki derin uçurumlara değinen önemli bir filmdir.

Bu filmler gençleri doğrudan etkileyen ve onların sürekli gündeminde olan sosyal medya bağımlılığı ve şiddet konularına örneklik teşkil ettiği için verilmiştir. *Disconnect Sanal Hayatlar),* özellikle öğretmenlerin ve ebeveynlerin gündemine alması gereken bir yapımdır. Filmde bir insanın internet üzerinden başına nelere gelebileceği üç ayrı hikâye üzerinden anlatılıyor. Bu üç hikâyenin ortak noktası gerçek hayat içinde bulamadıkları iletişimi, anlaşılmayı ve değer görmeyi internet üzerinden yakalamaya çalışmalarıdır. 2012 yılının internet teknolojisi üzerinden resmedilen filmin üzerinden yaklaşık on yıl geçti. Dolayısıyla filme sebep olan yalnızlık, anlaşılamama, değer görememe ve buna benzer psikolojik sorunlar belki hala aynıdır ancak, sanal ilişkiler üzerinden insanlığın yaşayacağı felaketlerin boyutu artmış gibi görünüyor. Film, sonuçları kadar bireyi bu sonuçlara götüren sebepleri de ortaya koyabilmesi açısından önemlidir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer yapım da *We Need To Talk About Kevin (Kevin Hakkında Konuşmalıyız)* filmidir. Film beklenmeyen bir gebelikle dünyaya gelen Kevin ile annesi arasındaki ilişkisizliği ele alıyor diyebiliriz. Tüm asli ihtiyaçları anne ve babası tarafından karşılansa da aslında annesi tarafından sevilmediğini düşünen Kevın tüm ailesinden ve yaşadığı toplumdan daha anne karnındayken kendince intikam almaya başlıyor. Annenin tüm çabalarına rağmen Kevın kötücül tavrından hiç vaz geçmez ve anne oğul arasında nefret üzerinden kopmaz bir bağ kurulur. Aykırı, inatçı, uslanmaz ve asi bir çocuk olan Kevın'la anne arasında görünenin dışında derin sorunlar vardır ve annelik tek başına bu sorunları çözmek için yeterli değildir. Aile ve okul katliamına kadar uzanan film içinden çıkılmaz ergen sorunları için önemli bir örnek durumundadır.

Amerika'da ortaya çıkan bir davranış, söylem ya da trendin çok kısa bir süre sonra ülkemizde özellikle gençler arasında görüldüğü küresel bir kültür dünyasında yaşıyoruz. Dolayısıyla daha fazla içerik bilgisi vermeden iki filmin konusunun ve karakterlerinin sinema dünyasında sınırlı kalmayıp, gerçek dünyada rahatlıkla karşılaşabileceğimiz unsurlar olduğunu belirterek, filmlerin gençlik ve sorunları üzerine düşünmek için bir fırsat sunduğunu ifade edelim.

Hiç şüphe yok ki sosyal medya, başarıyı, mutluluğu, iyiyi ve güzelliği kendi mecrasında yeniden tanımlamıştır. Buna göre sanal âlemde ne kadar görülebiliyorsan; o kadar varsın, ne kadar beğeniliyorsan o kadar başarılısın demektir. Sosyal medya hesapları duruşu, görünüşü ve yapıp ettikleriyle başarılı, önde olan ve beğenilen imajlarla doludur.

Gençlik İçin Devrim, Devrim İçin Ahlak Ülküsü

Şehnaz FINDIK

"Doğru, hayat İsrail'den önce cennet değildi. 'Kendi meselelerimizi kendi tarzımızda hallederdik.' İnsanlar böyle der, sonra biri atılıp ekler: 'Fakat işgal... '

Ve her şey sessizliğe gömülür. İşgal kendi işlerinizi kendi usulünüzle görmenizi engeller. Hayatın ve ölümün her cephesinde musallat olur; özleme, öfkeye, arzuya ve sokakta yürümeye musallat olur. Herhangi bir yere gitmenize ve oradan geri dönmenize karışır, markete, hastanenin acil servisine, kumsala, yatak odasına ya da uzak bir başkente..."

Mourid Barghouti / Şairin Filistini / s.49.

İşgal, Arapça "ş-ğ-l" kökünden (ش - غ - ل) olup "bir şeyle uğraştırmak, uğraşmak, oyalamak, kendisiyle olmaya mecbur etmek, elinde bulundurarak kendisine bağlamak" gibi manalara gelir. Günlük dilde sıkça kullandığımız "meşgul olmak", "bir meşgale edinmek" yahut "bir şeyle iştigal etmek" gibi fiiller aslında kavram olarak hayatın kendisinin de bir "iştigal" etme hali olduğunu ortaya koyar. Evet, esasında hayatın neyle iştigal edildiği belki de bir "işgal felsefesi" olarak okunabilir. Ancak kavramın retorik açıdan meydanlarda haykırılması ve zalimlere karşı bir suçlama işlevi görmesi, onu günlük dilin sadeliğinden ayrı bir yere konumlandırır. İşgal, Barghouti'nin serzenişlerindeki umutların, gülüşlerin, gençlik şarkılarının ve sabah kahvaltılarının katilidir.

İşgal, Filistin'e has olmadığı gibi bir memleketin, bir milletin yahut küçük bir topluluğun zapt edilmesi ile sınırlı da kalmaz. İşgal, bir türkünün tam ortasında parçanın kasten ve cebren değiştirilmesidir. Ancak mevzu yalnızca Filistin'in işgal edilmiş topraklarından ibaret değildir. Zihinlerin bir devrim ortaya koymada bastırılmış, kendinden koparılmış ve uyuşturulmuş haline bir dönüp bakarsak, hakiki işgalin burada yaşandığına şahitlik edebiliriz. Müslüman halkların kayıtsız nesiller yetiştirmesinden başlayıp, direniş ruhunu terk etmesini sağlayan bu işgal, gençliği muhtemel bir devrimin "ahlak"ından mahrum etmiştir. Bugün bize düşen ahlakın gençlikle tekrar buluşturulması ile doğacak direniş ruhundan bir devrim çıkarmaktır. Haydi, soralım o vakit kendimize:

"Ya işgalin baş düşmanı hakikatle iştigal ise? Ya işgalden direnişe giden yolda lazım olan sahih bir meşgale ise? Peki, ya İslam'ın omurgasını oluşturan ahlakî devrimle meşgul olmaya hiç olmadığımız kadar muhtaç isek? Ya bir zorbanın elindeki kırbacın parasını dahi cebimizden verecek kadar gaflette isek? Ya çığ gibi büyüyen mazlumluk karşısında atiyi karanlık görerek azmi bırakıyor isek?"

Soruların yüksek sesle sorulması karşısında bir miktar afallanır. Öyleyse doğru soruların cevaplara işaret edeceğini aklımızdan çıkarmayarak sormalıyız: Ne yapmalı o vakit? Çözüm ve şifa nedir? Hira neresidir?

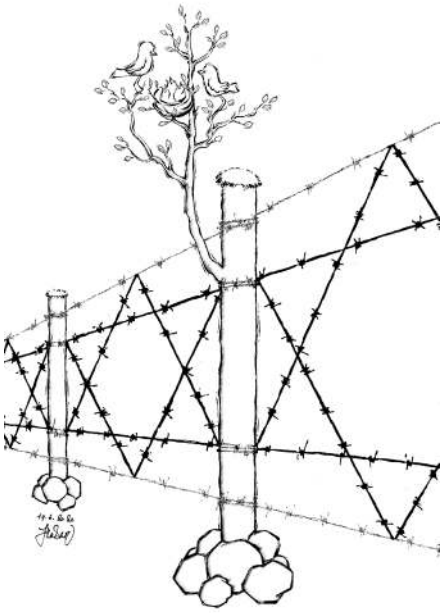
"Gerçek genç işte ben buradayım diyendir, babam buradaydı diyen değil" der, Munsif Merzuki. Herkesin ben buradayımları ebabillerin kanatlarındaki yükü biraz olsun hafifletir. Bir zaman sonra ebabillerin yolunu gözleyen kalmayınca vakit ihya olur. Peki, kimdir bu "ben buradayım"lar ve nedir dertleri?

Bu dert öyle ulvi vasıflarla donanmıştır ki ona sahip olanlar, evvela nesil diyenlerdir. Evvela derdi nesil olanlardır. Gençliğin dimağında yükselen çığlıklardan bir devrim tasarlayanlardır. Hasan el Benna'nın meclisinde yavrusunun vefatını gizleyip toplantı sonrası sessizce namazına duranlardır. Her bir gençten bir medeniyet kuranlardır. Tahayyül dahi etmediğimiz dava bilinciyle büyük insanlık ülküsü için bir evlat yetiştirenlerdir. Evet, bir evlat yetiştirmenin bir devrim meşgalesi olduğunu idrak ettiğimiz gün bambaşka olacaktır.

Gençliğe lazım olan ahlak, devrimin mazotudur. Yetiştirilmiş salih evlat, insanlığın sigortasıdır. Fakat bu bilincin tesiriyle hareket etmiyor oluşumuz bizi ziyana sürüklemektedir. Misal, ismiyle müsemma olsun diye Ashab-ı Kiram Efendilerimizin adlarıyla şereflendirdiğimiz evlatlarımız onların talip olduğu hakikat meşgalesine niçin yaklaştırılmıyor? Musab dediğimiz 17'lik delikanlılara niçin Musablık yaptırılmıyor? Halid dediğimiz yiğit gençlere büyük vazifeler verirken niçin tereddüt ediliyor? Yoksa Ashabça yaşamaya gözyaşı döken ancak ashabça bir duruşa niyet dahi etmeyen bir avuç korkaktan ibaret miyiz? Bakınız, "Bir zamanlar ki" diye söze başlayanların meşgalesi esâtîru'l evvelinden öte gitmezken istikbale âşık bir gençliğin yaktığı ateşin içinde İbrahimî bir nefes büyüyor. Evet, ateşi yakan da, İbrahim'i oraya atan da aynı nesildir. Bu, modern işgalden nasibini almış bir zihniyetin çığlığıdır: "İştigal olduğumuz şeylerin bizi işgal ettiğinin farkında değil misiniz?"

Cevap veremiyor oluşumuz veremeyecek olduğumuz anlamına gelmez. Çünkü henüz hiçbirimiz zulme uğramamış olmanın zalim lüksünün farkında değiliz. Öyleyse farkında olmayı ve hatırda tutmayı bir devrim nişanesi olarak görmeliyiz. Nasıl ki eski insanlar yapacakları şeyi unutmamak için parmağına ip bağlayıp gezermiş, aynen o şekil Filistin'i, Yemen'i, Doğu Türkistan'ı, Suriye'yi ve daha nice mazlum memleketi parmağımıza ip diye geçirip mütemadiyen farkında olmalıyız. Gençliğe fark ettirilecek

İşgal, Barghouti'nin serzenişlerindeki umutların, gülüşlerin, gençlik şarkılarının ve sabah kahvaltılarının katilidir.

Çizgi: Hasan Aycın

"Ya işgalin baş düşmanı hakikatle iştigal ise? Ya işgalden direnişe giden yolda lazım olan sahih bir meşgale ise? Peki, ya İslam'ın omurgasını oluşturan ahlakî devrimle meşgul olmaya hiç olmadığımız kadar muhtaç isek?"

bir "bugün" ile işe başlamalıyız. Bugünden bakan gözü dünde kalmadığı için deşmeye yeltenirsek bir başka ziyana mahal vermiş oluruz. O vakit bildiğimiz tarihe analitik bir bakış sunup, gördüğümüz manzarayı tebyin etme vazifesini üstlenmeliyiz.

Haydi, ezber bozmaya başlayalım o vakit. Gençliğin bugün gözüyle baktığına bir tutam dünden yerleştirelim. Diyelim ki, "Seyit Onbaşı bir memleketten daha fazlasını bir neslin ufkunu, zihniyetini ve direniş ruhunu kurtardı". Bizi tanımlanmaktan, savunmaya geçmekten ve kendimize ait olanı geride bırakmaktan alıkoyacak fikir budur. Ancak bu ülkenin siyasi hayatındaki çalkantılar genç zihinlerin ayaklarına öyle bir pranga vuruyor ki Tanpınar'ın da dediği gibi "Türkiye evlatlarına kendisinden başka bir şeyle meşgul olma imkânını vermiyor". Tam da bu derdin muzdaribi olduğumuz bir anda bu kez sorumuz imkânları sunan büyüklere yönelir:

"Niçin evlatlarınızın gönlüne tesir edecek rahleler inşa etmiyorsunuz?"

Sorulara yalnızca cevap aranmaz, icraat de cevaba eşlik etsin istenir. Hicretin akabinde yaptığı ilk işi mescide bir "Suffa" bağlamak olan Nebi'nin istikbali inşa etmedeki acelesine yakışır bir icraat hem de. Çarşambadan başlayan bir kıyıma ne hikmetse pazartesi acil toplanan birleşmiş milletlerin acilinden değil ama. "Ey örtüsüne bürünen kalk ve uyar" denildiğinde Müslümanların kamu daireleri gibi "pazartesi başlarım" demeyen Nebi'nin acilinden bir icraat... Buradan bize hakikat meşgalesi için ezber bozan büyük işler düşer.

"Sizden biriniz kıyamet koparken bile, elinde bir fidan var da dikmeye gücü yetiyorsa, onu diksin" diyen Nebi SAV, elindeki sapanıyla 90 yılını devirmiş bir Filistinlinin bamtelinde gezer. Gençliğin lider ve model arayışında hamasete zerre yer bırakmayan bu duruş, devrimin bir ahlak ve ahenk meselesi olduğunu tüm çıplaklığıyla haykırır. Eyyub El Ensari'nin çıktığı yola selam duran bir ülkü, zihinlerin ateş altından kurtarılmasıyla mümkün görünür. Zira Hindistan'ı haritada bile gösteremeyen ülkü fakirlerinden bir Keşmir fedaisi çıkmaz. Bir fikrin ifasında tek görebildiği cedel edecek, kalp kıracak ve kibirlenecek bir hamaset olanlar Ebu Zer'in düştüğü sürgünü anlayamaz. Gençliğin Ashab-ı Kiram efendilerimizde bulduğu aksiyonu gole çevirecek fikir direktörleri yeterince uyanık değillerse pozisyonu durum ne olursa olsun kurtaramaz. Bir uyanık olsalar, direniş ruhu dediğimiz şeyden bir "Bey'aturrıdvân" vücuda getirilecektir. Sözü olanın sözüyle, kalemi olanın kitabıyla, silahı olanın cesaretiyle, ilmi olanın mirasıyla, malı olanın ticaretiyle ve her ne ile meşgul isek onunla bir "Rıdvan" inşa edilecektir. Çünkü karşımızdaki üç bin yıllık vaade dayanarak bin yıl sonrasına hesap yapan güruha karşı verilecek en sağlam cevap hakikatle iştigali artırıp bir istikbal inşa etmektir.

Bu minvalde, gençliğin bir direniş motivasyonuna ihtiyacının olmadığı açıktır. Gençliğin daha çok bir "duruş" motivasyonuna ihtiyacı vardır. Gençlik, gemileri hazır ettiğinde ve yelkenleri biçtiğinde önünde Amr bin As'ı beklemiyordur. Gençlik, Amr bin As olmanın önünü açacak o yüksek ferasete muhtaçtır. O gün geldiğinde direksiyonu "dehşet doğusu"na çevirecek iradeyi hasretle kucaklayacaktır. Sanılanın aksine, Allah Rasulü'nün adalet, liyakat ve sadakat cetvelinden şaşmayan bir toplum idealini gönlünün en derinlerinde yaşatıyordur. Bu hal üzere Akif'in

koynunda büyüyen bir "Asım" edasıyla, "Sen ki İslam'ı kuşatmış boğuyorken hüsran, o demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın" hitabına muhatap oluyordur.

Azılı bir düşmanla göğüs göğüse çarpışmaya koşan şu gençliğe bakınca Sezai Karakoçları, Necip Fazılları, Mehmet Akifleri, Nene Hatunları ve Kara Fatmaları görmüyor isek sorun bizdedir. Asım'ın neslini bir kuru düş niyetine ağzımıza alıyorsak zaman bizden yana değildir. O vakit gençler atiyi karanlık görerek azmi bırakanlara hesap sormaya girişir:

"Neredesin?"

"Kimlerlesin?"

"Ne ile meşgulsün?"

Önce bunların cevabından korkmalıyız. Bizi işgal eden fikir ve fiillerden hala kurtulamadıysak bu kez soru can alıcı yerden gelir:

"Cephede misin?"

Bu bir sorudan çok bir hesap sormadır. Zira cephede isek gördüğümüz ya bir savaş ya bir asker ya da bir direniştir. Durmaz genç, tehdit eder bu kez:

"Ne görüyorsan osun."

Gördüklerimizde işgalin kalıntıları kalmışsa huşu bozulur. Bir evlat inşa edilirken bir namaz eda edilir gibi huşu içinde kıbleye odaklanmak vaciptir. İşgalden kurtuluşun ilk emaresi devrimi görmektir. Evet, bugün maddi bir işgalin ötesinde, ruh kanatlarımıza çökmüş; zihinlerimizi bulanıklaştırmış, fikir dünyamızı felç etmiş ve adeta bizi çepeçevre sarmış bir işgalin pençesinden kurtulup yeniden doğmaktayız.

Ve İsrail'e gelince, bu doğuştan nasibini almaya başladığının farkındadır. Çünkü o, afilli bir iddianın peşinde, milyonlarca insanın merhametini zimmetine geçirerek ölümün eşiğinden dönmüş bir zulüm paradigmasıdır. İnsanlık ayıbının ete kemiğe bürünmüş bir prototipidir. Zira Samilere karşı öfke nöbetine girmiş beyaz adamdan yediği azarların hesabını kendisini tarihte çok defa ipten almış Müslüman'a kesme cüretini başka nerden bulsun?

Gençliğin buna cevabı ekte değil, yürektedir.

Haydi, gelin şimdi gönlümüzdeki Gazze'yi Doğu Türkistan'a anlatalım. Doğu Türkistan da Keşmir'e anlatsın. Keşmir de kardeşi Burma'ya açsın konuyu. Acılarımızı paylaştığımız gibi ülkümüzü de paylaşalım. Bir katilin gözünün içine baka baka onun çöplüğünde "Şimdi Doğruları Konuşalım" diye haykıralım. Ezberleri bozarsak bir gençliğin makûs bir talihi nasıl da paramparça edebildiğine iman edelim.

Öz kelam, işgalcilerin hibrit savaşlarına karşı bir kibrit çakıp ahlaki bir devrimin fitilini ateşleyelim.

Kalem, kelam ve hasatla yola koyulmaya, Bismillah.

Cevap veremiyor oluşumuz veremeyecek olduğumuz anlamına gelmez. Çünkü henüz hiçbirimiz zulme uğramamış olmanın zalim lüksünün farkında değiliz. Öyleyse farkında olmayı ve hatırda tutmayı bir devrim nişanesi olarak görmeliyiz.

Gençlik Faslına Bir Kelam Arası

Zehra TUNÇ
İMH Genel Sekreter Yardımcısı

Es-selâm, gabl'el-kelâm; yine ve daimâ biiznillâh!

Bu kez yazmaya bir dua ile başlasak...

Allah'ım kalbimi hakikatine yuva, gönlümü rikkatine ev sahibi ve aklımı tüm bunlara razı kıl! Kıl ki, insan-ı kâmilliğe kapı aralamak nasîb olsun.

Kâmil insan olmaklığın cevap anahtarı yüce kitabımızın ayetleriyle sunuluyor dimağlarımıza aslında. (Biraz bundan ve buna nispeten eksikliğim, acizliğim ve dolayısıyla tüm oruçlarımı açarken ettiğim duamı da sizinle paylaşmış oluyorum.)

Allah kâmil insanı yarattığında ona bilmediği her şeyi öğretmiş, mertebesini meleklerine tarif etmiş, hatta ona secde etmelerini buyurmuş, yeryüzünde kendisinin halîfesi olduğunu bildirmiş, yarattığı her şeyi istifâdesine ve emrine sunmuştur. Allah âlemdeki hükmünü kâmil insan ile görünür kılmıştır. Yâni kâmil sıfatı ancak O'nun inâyeti, ihsânı ve kulunun da gayretiyle, 'insan'a has kılınmış, sadece erkek veya sadece kadına değil! Genç veya yaşlıya da değil!

Öyleyse bu hedefe koşmak hepimizin ortak gâyesi. Evet, fazla zaman yok, ama adımlarımız kavî olmak zorunda!

Bakara Sûresinin otuzuncu ayetinde Âdem'in halifeliğine vurgu yapılmasını, otuz birinci ayetinde ise ona Esmâ'nın öğretildiğini okuyoruz. Bununla birlikte Ahzab Sûresinin yirmi birinci ayetinden peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v)' in tüm insanlığa güzel örnek ve Enbiya Sûresinin 107. ayetinden de âlemlere rahmet olarak gönderildiğini biliyoruz. Rabbimiz Tîn Sûresinde ilgimizi, insanı 'Ahsen-i Takvîm' üzere yarattığına ve bu mesâbede kalabilmek için de Kehf Sûresinin muhtelif ayetlerinde bu mevkiin kıymetini bilenleri kendisine dost seçtiğine çeker ve bize âdeta bir bir sıralar yüce kitabında sorularımızın cevaplarını.

Ve şu zayıf aklımı tartıya koyduğumda işaret edilen; tüm güzel hasletlere ancak bu kavramları hayatıma yansıttığım ölçüde erişebileceğim gerçeği! Kabul, fert fert...

Oysa topyekûn aynı zamanda... Ama bu bizi Esmâ'sıyla bir araya getirmeyecekse, hâlâ eksik, hâlâ kâmil değil!

Düşünüp düşünüp işin içinden çıkamadığımda kendimi O'nun güzel isimlerine teslim ettiğim doğru. Ama değil mi ki insanı halîfesi kıldı. Esmâ'sını bilmezsem, nasıl kâmil olmak mümkün, kendimi nasıl bileceğim? (Babamın sarmadığı o şefkatli kolların arasında buluyorum kendimi O'nun güzel isimlerini okurken, bunu anlayamazsınız!)

Evet, nerde kaldım, es-Selâm dedim ilkin, selâmette kılsın beni ve başkalarına da beni selâm eylesin.

Bilginin değeri, bilinenin değerine nispetledir ve bilinenlerin en şereflisi de Allah'tır. O halde İzzet, Allah'ı bilmekledir ve Âlim ancak O'nu bilmekle âlim. Bilmeden kâmil olmak mümkün mü? Tembeliz, nitekim. Beşeriz ve af dilemekliğe sığınıyoruz; tüm kusurlarımızın karşısına "ama O et-Tevvâb, O el-Afuvv'"ü koyuyoruz. Bizi kendisine kul yarattı ve kul olarak da kabul etsin niyâzımız.

Madem aciziz o zaman zaten Allah'a en güzel kulluğu da biz yaparız! Kulluk bütünüyle edilgen olmaktır. Zira Enfâl Suresi'nin 17. ayetinde bana öğrettiği gibi; attığımda 'ben atmadım Allah attı' diyebilmektir meselâ, o kadar teslim! Ve Allah'a karşı acziyetinin farkında olanlar en çok da kadınlardır, hep el-Vekîl'dir bize zîrâ, belki tam da bu sebeple Hz. Meryem'den beri el-Kâdir ismi, kadınlar üzerinde mütecellîdir. Susmak kudretli bir haslettir dostlar! O er-Rezzâk'ın rızıklandırdığıdır. İyi hesap yapar el-hasîbin tesellisiyle el-velî'yi velî ediniriz kendimize... (toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık vs. bahislerine girip boyumu aşmayacağım, yok hayır! Nereden geldik buralara, kendi zihni muhasebeme dâhil ettim sizleri.) Oysa ben genç insana iki kelâm edip ayrılacaktım, biraz Filistin'deki genç kızlarımızdan, kadınların ne kadar da cesurca meydanlarda olduğundan, işgalcilere gösterdikleri zarif ve bir o kadar anlamlı ve onların gözüne korku salan karşı duruşlarını ne kadar kıymetli ve hikmetli bulduğumdan bahsedecektim. Ki, Şeyh Cerrah'ta işgalcilerin tehcir planına yılmadan direnen kadınlar… Olmadı.

Allah insanlığımızı da yazdıklarımızı da katında kâmil kılsın, duamız olsun.

Öyleyse bu hedefe koşmak hepimizin ortak gâyesi. Evet, fazla zaman yok, ama adımlarımız kavî olmak zorunda!

Gençlik Hazinesi

Ayşegül SUBAŞI

Neydi o veciz söz,
"Âh GENÇLİK..."

Gençlik, her konuda sonunun muhakkak kendisine bağlandığı, zamanlar içerisinde en çok imrenilen, içindeyken değerini bilenin az olduğu, elinden akıp gidince hasretinin çekildiği, insanoğlunun en kıymetli hazinesi olan zamanın içindeki en görkemli dönemdir.

Gençlik, yeni dünyalara ve yeni hayatlara uçmak için kanat sahibi olmaktır bir anlamda. Çok az insan hayatını o kanatlarını kırptırmadan devam ettirir. Geri kalanlar ise etrafı elinde bahçe makası ile kanatlarını kırpmak isteyen ve kurdukları düzene göre oluşturdukları kalıpları dayatan insanlarla dolu bir ömür geçirmek durumunda kalır. Böyle bir hayat elbette insanın isteyebileceği bir şey değildir. Bu durum, insanı, sadece etrafındakileri memnun etmek için kendi ideallerini ve potansiyelini görmeden, keşfetmeden, o görkemli dönemden geçip gitmesine ve sonra da hep gençliğine hasret kalmasına neden olur. Oysa bu dönem insan hayatı için değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gereken en önemli dönemdir.

O yüzden ben de diyorum ki;

"EY BÜYÜKLER! (anneler, babalar, öğretmenler...)

Karşımızdaki potansiyeli doğru bir şekilde yönlendirmek bizim en temel sorumluluğumuzdur. Bu yönlendirmeyi yaparken çok hassas olmalıyız. Zira bu niyetle yapacağımız eylemler sonucunda ya bir nesli öncü yaparız ya da ziyan ederiz. Gençler için yapabileceğimiz en güzel şey, onları çok iyi gözlemlemektir. Bunu Hz. Zekeriya edası ile bir çiçek yetiştirir gibi özenle, dikkatle, ilgiyle yapmalı, güneşini ve suyunu tam alması gerektiği şekliyle vermeliyiz. Yetişkinler olarak, Zekeriya olma sorumluluğunu en güzel bir şekilde alalım ki Meryem'ler yetiştirebilme hayalimiz fiili dua olma yolunda adım olsun.

Allah Resulünün (SAV) İslam toplumunu inşa etmesi için gençlere önem verdiğini, en önemli savaşlarda yine gençlere güvendiğini, her daim gençlerin dilinden anlayarak isteklerini dinlediğini ve onları doğru yönlendirdiği-

ni aklımızdan çıkarmayalım. Biz 21. yy gençliğini yetiştirirken bu düsturu örnek almayı ihmal etmemeliyiz.

Peki, gençlerimiz ne yapmalı? Onlara düşen bir görev yok mu?

Var tabi ki.

Göz aydınlığımız, GENÇLER!

Kendinizi öyle yetiştirin ki sizi kırpmaya gelenler sizde kendini fark etsin. En önemli kilitlerin anahtarının; sizin zihninizde, sizin eylemlerinizde, sizin kalemlerinizde, sizin ilminizde olduğunu hiç aklınızdan çıkarmayın. Koca çınar ağacını küçücük bir tohuma gizleyen Allah sizlerin özüne kim bilir neler gizlemiştir. Sorumluluk almaktan, verilen görevi hakkı ile en güzel bir şekilde yerine getirmekten, yeni işler denemekten hiçbir zaman geri durmayın. Zira zaman durup dinlenecek bir zaman değil; aksiyon alacak, kitleleri harekete geçirecek, dünyaya söz söyleyecek zamandır.

Necip Fazıl'ın da dediği gibi;

"Bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik...'zaman bendedir ve mekân bana emanettir!' şuurunda bir gençlik…"

Yani; imanlı, donanımlı ve aksiyon sahibi bir gençlik

Çizgi: Hasan Aycın

Kendinizi öyle yetiştirin ki sizi kırpmaya gelenler sizde kendini fark etsin. En önemli kilitlerin anahtarının; sizin zihninizde, sizin eylemlerinizde, sizin kalemlerinizde, sizin ilminizde olduğunu hiç aklınızdan çıkarmayın

Gençliğin Mahremiyet Algısı

Abdulkadir KIZILBOĞA

İnternetin keşfi ile günümüz toplumlarında kitle iletişimin geleneksel medya araçlarından, sosyal medya platformlarına doğru yön değiştirdiği görülmektedir. Yeni medya teknolojileri, düşünceleri, eylemleri, kısacası dünyayı algılama biçimimizi kökten değiştirmiş durumdadır. Gelişen iletişim teknolojileri sayesinde bir yandan birbirlerine yaklaşırken bir yandan da gittikçe yalnızlaşan modern insanlar için medya, içinde yaşanılan dünyayı kavrayıp anlamlandırmanın, toplumsal meselelerden haberdar olmanın, diğer insanlarla bağlantı kurmanın, kendi kimliğini oluşturmanın, yani bir anlamda var olmanın temel araçlarından biri hale gelmiştir. Böylece insanın hayatında vazgeçilmez bir konuma gelen internet teknolojileri ve sosyal medya, kendisi her gün gelişirken insanları da dönüştüren bir hal almıştır. Bu değişim ve dönüşüm insanın dünyaya bakışından bilgi edinmesine, sosyal ilişkiler kurmasından hayat algısına kadar birçok şeyi ifade edebilir. Şüphesiz ki bu değişim ve dönüşümün uğradığı bir algı da insanların "mahremiyet" algısıdır. Peki, mahremiyeti nasıl tanımlarız? Ve neden çağımızda bu kadar çok konuşulur hale geldi?

Mahremiyet kavramı zamana, topluma göre değişen bir kavramdır. Arapça mahrem kelimesinden türetilmiş olup, 'mahrem olma durumunu ifade eden, insanların gizli özelliği' olarak tanımlanabilecek bir terimdir. Kavramın bu çağda daha fazla konuşulması, her şeyin yeniden tanımlanıp, yeni teknoloji ile farklılaşması ile ilgilidir. Her şeyin değişip dönüştüğü ve farklı anlamlar ifade edebildiği dünyamızda bu kavramın muaddel olması pek tabi mümkün değildi. Mahremiyet, şehir hayatının yaygınlaşmasıyla özel ve kamusal alan arasındaki ayrımın sil baştan oluştuğu bir dünyada, sosyal ağlar ile insana dair birçok özel anın ve verinin ağlara gömülmesi ile daha fazla irdelenen bir kavram olmuştur. Artan etkileşim, bilginin üretildiği platformları artırırken, kamusal ve özel alana dair karşıtlığı da sorgulanır hale getirmiş, bir anlamda bu iki alana dair algıları dinamitlemiş ve bulanıklaştırmıştır.

Mahremiyet algısı geçmişte de günümüzde de toplumsal yaşamda var olmaktadır. Ancak modern dönemle başlayan ve günümüzde de artarak devam eden teknolojik gelişmeler karşısında gençlerin mahremiyet algısı, oldukça geniş bir yelpazede değişim yaşamaktadır. Bu değişimin günümüzde en çarpıcı örneğini de sosyal medya ve buna bağlı olarak sosyal ağ araçları oluşturmaktadır. Özel alan ile kamusal alan sınırlarını daha fazla bulanıklaştıran sosyal ağlar, görünürlük üzerine kurulu olduğu için özel

alanın deşifresine ve aleniyetin artmasına yol açabilmektedir. İnsanlar yediği yemekten giydiği elbiseye, gezdiği bir mekândan ailesiyle geçirdiği vakte kadar rahatça "paylaşım" yapar olmuştur. Özellikle gençler toplumca ayıplanabilecek hatta dinimizce günah potansiyeli taşıyan davranışları sergilerken sosyal medyanın öteki yüzüne sığınır hale gelmişlerdir. Peki, nedir o öteki yüz? Sosyal medya uzakları yakın edebilir. Fizan'da olan birisiyle görüşmeniz artık işten bile değildir. Fakat sosyal medyada var olan birliktelik gençlerin sosyal doyumuna yetmekte ve bir araya gelmeyi kendilerine zul saymaktadırlar. Büyükleriyle bir araya geldiğinde yapamayacakları şeyleri sosyal medyada rahatça paylaşmaları, medyanın kendilerine kattıkları güç sebebiyledir. Bu güç uzakları yakın etmekten daha çok, 80 metrekare evin içindeki bireyleri birbirinden uzaklaştırmaktadır. Bu uzaklaşmanın sebebi kişilerin birbirinden haberdar olmakla yetinmeleridir. Bir anne sosyal medya paylaşımından oğlunun nerede olduğunu ve ne yaptığını bilmektedir artık. Peki, acaba hangi duyguyla ve hangi şartlarda orada olduğunu nereden bilecektir? Diz dize, yüz yüze gelmeden öğrenilmesi zor bir durumdur bu.

Peki, gençler için ne diyebiliriz?

Gençler!

Her an, her yerde, herkesin her şeyi paylaştığı ve karakterin, samimiyetin, insanlığın değil; benliklerin reklam edildiği bir ortamda viral bilgilerle kendi hayatlarını idam ettirmeye çalışan ama asli gerçeklere asla ulaşamayan gençler…

Gençler!

Bedenin, evin, ailenin ve sosyal yaşamın mahrem olması gereken bir anını beğeni ve takip adına gözler önüne seren gençler...

Gençler!

Stalk yapmayı kendilerine bir iş edinmiş, gizliliği ve özel hayatı ihmal edip o mahremiyete ulaşmayı hackerlık olarak gören gençler…

Mahremiyet algısı geçmişte de günümüzde de toplumsal yaşamda var olmaktadır. Ancak modern dönemle başlayan ve günümüzde de artarak devam eden teknolojik gelişmeler karşısında gençlerin mahremiyet algısı, oldukça geniş bir yelpazede değişim yaşamaktadır.

Gençler ve Aileler Arasında Çatışma ve Çözüm Yolları

Semanur ÖZKAYA

Aile bir toplumun en önemli yapı taşıdır ve toplumları korumanın yolu aileyi ve aile yapısını korumaktan geçer. Ülkemiz gibi kültürel değerlerini henüz kaybetmemiş toplumlarda, aile içerisinde bağlar ne kadar sarsılsa da kolay kolay kopmaz. Ancak buna rağmen ülkemizde de her dönem yaşanan ebeveynler ve ailenin genç üyeleri arasındaki çatışmaların günümüzde hızla arttığını gözlemlemekteyiz. Bu nedenle bu yazıda artan aile içi çatışmaların nedenlerini ve bunun için neler yapabileceğimizi incelemek istedim.

Sanayileşmeyle birlikte aile yapısı değişmeye başladı ve birbirini destekleyen geniş ailelerin yerini içe kapalı çekirdek aileler aldı. Köyden kente göçle beraber yaşam şartları zorlaşıp aile içerisindeki paylaşımlar azalmaya başladı. Bunlara ilaveten hızla gelişen teknoloji ve artan eğitim düzeyleriyle birlikte her dönem yaşanan kuşak farklılıkları günümüzde çok yüksek seviyelere ulaşmış durumda.

Aile içi ilişkilerin sağlıklı olabilmesindeki en önemli etken, iletişimin doğru ve kaliteli olmasıdır. İletişim, konuşurken ağzımızdan çıkan sözlerin ve beden dilimizin tamamının muhatabımızda oluşturduğu etkidir. Bu nedenle karşımızdakinden herhangi bir şey isteyeceğimizde veya ona bir şey anlatmak istediğimizde yani konuşurken ağzımızdan çıkan sözlerle beden dilimize oldukça özen göstermeliyiz. "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır" hesabı, doğru iletişim yöntemiyle muhatabımızla düzgün ilişki kurabilir ve söylemek istediklerimiz her şeyi söyleyebiliriz.

Esasında iletişimi en güçlü ailelerde dahi sık sık fikir ayrılıkları ve bazen çatışmalar yaşanabilmektedir. Bu çatışmalar gayet olağan ve insan olmanın gerekliliğidir. Burada önemli olan yaşanan çatışmaların nasıl bittiğidir. Eğer yaşanan bir çatışma, her iki tarafı da memnun edecek şekilde çözümleniyorsa bu durum ebeveynler ve çocukları arasındaki bağı güçlendirir. Ancak bir tarafın kazandığı düşüncesine yol açacak şekilde çözümleniyorsa bu durumda aile içerisinde çatışmaların oluşma ihtimali yüksektir.

Artan eğitim düzeyiyle birlikte günümüzde genç bireylerin çoğunun hedefleri arasında üniversite eğitimi de bulunmaktadır. Üniversite eğitim hayatı her birey için adeta bir dönüm noktasıdır. Çok çeşitli ve farklı kültürlerden gelen insanlar, aynı ortamda eğitim alırken birçok paylaşımda bulunup ortak bir kültür oluştururlar. Bunlar arasında ailesinin yanında yaşayan, öğrenci evinde kalan, yurt vb. yerlerde öğrencilik hayatlarını devam ettiren birbirine yakın yaşlardaki gençler olduğu gibi evli ve çocuk sahibi kişiler de olabilmektedir. Böyle kozmopolit bir ortamda eğitim alan üniversiteli gençler ile aileleri arasında, birçok nedenden kaynaklanan çatışmalar yaşanması muhtemeldir. Bu çatışmaların çözümünde yukarıda da belirttiğim gibi sağlıklı iletişim önemli bir rol oynar. Sağlıklı bir iletişim için ise her iki taraf arasında dengeyi sağlamak ve her iki tarafın da bu konuda istekli olması çok önemlidir.

Bu durumu iki zıt örnekle açıklayalım:

Üniversite çağındaki gençlerden bazıları ayrı eve çıkarak aile korumasından nispeten kopmaktadır. Bu kopuşun sarhoşluğundayken üzerine bir de maddi geçimlerini kendileri sağlayabilmeleri durumunda, kendi hayatlarıyla ilgili ailelerine hiçbir söz hakkı tanımamaya yönelebilmektedir. Yeni deneyimler elde etmek, farklı kişiler ve aile yapıları görmek üzerine içerisinde bulundukları ortamın hazırlayıcı etkisine ilaveten bir de günümüz yaşam tarzı üzerinde büyük etkisi olan gerek sosyal medya gerek yazılı ve görsel medyanın dayattığı benmerkezci yaşam tarzının etkileriyle birlikte aile içi çatışmalar ciddi düzeyde artabilmektedir.

Bir diğer örnek ise sorumluluk almayan gençlerdir. Ülkemizde üniversiteye başlayan gençlerin birçoğu ailesinden ayrı yaşıyor olsalar bile ailelerine olan bağımlılıkları hem maddi hem manevi açıdan devam etmektedir. Eğer denge kurulmazsa bu durum da aile içerisinde sorunlara ve çatışmalara yol açabilir. Ailenin gencin hayatına fazla müdahale etmesi, gençlerin hiç sorumluluk almaması ve sürekli ebeveynlerinden beklenti içinde olmaları, aile içerisindeki dengelerin sağlanamayışına ve çatışmalara neden olacaktır.

Bu konuda çözüm yolu oluşturabilmek için biz gençler daha fazla sorumluluk almalıyız. Ebeveynlerimizin hayata dair bizden çok daha tecrübeli ve dolayısıyla bilgili olduğunu unutmamalıyız. Çoğu zaman yapacağımız işlerde ve alacağımız kararlarda arkadaşlarımızdan bile fikir alırken bunu menfaatimizi en çok düşünen ailelerimizden esirgememeliyiz.

Ebeveynler ise çocukları her ne kadar kendileriyle birlikte yaşıyor olsalar bile normalde kendi ailesini kurabilecek yaşta ve olgunlukta olduğunun farkında olmalılar. Kendi ailesini kurabilecek durumda olan bir gencin, birçok konuda tek başına hareket edebilecek ve karar verebilecek yaşa geldiğini de unutmamalılar.

Gençlik dönemi, zorlu ve gençlerin fıtrat gereği arayış içerisinde olduğu bir dönemdir. Ailelerin bu dönemde yaşanan çatışmaların minimum olması için bebeklikten itibaren doğru iletişimi kurması çok kıymetlidir. Neredeyse tamamı Müslüman olan bu toplumda ebeveynler, gençlerle iletişim kurarken de Hz. Peygamber'i örnek almalı, onun gençlerle olan iletişimini çok iyi okumalıdır.

Hz. Peygamber'e (sav) inanan ilk insanlar genelde gençler olmuştur. Ayrıca Efendimiz İslam'ı tebliğ ederken toplumun diğer kesimlerine göre daha yeniliğe açık, idealist ve dinamik kesimi olan gençlerden epey destek görmüştür. Allah Resulü, sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav), insanlarla iletişiminde hep şefkatli ve merhametli olmasıyla bilinirdi ancak gençlere karşı ayrı bir ilgiye ve sevgiye sahipti. Resulullah, gençlerle daima yakından ilgilenmiş, onların sorularını ve sorunlarını dinleyip en doğru şekilde çözümlemiş; görüşlerini önemsemiş, isteklerini ve itirazlarını dikkate almış ve onlara güvenerek pek çok önemli görevi gençlere vermiştir. Gençlerle sık sık konuşan Peygamber Efendimiz (sav) onlara öğütler de vermiştir.

Hz. Peygamber'i örnek alarak aynı dikkatle gençlerle ilgilenmek; onların aile bağlarını kuvvetlendirerek onların maddi manevi tüm tehditlerden korunmalarını sağlayacak ve yarınların garantisi olacaktır.

Gençlerin de Hz. Peygamber'in hayatını iyi okuması, kendi hayatına bundan ders çıkarması, gençlik döneminin avantaj ve dezavantajlarının farkında olması gerekmektedir. Zira Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde insanoğlu şu beş şeyden hesaba çekilmedikçe Rabbinin huzurundan bir yere kımıldayamaz: Ömrünü nerede ve nasıl geçirdiğinden, gençliğini nerede yıprattığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, bildiği ile amel edip etmediğinden."

Biz gençler, Rabbimizin bize verdiği bu kıymetli dönemin farkında olup arayışımızı en doğru şekilde yönetmeli, bu sorgulama halimizi en yakınlarımıza ve doğrularımıza yöneltmek yerine, insanlık yararına olacak konular için kullanmalıyız.

Her ailenin kendi içerisinde bir dinamiği vardır. Ezbere söylemlerle aile içi çatışmaları engellemek maalesef mümkün değildir. Bu konuda benim kişisel düşüncem, her kişinin kendi evladını veya anne-babasını çok iyi tanıdığı ve dolayısıyla aile içerisinde yaşanan sorunların çözümlerini de en iyi kendisinin bilebileceği yönündedir. Bir tarafın atacağı adıma -ki özellikle bu adımı atan evlat olduğunda- karşı taraf çok daha fazlasıyla cevap verecektir.

Özetle, aile içerisinde yaşanan ufak tartışmalar ve kuşak çatışmaları her dönem yaşanmış; bundan sonra da yaşanacaktır. Bu çatışmaların ve tartışmaların soruna dönüşmemesi ve kolayca çözümlenebilmesi için önemli olan karşılıklı sevgi ve saygının devam ettirilmesi, sağlıklı iletişimin küçük yaşlardan itibaren kurulmasıdır. Zira sevgi, saygı, şefkat ve düzgün iletişimin birlikte olduğu bir ortamda hiçbir sorun çözümsüz kalamaz.

Servilerin Gölgesinde

Cemal BALIBEY

Her gün işe giderken genelde Fatih Camii avlusundan geçer, hazirede medfun olanlara birer Fatiha okurum. Emin Saraç Hocamızın da aynı yere defninden sonra okumalarımı hazirenin içerisinde yapmaya başladım.

Emin Hocamın ayrı bir yeri vardır bende. "Niksarî" derdi bana kendisini ziyaret ettiğimde. Kayınpederimden kızını istemeye gittiğimizde hemşehrimiz ve büyüğümüz olarak teşrif etmiş, hatta duamızı o yapmıştı. Akraba ziyareti için Niksar'a gittiğinde onun saçını sakalını rahmetli babam tıraş ederdi. Babamın vefatından kısa bir süre önce sakal bırakmasında da Hocamın "Artık sakal bırak!" tavsiyesi etkili olmuştu. Bende derin iz bırakmış o nurani siması hâlâ hafızamda, canlılığını koruyor. Son hecesini uzatarak ve sık sık "Efendiiim" deyişini unutmam mümkün değil.

Hazireye açılan demir kapıdan girer girmez, "Esselamu aleyküm yâ ehlel kubûr." diye kabristan sakinlerine selam verince başka bir dünyaya adım atmıştım adeta. Şehrin keşmekeşiyle bağlantımı kesen bir iklimin içindeydim. Deruni bir sükût hâkimdi. Fani olmuş bedenlerin başlarında sıra sıra mezar taşları arzı endam ediyor, esas yurdun ahiret olduğunu fısıldıyordu; kadim bir medeniyeti hikâye eden heybetli, hisli duruşlarıyla...

Sessizliği ağaçlardaki kuş cıvıltıları deliyordu. Birçok mezarlıkta olduğu gibi burada da asırlık serviler mevcut. Capcanlı tarihi eser her biri. Ağacın her türlüsünü severim, ama serviler bir başka... Kökü toprağın derinliklerinde, başı semaya dönük... Akif'in ifadesiyle, ruh-i mücerret gibi yerden göğe yükselen naaşların sembolü sayılan servi ağaçları, çoğu hâk ile yeksan olmuş bedenlerin başında huşuyla nöbet tutuyor. Sessizce selam yolluyor maveraya, dua için semaya açılmış elleri andıran dallarıyla.

Endamı, sık dalları, kışın dökülmeyen yaprakları ve küçük altın toplara benzeyen kozalaklarıyla hep dikkatimi celbetmiştir servi ağacı. Geleneğimizde hem faniliğin hem de vahdetin sembolüdür. Her mevsim yeşilliğini kaybetmeyen estetik görünümü, uzun ömürlü olması, ihtiva ettiği reçine sebebiyle havaya yaydığı güzel kokusuyla mezarlıklar için çok uygun bir ağaçtır. Mezarlıklara servi dikilmesinin bir sebebi de tefessüh kokusunu bastıran rayihasıyla havayı temizlemesidir.

Mezarların ve ağaçların aralarında daha içeriye doğru yürüyorum; temiz havayı içime çeke çeke. Serviler, çıkan hafif rüzgârla zikir çeken derviş edasıyla nazlı nazlı salınıyor, hışırdayan yapraklarıyla adeta "Hû" demeye başlıyor. Minik kozalakları ise güneş vurdukça nefti yeşil ibreler arasında canlı ve çarpıcı renkleriyle ışıl ışıl parıldıyor. Gözüm arka planda zamanı demleyen kubbe ve minarelere ilişiyor. Serviler, arkadaki camiyle çok güzel bir siluet meydana getiriyor, göklere uzanan minarelerle yarışıyorlar adeta. İçimdeki seyran uyanıyor.

Bu esnada uçarak gelen sevimli bir papağan gayet endamlı servinin yüksekçe dalına kondu. Zümrüt yeşili tüyleriyle koyu yeşil ağacın üzerinde tabii dekora ayrı bir güzellik katıyordu. Dalın üzerinde bir ev sahibi edasıyla başladı kozalakları gagalamaya. Olan biteni hiç ses çıkarmadan pür dikkat izliyordum. Telaşlı hareketlerle başı hızla inip kalkıyor, bu haliyle hareketli bir bibloyu andırıyordu. Servinin tohumları çok lezzetli gelmiş olmalı ki bu işi büyük bir zevkle yapı-

yor, her gagalamadan sonra neşeli bir çığlık atıyordu. Bir ötüyor pir ötüyordu. Servi ağaçlarının derin gölgesinde sessiz mezarlık papağanın sesiyle doluyor, diğer ağaçlardaki kuşlardan da bu sese karşılık veriliyordu. Anlaşılan birçok kanatlı, İstanbul'un göbeğindeki yemyeşil bu hazireyi mesken tutmuştu. Papağan, kozalağın sapa en yakın yerine sert bir gaga darbesi vuruyor, bazen onu düşürdüğü oluyor, sonra daldan dala atlıyor ve en manzaralı dallarda kendine yeni kozalaklar buluyordu.

Nice elemi, kederi, acıyı barındırıyordu bu hazire! Kaç insanın gözyaşlarıyla toprağa verildiğine şahit olmuş, bağrına teslim edilen nice insanın manevi mihmandarlığını etmiş, kim bilir kaç asrın duası ve ezanı sinmiş bu ağaçlara bakarken minareden öyle bir ezan yükseldi ki... Gönül gözü, can kulağı açık olan herkese çok farklı bir dünyanın penceresi aralandı. O ne içten okuyuş o ne dokunaklı sesti. Haziredeki bütün sesler sustu o an. Mıhlandım kaldım öylece; gözlerim ilkbahar rüzgârlarıyla titreşip aheste salınan servilerin yemyeşil tepelerinde, kulaklarım ise şehadetleri dinin temeli olan ezanda... Çölün ortasında bir vahadaydım sanki. Ezanın ve tabiatın sesi oldum olası hep yüreklendirmiştir beni. Fakat hiç bitmesin dediğim ezan bitti, aynı anda kuşların şakımaları başladı yine.

Bu hoş fasıladan sonra tekrar ağaçlara yöneliyor ve etrafı temaşa ediyorum. Bu defa servilerin altında yere çil çil altınlar gibi saçılmış kozalaklardan kendimi alamıyorum. En albenili olanlarını toplamak için eğiliyorum... Binlerce defne tohumu görüyorum aralarında, dağılmış tesbih taneleri gibi. Şekil itibariyle zeytini hatırlatan, nohut büyüklüğündeki defne tohumlarını da bez torbama atıyorum. Üstat, Çile şiirinde demiş ya: "Heybem hayat dolu, deste ve yumak...", benim de torbamda çeşit çeşit yaprak ve kozalak...

Fakat hazirede hiç defne ağacı yoktu. Bu kadar tohum nereden gelmiş olabilir diye bir an düşünüyorum. Cevabını yine kendim buluyorum: Gecelemek için haziredeki servi ağaçlarına tüneyen sığırcık kuşları... Sonbaharda cami semalarında harika uçuşlarına şahit olmuştum. Ağaç altlarındaki defne tohumları bu kuşların marifeti olmalıydı. Başka bölgelerde yedikleri defne tohumlarını geceyi geçirdikleri bu mekâna bırakmışlar anlaşılan. Sığırcıkların sevdiği ve zevkle yediği bu tohumlar, onların sindirim sistemlerinden geçerek atılır, böylece uzaklara yayılmış olurlar.

Sonbaharda, günbatımı vaktinde cami avlusundan geçtiğimde toplu uçuşlarıyla gökyüzünde adeta dans eden binlerce sığırcık kuşuna rastlamıştım. Onların müthiş bir ahenk içinde ani manevralarla havada kavisler çizen uçuşları herkes gibi beni de büyülemişti. Sanki yerden bir toz bulutu havalanmış da iç içe helezonlar çizerek yelpaze gibi yükseliyordu. Koca sürü, bir arada tahmin edilemez üç boyutlu dev şekiller oluşturuyor ve tek bir canlı gibi hareket ediyordu. Sonra birden gruplara bölünüp yeniden ve süratle bir araya gelerek izleyenlere gökyüzünde görsel bir şölen sunuyordu.

Karanlık çökmeden geceyi geçirmek için haziredeki en büyük servileri seçmişlerdi. Akın akın ağaçlara konmalarıyla hep bir ağızdan birbirine karışan sevinç çığlıkları atmaları bir olmuştu. Bu gürültücü kuşun yüzlercesinin cıvıltısı o kadar coşkuluydu ki, son ders bittiğinde okuldan ayrılan çocukların neşeli şamatalarını andırıyordu. Binlerce sığırcık her akşam servilerde toplanıyor, her sabah şafakla birlikte cami külliyesinin engin semasını fethe çıkıyordu adeta.

Kuşlar oldukça nasipliler, hakeza ağaçlar da... Yeryüzünde kardeşane yaşamaya en iyi örnek kuşlar ile ağaçlar arasındaki yardımlaşma olsa gerek. Yüksek ağaç dalları ve ağaçların gövdelerindeki oyuklar kuşlar için son derece korunaklı, harika yuvalardır. Ayrıca ağaçların meyveleri ve tohumları ise onlar için zengin birer besindir. Kuşlar yuva yaptıkları ağaçlardan zahmetsizce bunları yer, yavrularını da beslerler. Ağaca zararlı olan parazit ve böcekleri de yiyip ağaçlara faydalı olurlar. Kuşlar, ağaçların çoğalmasına da yardımcı olurlar. Çimlenme engeli olan tohumları yerler ve sindirim sistemlerinden dışkılarlar. Böylece onların çimlenmesine sebep olurlar.

Hazirede torbamı birkaç ilginç yaprak, dekoratif servi kozalakları ve defne tohumları ile doldurdum. Son olarak Fatiha'mı okuyup ahiret yurdunun sakinlerine seslendim: "Ey ehli kubur, selam olsun sizlere. İnşallah biz de sizlere katılacağız!"

Hayatın faniliğini ve hırsların manasızlığını en derinden hissettim o an. Kabristandan çıkarken Yunus'un gönlünden akan dizeleri düştü dilime:

"Biz dünyadan gider olduk. Kalanlara selam olsun. Bizim için hayır dua kılanlara selam olsun."

Bir yandan Yunus'un deyişini terennüm ederken, başı gökyüzüne vakarla yükselen servilere mekânı emanet etmenin huzuruyla ayrıldım oradan.

Dünya döndükçe kuşlar uçmaya hep devam edecekler, ağaçlar ise rüzgârda salına salına yaptıkları "Hû" zikrine...

Bir Mezar Taşının Hazin Hikayesi

Ömer Faruk DELİKTAŞ

Sultan 2.Mehmed'in Fatih unvanı ile asırlarca anılacak olmasına sebep olan İstanbul'un fethinden evvel yaptırmış olduğu Rumelihisarı'nın yanı başında oluşmuş bir mezarlık vardır. Ekseriyetle Aşiyan veya Rumelihisarı Mezarlığı olarak anılan mezarlıkta birçok meşhur zevatın kabirleri var. Bunlar arasında hemen hemen hepimizin aklına ilk olarak şair ve edebiyatçıların buradaki mezarları gelse de bu mezarlıkta emsali olmayan, enteresan bir mezar taşı var.

Takvimler 3 Mart 1974 tarihini gösterdiğinde Türk Hava Yolları'nın İstanbul-Paris-Londra seferini yapacak Ankara isimli uçağı 167 yolcusu ile Paris'e inmiştir. Orada 50 yolcu indirip, Paris'ten de Londra'ya 117 yolcuyla uçacaktır. Ancak British Airways grevde olduğundan dolayı Fransa-İngiltere arasındaki rugby maçı için Paris'e gelmiş yolcular Londra'ya dönecek uçak bulamamışlardır. 117 yolcusu olan THY uçağı Londra'ya gitmek isteyenlere ilaç gibi gelmiştir. Paris'ten aldığı 218 yolcuyla 335 yolcu ve 11 mürettebat, toplam 346 can uçuşa geçtiler. 11 mürettebattan en genci 29 yaşındaki hostes Rona Altınay'dı.

Yolculuk yaptıkları uçak dönemin en revaçta olan Amerikalı McDonnel firmasının yaklaşık 400 yolcu taşıyabilen uçağıydı. THY bu firmadan 3 tane uçak satın almış ve uçaklara İstanbul, Ankara, İzmir isimlerini vermişti. Ve uçak ilginç teknik özelliklerinin yanı sıra bagaj kapısının içeriden dışarıya doğru açılması itibarıyla da diğer uçaklardan ayrılıyordu. Üstelik kapının hassas bir kilit düzeni vardı ve kapatılırken aşırı zorlanması, kilitlenmeyi sağlayan demir menteşelerin zarar görmesine sebebiyet verebiliyordu. Dahası, uçağın kontrolünü sağlayan ve hayatî önemi haiz hidrolik sistemler de bagaj kapısına yakın konuma yerleştirilmişti. Bu kapağın uçak havadayken açılması, sistemlerin devre dışı kalması ve dolayısıyla uçağın düşmesi gibi bir felaketi doğurabilirdi. Nitekim daha öncesinde bir uçakta aynısı yaşanmış fakat pilot hemen iniş yaparak kazayı önlemişti.

Ancak bu sefer korkulan oldu ve uçak kalkışından kısa süre sonra arıza vererek kapının patlaması ve hidrolik sisteminin de bundan etkilenerek patlamasıyla birlikte Paris yakınlarındaki ormanlık alana düştü. Havada patlayan uçak ormanlık alanda çok büyük bir bölgeye dağılmıştır. 2 sene sonra yayınlanan kaza raporunda tüm ceset parçalarının 20.000 parça olduğu belirtilmiş ayrıca kapıyla beraber uçaktan fırlayan 6 kişinin 15 km geride cesetleri bulunmuştur. Adli Tıbba kaldırılan ceset parçalarından kimlik tespiti yapılarak her bir kişi için üzerinde isimlerin yazıldığı kutu-

lar halinde Paris'te definleri yapılmıştır. Kazanın ertesi günü İmam, papaz, haham ve Budist rahipler tarafından kendi inançlarında dualar edilmiş ve Müslümanlar için cenaze namazı kılınmıştır.

Uçağın düşmüş olduğu haberi Türk televizyonlarında verilirken Rona'nın evinden annesi Seniha Hanım'ın feryatları işitilir. Daha sonrasında Rona Altınay'ın Teşvikiye'de oturduğu sokağa ismi verilmiştir. Dünya havacılık tarihinin en büyük 4.faciası olarak kabul edilen bu kazanın yaşandığı ormana bir anıt mezar dikilerek ölen 346 kişinin isimleri mermere kazınmıştır.

Düşen uçaktan tek parça halinde hiçbir ceset bulunamadığı için Türkiye'de temsili mezarlar yapılmıştır. Rona Altınay içinse bu kazaya ithafen Aşiyan Mezarlığı'nda burun kısmı toprağa doğru bakan yani düşen bir uçak şeklindeki mezar taşı yapılmıştır. Görmüş olduğum enteresan mezar taşlarından biri olan bu uçak mezar taşının sol kanadında Rona'nın doğum tarihi, sağ kanadında ise vefat etmiş olduğu tarih kazınarak uçağın gövde kısmına da ismiyle birlikte bir fotoğrafı eklenmiştir.

Mezarının hemen ön kısmında da hayrat niteliğinde bir çeşme yaptırılmıştır.

Dünya havacılık tarihinin en büyük 4.faciası olarak kabul edilen bu kazanın yaşandığı ormana bir anıt mezar dikilerek ölen 346 kişinin isimleri mermere kazınmıştır.

Mevlânâ Vahîdüddin Han (II)

MEVLÂNÂ VAHÎDÜDDİN HAN'IN FİKRÎ GELİŞİMİ VE DİNİ-SOSYAL FAALİYETLERİ

Abdulhamit BİRIŞIK

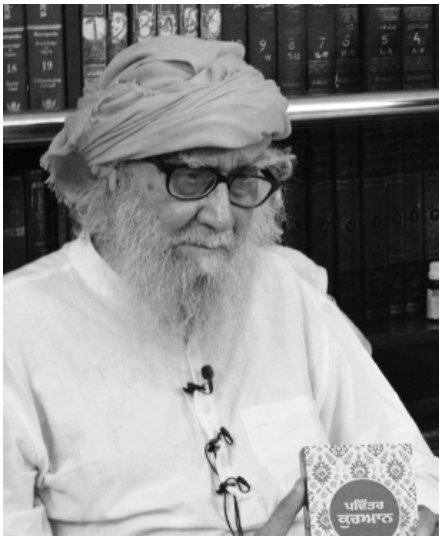
Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Bir önceki sayıda hayatına, kişiliğine ve eserlerine değinilen Hindistanlı dünyaca ünlü İslam alimi merhum Mevlana Vahidüddin Han, bu sayıda fikri gelişimi ve toplumsal yönüyle karşımıza çıkıyor. Hindistan'da koronavirüs dolayısıyla 96 yaşında vefat eden Merhum Mevlana Vahidüddin Han'a Allah'tan rahmet ailesine ve Alem-i İslam'a baş sağlığı dileriz.

Mevlânâ Vahîdüddin Han'ın eserlerini ve hakkında yazılanları incelediğimizde onda da Sir Seyyid Ahmed Han'ın yaşadığı türden bir travmanın etkin olduğunu görürüz. Bu travma mağlubiyet karşısında yeni bir çeşit varoluş mücadelesi olarak da görülebilir. Bu varoluş mücadelesi, içinde pek çok marazi unsurlar da içermekteydi. Bilindiği üzere İngilizler 1857 yılında müslümanların başlattığı bağımsızlık mücadelesini veya onların deyimiyle isyanı, kanlı bir şekilde bastırıp tüm alt kıtaya fiilen ve resmen sahip olunca müslüman ilim ve fikir adamları büyük bir şok yaşamış ve nasıl bir tavır alacakları noktasında ayrışmaya başlamışlardı. Seyyid Ahmed Han ise kendisine İngiliz yönetimi ile çatışmadan hatta onlarla uzlaşı içerisinde bir çalışma tarzı belirlemiştir. Bu onu diğer müslümanların karşısında bir dereceye kadar yalnızlaştırmış ise de o bu eksikliği İngiliz yönetiminden aldığı güç ile dengelemiştir. Seyyid Ahmed Han başlangıçta onların paralelinde ama nötr bir tarzda yoluna devam ederken zamanla tam bir İngiliz sözcüsü gibi davranmaya başlamış, bu yapıp ettikleri ile İngilizleri mutlu ederken müslümanların gazabını üstüne çekmiştir. Ama o, hayatı boyunca hep güven içinde rahat bir hayat sürmüştür. Benzer durumun Vahîdüddin Han için de geçerli olduğunu görmekteyiz.

Mevlânâ Vahîdüddin Han 1945 yılında 20 yaşında bir delikanlı idi. O yıllar Hindistan'ın bölünmesi senaryolarının iyice ayyuka çıktığı ve görüşmelerin ilerlediği bir zaman dilimi idi. İki Devlet (Two Nation) nazariyesinin fikir babası olan Muhammed İkbal'in (ö. 1938) ölümünden sonra Muhammed Ali Cinnah ve arkadaşları, adına All India Muslim League (30 Aralık 1906) denilen siyasi parti ile müslümanların yönetiminde bir devlet kurulması fikrini savunurken Ebü'l-Kelam Âzâd gibi bazı müslümanlar da iki parçaya bölünmenin bu toprakların insanları için büyük felaket getireceğini savunuyorlardı. Koca Hint alt kıtasını uzun yıllar sömürerek büyük bir imparatorluk kuran İngilizler için artık yük haline gelmeye başlayan Hindistan'ı terk etmenin zamanının geldiği anlaşıldığından onlar ülkeyi Hindular ve müslümanlar arasında ikiye bölmeyi kafalarına koymuşlardı. Ama problem bunun nasıl olacağı idi. Bu hengamede daha 20'li yaşlarda olan Vahîdüddin Han'ın bir pozisyon belirlemesi kolay değildi. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu yıllar onun intiharı bile düşündüğü bir zaman dilimi idi. Yıl 1947 olup da ülke ikiye bölününce ve iç harp çıkıp iki milyondan fazla insan hayatını kaybedince taşlar yerine iyice oturdu. Vahîdüddin Han geniş anlamda aile büyükleri ile birlikte daha 22 yaşında iken Hindistan'ı tercih etmek durumunda kaldı. Aslında kendi ifadelerine bakılacak olursa o da ülkenin bö-

lünmemesi yönünde bir fikre sahip idi. Ne var ki ülke bölündü ve kendisi hicret etmeyerek Hindistan'da kaldı. Hocası Emin Ahsen Islâhî ve Ebü'l-A'lâ Mevdûdî Pakistan'a gitme yönünde görüş ortaya koydular ve göç ederek Lahor'a yerleştiler. Kendisi bu tarihte mevcut alternatifler içerisinde en iyisi olarak gördüğü Hindistan Cemaat-i İslâmî hareketine girdi, dini-siyasi mücadele içinde bu şekilde yer almaya başladı. Ne var ki anlaşmada durumları kendi içlerinde yapılacak bir referandum ile belirlenecek olan Keşmir'i ve Haydarabad Nizamlığı'nı bu haklarını daha kullanamadan yutarak içine alan yeni Hindistan'ın İslâm ve müslümanlar ile ilgili tavrı iyice belli olmaya başlamıştı. Üstelik o zaman ılımlı biri olarak kabul edilen Mahatma Gandi ve Cevâhir Lâl Nehru iş başında idi. Güçlü Hindu nüfusunun yanında aslı ve doğal lideri Pakistan'da olan İslâmî bir partinin (Cemaat-i İslâmî) ne hükmü ve etkisi olabilirdi? Kaldı ki müslümanlar için bir devlet kurulmuş ve bu ülkeye büyük bir göç olmuşken bir müslüman olarak kendisinin Hindistan'da kalması Hindu çoğunluk içinde yaşamayı ve onların kurallarına uymayı kabul ettiği anlamına geliyordu. 15 yıl Cemaat-i İslâmî içinde kaldıktan sonra

müstakil olmanın kendisi için daha avantajlı olacağını ve daha rahat çalışabileceğini düşünmüş olması, son derece normal bir davranıştır. Üstelik kitapları da dikkat çekmeye başlamıştı. Ayrıca bazı konularda Cemaat-i İslâmî'nin kurucusu Mevdûdî ile fikri ayrılığa da düşmüştü. Kendisi hem kitabında hem de bir röportajında bu fikir ayrılığına temas eder. Üstelik hocası Emin Ahsen Islâhî ve bazı başka ilim adamları da 1960 öncesinde Cemaat-i İslâmî'den ayrılmışlardı. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi sonunda o da Cemaat-i İslâmî'den istifa ederek kendisine yeni bir yol çizmeye başladı. Bu yol Seyyid Ahmed Han gibi otorite ile çelişmeden hatta onların hoşuna gidecek davranışlar ortaya koyarak faaliyet yapmaktı. Konuya bu açıdan baktığımızda Vahîdüddin Han'ın siyasi ve toplumsal faaliyetleri ile eserlerini birbirinden ayırmak gerekir. Her ne kadar eserlerinin bazısında onun siyasi duruşunun bir yansıması olsa da çoğunlukla eserlerinde bir ilim ve fikir adamı profili çizmektedir. Zaten eserleri derinlikli ilmî eserler tarzında olmayıp daha çok genel okuyucu kitlesini bilgilendirici retoriği yüksek kitaplardı. Tezkîrü'l-Kur'ân adlı tefsiri bile açıklamalı bir Kur'ân meali gibi iki cilt halinde hazırlanmıştı. Ben kendisine 1993 yılında tefsirinin bu durumundan bahsettiğimde konunun farkında olduğunu ve aslında genişletmek gerektiğini söylemiş olmasına rağmen hiçbir zaman üzerine düşüp genişletmedi. Zira o muhatap kitlesine koca koca ciltler yazan klasik bir İslâm alimi profili göstermek istemiyordu. Onun yerine bilim, insan, medeniyet, birlikte yaşama, global barış, dostluk, sevgi gibi kavramlar üzerinde mesajlar vermek arzusunda idi. Bu sebeple de ağır ilmi kitaplar yazmak yerine 1960 sonrasında okunması kolay, sindirmesi kolay, bu temel kavramlar ve yaklaşımlar dışında akılda çok fazla bir tesiri kalmayan eserler kaleme almıştır. Aslında bu tarz, Hindistan'da bulunan birçok müslüman ilim ve fikir adamı tarafından da takip edilmiştir. Ebü'l-Hasan Ali Nedvî'nin bazı kapsamlı çalışmaları olsa da 10 ciltlik tefsir, 15 ciltlik hadis, çok ciltli fıkıh kitabı türünden eserleri olmamıştır. Târîh-i Davet ve Azîmet kitabı ise daha çok bir dini-siyasi tarih kitabı türündendir. Ama Nedvî'nin eserlerinde daha yoğun bir İslâm dini ve düşüncesi olduğunu da inkâr etmemek gerekir.[1]

Mevlânâ Vahîdüddin Han'ın bu çizgisi hem ulusal hem de uluslararası arenada kendisine yeni bir takipçi kitlesi oluşturdu. Kalemi güçlü, üslûbu akıcı, konuları zengin olduğu için Urduca eserleri iyi bir okuyucu kitlesine ulaştı. Ama o daha çok eserlerinin İngilizce çevirileri ile dikkat çekti. Uzun yıllar orta seviyede bir güç ve etkiye ulaşmış iken özellikle 1980'lerden sonra daha fazla dikkat çekti. Zira tüm dünyada bir diyalog rüzgârı esiyordu ve adına global peace (evrensel barış) denilen kavram ağızlarda tatlı bir sakız gibi dolaşıyordu. O da kendisine bu yolu seçmiş, bu sebeple Vatikan merkezli diyalog çalışmaları onu da etkisi içine almıştı. Zaten kendisi Hindistan'da da Hindu ve Budist din adamları ile oldukça iyi ilişkiler içerisinde idi. Nepalli Budist lider Dalay Lama bile onun hayranlarından biri olmuştu. Ülkemizdeki Gülen hareketi için de bulunmaz bir figür olmuştu. Bu sebeple Türkiye'de yapılan bir toplantıya onlar tarafından çağırılmıştı. İlginç olan şu ki Mevlânâ Vahîdüddin Han'ın Türkiye'ye ilk defa, bu vesile ile geldiğini toplantıda onun ağzından duyuyoruz. Hâlbuki bir

[1] Bu konuda bk. Abdulhamit Birışık, "Nedvî, Ebü'l-Hasan" (https://islamansiklopedisi.org.tr/nedvi-ebul-hasan)

Onun yerine bilim, insan, medeniyet, birlikte yaşama, global barış, dostluk, sevgi gibi kavramlar üzerinde mesajlar vermek arzusunda idi. Bu sebeple de ağır ilmi kitaplar yazmak yerine 1960 sonrasında okunması kolay, sindirmesi kolay, bu temel kavramlar ve yaklaşımlar dışında akılda çok fazla bir tesiri kalmayan eserler kaleme almıştır.

İslamcı için 1980 sonrası Türkiye oldukça cazip idi. 2000 sonrasında ise ülkemiz tüm dünyadaki müslüman ilim ve fikir adamlarının uğrak yeri haline gelmişti. Ancak o buradaki herhangi bir toplantıya gelmemiş ve buradaki İslamcı hareketler ile diyalog kurma arzusunda bulunmamıştır. Bunun bilinçli bir tercih olduğu gözden ırak tutulmamalıdır.

İslam Meydan Okuyor gibi birkaç kitabı hariç tutulursa, eserlerinin gerçek anlamda ne kadar geniş bir kitle tarafından ciddi olarak okunup takip edildiğini iyice araştırmak gerekir. Zannımızca Mevdûdî, Seyyid Kutup, Said Havva, Ebü'l-Hasan Nedvî gibi ilim ve fikir adamlarının kitaplarına nispetle çok az bir sirkülasyona sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Mevlânâ Vahîdüddin Han bir röportajında kendisine Mevdûdî sorulduğunda onun ile arasındaki temel farkın, Kur'ân'a bakıştan kaynaklandığını ifade ediyordu. Vahîdüddin Han'a göre Mevdûdî Kur'ân'dan önce topluma ve siyasete bakıyordu ve Kur'ân'ı buna göre yorumluyordu. Böyle olunca Mevdûdî'nin bakışında her şey siyaset ve yönetim şeklinde kendisini gösteriyordu. Halbuki kendisi toplumdan ve siyasetten önce bizzat Kur'ân'ın kendisine bakıyordu ve onun rehberliği ile yoluna devam ediyordu. Kur'ân ise insanları sevgiye, dostluğa ve barışa davet ediyordu. Ona göre Mevdûdî dini bütünüyle siyasallaştırmış ve böylece toplumsal bir ayrışmanın zeminini hazırlamıştır. Halbuki kendisi için birlikte yaşama, daha önemli idi ve Kur'ân da bu imkânı veriyordu.

Vahîdüddin Han Keşmir cihadını ve buradaki mücahitlerin yönetim hakkı elde etmek için devlete karşı mücadele vermeyi boş bir çaba olarak görüyor, görmekle kalmayıp açık açık söylüyordu. Bunun yerine müslümanlar pozitif bir bakış ile ülkede yaşamanın tadını çıkarmalılardı. Zira ona göre müslümanlar en huzurlu zamanlarını ve en geniş haklarını Hindistan Devleti kurulduktan sonra elde etmişlerdi. Zahiren gözüken bazı olumsuzluklar ise başka sebeplere dayanıyordu. Bir zaman Hindistan'da büyük olayların çıkmasına sebebiyet veren Ayodha'daki Bâburî Mescid'in (yapılışı 1528–29) yıkılması (1992) olayında da müslümanlar hatalı idi. Zira İslâm'a göre eskiden mabed olan bir yerin üzerine başka bir mabed yapmak doğru değildi. Bir mabed yapılacak ise bunun en az bir taş atımı uzaklıkta olması gerekirdi. Sultan Babür zamanında câminin yapıldığı yerde Hindu inancına göre tanrı Ram'ın doğum yeri üzerine yapılmış bir Hindu tapınağı varken Bâbürlü valisi buraya bu camiyi yaptırmıştı. O vakit Hindular bunu tolere etmişler veya etmek durumunda kalmışlardı. Şimdi ise durum değişmiş ve Hindular bunu kabul etmiyorlardı. İşi aslına çevirmek için de sonradan yapılan mescidi yıkarak yerine tekrar bir tapınak yapma arzuları vardı. Vahîdüddin Han'a göre aslında böyle bir şey yapılmasa daha iyi olurdu ama bu durumu Hinduların bir hakkı olarak da görmek gerekirdi. Her ne kadar konunun başka boyutları ve tarihi gerçeklik bakımından başka yönleri var idiyse de Vahîdüddin Han, bunlara hiç değinmemekte ve konuyu Hinduların bir hakkı olarak görmektedir. Zaten Hindistan anayasa mahkemesi burasını resmi olarak müslümanlardan alıp Hindulara teslim etmiş ve müslümanlara da 18 km. ileride bir cami yapmaları için bir arsa temin edilmiş, biraz da para verilmişti.

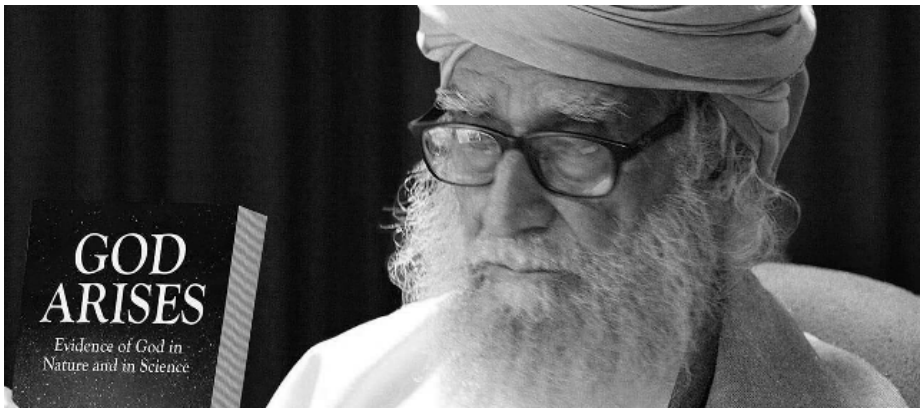
Mevlânâ Vahîdüddin Han, Şeytan Ayetleri kitabının yazarı Selman Rüşdî'nin Hindistan'da protesto ile karşılanmasını ve konuşturulmamasını da hoş görmez. Ona göre, İslam fikir ve ifade özgürlüğünü desteklediği için müslü-

manların Selman Rüşdî'ye konuşmak ve kendi düşüncelerini ortaya koymak için izin vermeleri gerekirdi. Ama müslümanlar tahammülsüzlük göstererek buna imkân vermemişlerdir.[2]

Vahîdüddin Han'ın en fazla tepki toplayan görüş ve tutumlarından birisi de İsrail devleti ile ilgili olandır. Ona göre Kur'ân'ın da şahitliği ile Kudüs ve civarı ya da geniş anlamı ile Filistin bölgesi zaten yahudilere Allah tarafından tahsis edilmiş yerlerdi. Yahudilerin gelip buraya yerleşmesi ve buralara sahip çıkmasından daha normal ne olabilirdi ki! Filistinlilerin ülkede problem çıkarmadan sulh içinde yaşaması, en doğru olanıdır. Ama devlete karşı durmaları neticesinde devletin bazı tedbirler alması ve asayişi sağlaması en tabii hakkıdır.

Tüm bu söylemleri ve ilişki içerisinde olduğu çevreler, onun sadece belli kesimler ile ilişki kurmasını sağlamıştır. O çoğu kere müslümanlara göstermesi gereken yakınlık ve müsamahayı gayr-i müslimlere göstermiş ve onların dostluğuna daha fazla önem göstermiştir. Bu da onu daha fazla yalnızlaştırmıştır. Büyük oğlu Zaferü'l-İslâm Han, uzun yıllar Hindistan müslümanlarının haklarını savunan kuruluşlarda yönetici olarak çalışmış, en son olarak da 2017-2020 arasında azınlıklar ile ilgili bir devlet kurumu olan Delhi Minority Commission'un başkanlığını yürütmüş iken kendisinin söylemleri Hindistan müslümanlarını daha pasif bir pozisyona itmiştir. Tarihten gelen en tabii haklarını bile isteyemez ve savunamaz duruma gelmişlerdir. Nitekim yakın zamanda gündeme gelen yeni vatandaşlık yasası müslümanlar aleyhindeki bu haksız girişimlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mevlânâ Vahîdüddin Han'ın söylemi ve çabaları gerek Hindistan hükümeti gerekse bazı diğer uluslararası kuruluşlar tarafından karşılıksız bırakılmamıştır. Sırasıyla şu ödül ve madalyaları almıştır: The National Citizen's Award (İngiltere 1996); The Communal Harmony Award (Hindistan, 1998); Hindistan devletinin en yüksek üçüncü ödülü Padma Bhushan (2000); Demiurgus Peace International Award (Zug, Switzerland, 2002); The Rajiv Gandhi National Sadbhavna Award (Hindistan 2010); Sayyidina Imam Al Hassan Ibn Ali Peace Award (Abu Dhabi, 2015); Hindistan'ın en yüksek ikinci ödülü Padma Vibhushan (2021). Washington DC'de bulunan Georgetown University tarafından hazırlanan The 500 Most Influential Muslims of 2009 adlı kitapta ona da "Islam's Spiritual Ambassador to the World." payesi uygun görülmüştür. Vefat ettiğinde Hindistan'ın BJP destekli Cumhurbaşkanı Ram Nath Kovind ve aşırı Hindu milliyetçisi Başbakan Narendra Modi birer taziye mesajı yayınlayarak Vahîdüddin Han'ın ölümünden duydukları üzüntüyü ifade etmişlerdir.

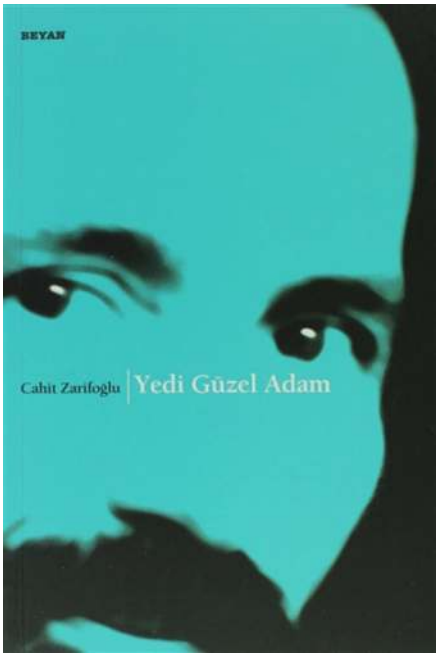
Vahîdüddin Han'ın en fazla tepki toplayan görüş ve tutumlarından birisi de İsrail devleti ile ilgili olandır. Ona göre Kur'ân'ın da şahitliği ile Kudüs ve civarı ya da geniş anlamı ile Filistin bölgesi zaten yahudilere Allah tarafından tahsis edilmiş yerlerdi. Yahudilerin gelip buraya yerleşmesi ve buralara sahip çıkmasından daha normal ne olabilirdi ki!

[2] https://india.blogs.nytimes.com/2012/01/27/a-conversation-with-maulana-w-khan/

Yedi Güzel Adamdan Biri Olabilmek

Mehmet KAHRAMAN

Dr.

Cahit Zarifoğlu'nun "Yedi Güzel Adam" adı altında yayımladığı şiirlerin toplam sayısı altıdır. Hatta Yedi Güzel Adam adıyla yayınlanan kitapta beş şiir yayımlanır. Altıncı şiir Menziller'de yer alır.

"Yedi Güzel Adam", daha çok, Mavera dergisinin kuruluşunda yer alan kişiler olarak yorumlana gelmiştir. Hâlbuki ilk beş şiir, Edebiyat dergisinde yayımlanmış, kitap olarak da Mavera dergisinin ilk yayın yılından yaklaşık dört yıl önce, 1973 yılında Edebiyat Dergisi Yayınları arasında çıkmıştır. Bu bakımdan sözkonusu kitapta uzun soluklu şiire de ad olan 'yedi güzel adam' ifadesini daha farklı anlamak veya yorumlamak gerekebilir.

Gerçi Mavera dergisini planlayan ve hayata geçiren insanlar 'yedi' sayısı ile ifade edilecek kadar varlardır. Yazanlar dışında omuz verenler de hesaba katılırsa sayı daha da fazladır. Zaman zaman bunların kimler olduğu da bizzat isimler sıralanarak sayılmaktadır. Aynı kişiler televizyonda 'yedi güzel adam' adlı bir diziye de konu olmuş, orada, hepsi değilse bile bazı kişiler karakterize edilmiştir.

İnsanlar, somut bilgilere daha çok itibar ettikleri için 'yedi güzel adam'ın en azından adlarını bildiğimiz kişiler olduğunu kabul etmek kolayımıza gelmektedir. Ta lise yıllarından itibaren beraber olmuş, sıkı bir edebiyat çevresi oluşturmuş, önce Edebiyat dergisi etrafında daha sonra da Mavera dergisi etrafında yer almış bu kişiler, yaklaşık 'yedi' kadar da oldukları için açıklaması kolay bir yorumla anlaşılmaya devam edilmiştir.

Bu arada, "Yedi Güzel Adam" adını taşıyan altı bölümlük şiirde ne var, şiir kimlere, nasıl insanlara işaret ediyor diye onlara dönüp bakılmadığı anlaşılıyor. Zarifoğlu'nun anlaşılması zor bir şair kabul edilmesinin de, bu şiirlerin, 'yedi güzel adam' ifadesinin ne olduğu konusunda dikkate alınmamasında önemli bir payı olmalıdır. Genellikle de bu ifadenin kimleri kapsamış olabileceği yani bu kişilerin kimler olabileceği konusu bazı genellemelerden yola çıkılarak hep gündemde kalmıştır. Hâlbuki sözkonusu şiirlere baktığımızda daha başka gerçekliklerle karşılaşmaktayız.

Bu konuda birinci adım, 'yedi' rakamı ile ilgili olabilir. Kültürümüzde 'üçler', 'yediler' ve 'kırklar' şeklinde anılan çok özel şahsiyet kümeleri vardır. Evrende Allah'ın gizli olarak görevlendirdiğine inanılan bu kümelerin, çok özel görevler ifa etmekte olduklarına da inanılır. 'Yedi güzel adam', bunlardan 'yediler'i de çağrıştırmaktadır. Ama her dönemde var olduklarına inanılan ve kim oldukları hiçbir şekilde bilinemeyen bu şahsiyetler, bu şiirde anlatılan kişiler olmamalıdır. Çünkü metinlerden böyle bir anlam çıkarmak mümkün gözükmüyor. Ancak 'yedi güzel adam' ifadesi, bu 'yedi-

ler'i hatırlamamızı sağlamış oluyor. Onların 'sır' olan varlıklarına değilse bile, tahmin edilen fonksiyonlarına bakarak, 'yedi güzel adam'ı daha kolay algılayabiliyoruz.

Öyleyse "Yedi Güzel Adam" adlı şiir metinlerinden neyi veya kimleri anlamalıyız, şeklinde bir soruya cevap aramamız, bu vesile ile ikinci adımı da atmamız gerekiyor.

Bu anlamdaki merakımızı gidermek için metinlere birlikte bakıyoruz:

Şiirlerin en başında, yani birinci bölümden önce adeta şiirlerin önsözü gibi küçük bir bölüm yer almaktadır:

"Bu insanlar dev midir
Yatak görmemiş gövde midir
Bir yara açar boyunlarında
Kolkola durup bağırdıklarında
-Yar kurbanın olam
Dağlar önüme durmuş
Ki dağlanam
Çekip pırıl pırıl mavzerler çıkardılar oyluk etlerinden
Durdular ite çakala karşı yârin kapısında"

Bu bölümde dağ gibi sorunlar karşısında el ele vererek bir şeyler yapmak için yola çıkmış kişilerin anlatılacağına dair bazı önemli ipuçları verilmektedir. Ortada bir 'sevgili', bir 'yâr' vardır ve onun korunması gerekmektedir. 'Yâr', yaşamamız boyunca çevriminde olmamız gereken yegâne 'var'lık sebebimizdir. Metinlerde anlatılacak kişiler de onu korumak için hayat yoluna birlikte çıkmış güzel insanlar olmalıdır. Erzurum'da okumakta olan ve kendilerinden 'edebiyatçılar' olarak bahsedilen gurubumuz, bu şiirleri sayısız kere ve birlikte okumuş, bu son iki mısrayı 'evlatlar' veya 'oğullar' olarak yorumlamıştı. Yani bu koruma, kol kola girmiş 'yedi güzel adam'la sınırlı kalmamış, ileriye doğru nesiller boyu bu kutsal görev aksatılmadan sürdürülmüştür.

Şiirin birinci bölümü şu mısralarla başlıyor:

"Yedi adam biri bir gün
bir kan gördü
gereğini belledi
yâri alsa koynuna
Ayırmaz kanı yanından"

Bu bölümdeki şiirin girişinden, sözkonusu kişinin bir savaşçı olabileceğini çıkarıyoruz. 'Kan', bu çıkarımı yapmamıza imkân veriyor. Yani bu kişi, ölümüne yola çıkmıştır; ölümü göze almıştır. Bir şey uğruna savaşmak, anlayabileceğimiz ve hatta kabullenebileceğimiz en tabii durumdur. Bir şey yapmaya niyetlenmiş ve yola da çıkmışsak, çetin bir savaş vermeye de hazır olmamız gerekir. Karşılaşacağımız her durum ve şartta savaşmamız gerekecektir çünkü.

İkinci bölüm de şöyle başlıyor:

"Yedi adam biri bir gün
bir aşk gördü
gereğini belledi
ölüm girse koynuna
Ayırmaz aşkı yanından"

Bu mısralardan, anlatılacak ikinci kişinin 'âşık' olabileceğini düşünüyoruz. O, bir aşk görüyor ve onun gereği ne ise ısrarla onu yapıyor. Bu aşk, bu adam için, her şeyden daha kıymetlidir. Ondan hiçbir şekilde vazgeçmez. Aşkı için ölümü göze alacaktır. Ama paradoks da tam buradadır. Aşk, onun kendisine yöneldiği bir merkez değildir. Şiirin devamında geçen bir mısra şöyledir: "Aşkla bileniyorum" Yani aşk, onu, gitmesi gereken yolda yaya bırakmayan, onu güçlendiren, ayakta tutan şeydir. İşini aşkla yapan bir insan sözkonusudur burada.

Üçüncü bölümün girişi de şöyledir:

"Yedi adam biri bir gün
bir yâr gördü
gereğini belledi
yâri alsa koynuna
Ayırmaz yâri yanından"

Bu bölümde anlatılacak kişinin, uğrunda ölünebilecek bir 'yâr'i vardır. Bütün gayreti onun uğrunadır. Bu yâr, sevgilinin dışında, başka

"Yedi Güzel Adam", daha çok, Mavera dergisinin kuruluşunda yer alan kişiler olarak yorumlana gelmiştir. Hâlbuki ilk beş şiir, Edebiyat dergisinde yayımlanmış, kitap olarak da Mavera dergisinin ilk yayın yılından yaklaşık dört yıl önce, 1973 yılında Edebiyat Dergisi Yayınları arasında çıkmıştır. Bu bakımdan sözkonusu kitapta uzun soluklu şiire de ad olan 'yedi güzel adam' ifadesini daha farklı anlamak veya yorumlamak gerekebilir.

bir 'yâr'dır. Bu ayrımı kavramak çok kolay değildir, ama şiir okundukça anlaşılmaması da mümkün değildir.

Dördüncü bölümün başında da şu mısralar vardır:

"Yedi adam biri bir gün
Bir bela gördü
Gereğini belledi
Yalvarsa evleri harap kadınlar
Ve ağlayan birkaç çocuk
Kamalar salınsa karnına
Ayrılmaz belalı yanından"

Bu 'bela', sanki bir 'macera'dır, bir 'zorlu iş'tir. Sözkonusu kişi de zor da olsa yapacağı işten yılmayacak, onu tamamlamak için sonuna kadar gidecektir. Onu, bu zorlu işten kimse alıkoyamaz. Burada, başka bir şairin "Yalvarmak, yakarmak nafile bugün / Gözünün yaşına bakmadan gider" mısralarındaki duruş sözkonusudur. Ev, bark, çoluk çocuk, hastalık, hiçbir şey onu yolundan çeviremez. Gözünü kırpmadan, hedefe kilitlenmiş bir bomba gibi hedefine doğru gider.

Beşinci bölüm de şöyle başlamaktadır:

"Yedi güzel adam
Biri bir gün bir dağ gördü
Gereğini belledi."

Bu kişi bir dağcıdır. Ama bu dağcılık, dağın zirvesine tırmanmayı amaç edinmek demek değildir. Bu dağcı, dağı anlamaya, yorumlamaya, dağın künhüne varmaya çalışmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, dağcının dağı, bir taş toprak yığınından ibaret de değildir. Bu dağ, kanlı canlı bir varlıktır. Onun da bizim gibi çok önemli görevleri vardır. Sözgelimi dağ, bizim gibi, insanlar gibi, insanlara bakar, imrenir ve secdelere kapanır.

Altıncı bölümün ilk mısraları da şöyledir:

"Yedi güzel adam
Biri bir gün
Bir sofra gördü
Gereğini belledi."

Bu kişi de sofra sahibi, yani 'cömert'tir.

"Yedi Güzel Adam"dan alıntıladığımız bu mısralarda ortaya çıkan en dikkate değer gerçeklik, yedi güzel adamın evrene pürdikkat bakmaları ve orada, uğruna hayatlarını verecekleri şeyleri görerek bir karar vermeleri ve bu kararlarını sonuna kadar götürmeleridir; kararlı adımlarla yol almalarıdır.

Bu şiirlerde sözkonusu olan kişiler, hep birer mahareti, birer becerisi olan kişilerdir. Onları 'güzel' kılan, bu maharetleridir. Onların her biri kendi vadilerinde güzel işler kotarmış, dolayısıyla kendilerinden bahseden bir şiire konu olabilmiş kişilerdir.

Evrende gösterilebilecek sonsuz sayıda maharet vardır. Cahit Zarifoğlu, bu şiirinde maharetlerden bir demet sunuyor. 'Yedi güzel adam', ilk girişte kol kola durup bağırdıklarına göre, maharetlerini gösterirken, aynı zamanda bir dayanışma örneği de göstermektedirler.

İşte bu iki nokta, 'yedi güzel adam'ı anmaya değer kılıyor: Tek başlarına da olsa bir şeyler kotarmak üzere yola çıkıyorlar. Ama bunun için belli donanımlar ediniyorlar. Her biri, bir alanda temayüz etmişler. Kendilerini berkittikleri, güçlü kuvvetli hâle geldikleri, mâhir bir maharet sahibi oldukları için, alanlarında dikkate değer bir başarıyı da yakalıyorlar. Yani aslında tek başlarına bir konunun üstesinden gelecek durumdalar. Bu yüzden bir amaç uğruna tek başlarına da olsa yola koyuluyorlar.

"Yedi adamdan bir dağ göreni / Buyruğu dağa diyeni / Dağdan buyrukla kente ineni / Suları yürüyerek geçeni / Çekip mavzerini çıkardı oyluk etinden / Durdu yârin kapısında"

Ama bu yolda yalnız da değiller. Yalnız da olsa başarabilecek durumdalar, ama yalnız değiller. Yedi güzel adam, teker teker başarının sırlarını çözmüş ve bunu uygula-

Bu şiirlerde sözkonusu olan kişiler, hep birer mahareti, birer becerisi olan kişilerdir. Onları 'güzel' kılan, bu maharetleridir. Onların her biri kendi vadilerinde güzel işler kotarmış, dolayısıyla kendilerinden bahseden bir şiire konu olabilmiş kişilerdir.

maya koymuş olarak, kendisi gibi yola çıkmış olanlarla da bir şekilde bir araya gelmiş ve birbirlerine destek olmuşlardır. Birlikte güzel şeyler kotarmışlardır.

"Bu adamlar dev midir / Yatak özlemez gövde midir / Gül açar boyunlarında / Kol kola durup bağırdıklarında / Bomba düşmüş gibi deprenir toprak / Konuştuklarında"

Mavera dergisi ile bir bağlantı kurulması belki de bu dayanışma durumuyla açıklanabilir. Genellikle dergiler bir kişinin sırtında yürür; dolayısıyla o bir kişiyle anılır. Mavera dergisi ise her biri başka vadilerde temayüz etmiş bir yazarlar gurubunun ciddi bir dayanışma içinde kurup yürüttükleri bir dergidir. Onların bazısı şair, bazısı hikâyeci, bazısı deneme yazarıdır. Ama hiçbiri de diğerlerine göre daha öne çıkmaz. Elbette içlerinde daha çok koşturanlar olmuştur. Ama "Yedi Güzel Adam" şiirinin daha başında dendiği gibi el ele verip bu uğurda 'kol kola' yürümüşlerdir. Yani Mavera, tam anlamıyla bir arkadaşlar gurubu hareketidir.

İşin bu Mavera tarafı, olmuş, bitmiş, tarihe mâl olmuş bir konudur. Hiçbirimiz o zamanlara dönüp o gurubun arasına karışamayız. Bendeniz ilk sayıdan itibaren yazar kadrosu içinde yer aldım. Ama dergiye omuz veremedim. Çünkü hep uzaklardaydım. Mesela ilk sayı çıktığında Şırnak'taydım.

Ama konuya öbür cepheden baktığımızda 'yedi'lerden biri değil, ama 'yedi güzel adam'dan biri olmak elimizdedir. Bir maharet sahibi olmak elimizdedir. Bir şey uğruna yola çıkmak elimizdedir. Bizim de bir yârimiz, kapısında dururken takınacağımız pırıl pırıl mavzerimiz, tırmanacağımız yüce dağımız olabilir. Çünkü aslolan, 'yedi güzel adam'ı görmek, gıptayla seyretmek değil, onlar gibi olabilmektir; onlardan biri gibi olabilmektir. Asıl maharet budur. Maharetini kullanarak güzel bir şey kotarabilmektir. Yapmakta olduğumuz şeyi en iyi yapmaktır. Dostlarla kol kola durmaktır, dayanışmaktır.

Bir elin nesi vardır; iki elin sesi vardır; üç elin gücü vardır; dört elinse, kimsecikler onların ellerine su dökemez.

Ama konuya öbür cepheden baktığımızda 'yedi'lerden biri değil, ama 'yedi güzel adam'dan biri olmak elimizdedir. Bir maharet sahibi olmak elimizdedir. Bir şey uğruna yola çıkmak elimizdedir. Bizim de bir yârimiz, kapısında dururken takınacağımız pırıl pırıl mavzerimiz, tırmanacağımız yüce dağımız olabilir. Çünkü aslolan, 'yedi güzel adam'ı görmek, gıptayla seyretmek değil, onlar gibi olabilmektir; onlardan biri gibi olabilmektir. Asıl maharet budur.

Bir Hüzün Yurdu: AHISKA

Rıdvan CANIM

Prof. Dr., Trakya Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

Ahıska gül idi gitti
Bir ehl-i dil idi gitti
Söyleyin Sultan Mahmud'a
İstanbul kilidi gitti

Posof çayının eteklerinden tutarsanız o sizi Kür nehrine ulaştıracaktır. Biz ona Kura diyoruz aslında. İşte tam oradan, çok değil 5-6 km. giderseniz Kartalin tepelerinin güney eteklerinde genişçe bir vadide kurulmuş eski unutulmuş bir ata yurdu karşılayacaktır sizi.

Burası Ahıska'dır. Yitik bir sevgili, vefasız âşıklarını bekler gibi bekler sizi orada. Söze nereden ve nasıl başlanır bilemem. Kabuk bağlamış eski bir "yara"nın adı mı desem, umut mu, hasret mi desem… Görünen ve anlaşılan o ki şimdilerde dayanılmaz bir yalnızlığın adı olmuş Ahıska… Gürcüler – kim bilir belki de Ruslar- şimdi ona Akhal-Tsikhe diyorlar. Ak Kale demekmiş.

Ahıska'nın İşgalini tasvir eden bir tablo

Çok eskilere, ta Hz. Osman devrine kadar giden bir tarihi var bu hüzün yurdunun. Kendilerini "Evlâd-ı Fâtihan" olarak tanımlıyorlar Ahıskalılar. Israrla ve biraz da gururla, ama derin bir hüzün eşliğinde atalarının Anadolu'dan bu diyarları fethetmek için geldiklerini, o gün bugündür buralarda kaldıklarını söylüyorlar. Ne zamana kadar derseniz, tâ ki bu topraklar Edirne antlaşmasıyla Ruslara bırakılıncaya kadar. Bir Atabekler ülkesi olan Ahıska'daki son Atabek ailesi, 16 Mart 1921 yılında Türk ordusunun Ardahan'a çekilmesi sırasında 16 kızaklı bir göçle çoluk çocuk Ahıska'dan bir daha hiç dönmemek üzere ayrılarak Ardahan'a gelinceye kadar. Bir zamanlar anlı şanlı bir Türk yurdu olan Ahıska'dan şimdilerde geriye kalanın şehre girişte karşımıza çıkan Ahıska kalesinden ibaret olacağını nereden bilebilirdik ki.

Ahıska Kalesi

Tarihte Ahıska Türkleri ya da Meshet Türkleri olarak anılan bu Türk boyu, 1944"lü yıllara gelinceye kadar bugünkü Gürcistan'ın Acar muhtar cumhuriyetinde Meshet sıradağlarının bulunduğu yörelerde ve Türkiye sınırına komşu bölgelerde yaşamaktaydılar. Kafkas kavimleri içinde dilleri Anadolu Türkçesine en yakın olan Meshet Türkleri, diğer Kafkas kavimleri içinde "Türk" adını alan tek topluluktu. Bu ismi özellikle kullandılar onlar. Kuşkusuz bu kimlikle anılmanın ve bilinmenin bedelini de tarih sahnesinde en ağır biçimde ödediler. Biraz tarih okuyanlarımız Ahıska Türklerinin başına gelen hazin macerayı bilirler. Anadolu topraklarına en yakın Türk boyu olmanın bedeli idi bu aynı zamanda. 1926 yılında yapılan nüfus sayımında "Türk" olarak sayıldıklarında 140.000 civarında bir nüfusa sahiptiler. Bu rakam aslında Gürcistan'ın genel nüfusunun %5'i anlamına geliyordu. İşte bu topraklarda böylesine önemli bir nüfus potansiyeline sahip Kafkasların bu çileli topluluğu 1944 Kasım'ında topyekûn bir sürgünü yaşadılar. Sürgün…

Etin tırnaktan ayrılması gibi bir şey… Aynı kaderi paylaşan Kırım Tatarları gibi… Kafkaslarda yaşayan Karapapak, Türkmen, Hemşin, Karaçay, Balkar ve Çeçen-İnguşlar gibi… Yediden yetmişe yüzbinlerce masum insan Sovyetler birliğinin kuş uçmaz kervan geçmez bozkırlarına kovuldular. Gerekçe son derece masumdu(!) oysa: Onları yaklaşan Alman tehlikesinden korumak!

Ama tarih de buna şahittir ki en büyük suçları Anadolu'ya çok yakın olmaktı. Gittikleri coğrafyalarda insan olma onurunu zedeleyen, insanlık dışı yaşama şartlarının onları beklediğini bilemediler. Kafkasya'nın bu Türk ve Müslüman halkları, Kafkas kartalı Şeyh Şamil'in torunları artık Ukrayna'da, Kazakistan'da, Özbekistan'da, Kırgızistan'da velhasıl Sovyetlerin en ücra köşelerinde, güya sınıfsız Sovyet toplumunun adı sanı tarihe karışmış toplulukları oldular. Gittikleri yerlerde itelenip kakıldılar, dışlandılar, hakaretlere maruz kal-

Biraz tarih okuyanlarımız Ahıska Türklerinin başına gelen hazin macerayı bilirler. Anadolu topraklarına en yakın Türk boyu olmanın bedeli idi bu aynı zamanda. 1926 yılında yapılan nüfus sayımında "Türk" olarak sayıldıklarında 140.000 civarında bir nüfusa sahiptiler.

dılar, insanlık dışı şartlarda hayatlarını sürdürmek zorunda bırakıldılar. Yahudiler ve Ermeniler gibi onların bir diasporası da yoktu üstelik. Onlar da zaten insandan sayılmadıklarını çoktan anlamışlardı. Acılarını kimselere açamadılar. Belki yıllarca birbirlerine sarılıp gizli gizli ağladılar. Kimisi anasın kaybetti, kimisi oğlunu... Kimisi babasından haber alamadan yabancı diyarlarda ölüp gitti, kimisinin kardeşleri gerçek kimliklerini kaybedip "mankurt" oldular.

Kale'den Ahıska Şehri

Vitrinleri neredeyse boşalmış, raflarında üç beş parça temel ihtiyaçlardan başka bir şey bulunmayan savaş artığı bir görünüm sergileyen çarşılarında bir yürek yangınıyla dolaştık Ahıska'nın. İşsiz güçsüz insanların boş boş dolaştıkları bir Gürcü şehri şimdilerde Ahıska... "Ya bizimkiler?" diyeceksiniz tabii ki. Sürgünden dönen sadece 5-6 aile yaşıyormuş şimdilerde Ahıska şehir merkezinde. Ahıskalıların çoğu köylerde yaşıyorlarmış. Bu ailelerden Alaattin Halilof ailesiyle tanıştık Ahıska'da. Babalarının sürgünde olduğu Özbekistan'ın Semerkand şehrinde doğmuş Alaattin Bey. Aile, Ahıska'ya dönmek üzere Özbekistan'dan ayrılıp önce Azerbaycan'a, ardından baba-dede vatanı Ahıska'ya gelmişler. Dönüşte bir kardeşi de Çeçenistan'a gitmiş. Gidiş o gidiş bir daha da görüşememişler.

Ahıska Kalesi

Ahıska'da Ermeni, Yahudi, Rus ve çok az sayıda da olsa Türklerden oluşan karmaşık bir yapı var. Özellikle Ermeniler buraya 1828 Osmanlı-Rus savaşlarından sonra Kars ve Erzurum civarından getirilerek iskân edilmişler. Çoğu gayet güzel Türkçe konuşabiliyor. Misafirliğimiz esnasında Alaattin Bey ve Hanımının eli ayağı birbirine dolaşıyor. Ne yapacaklarını, bize nasıl ikramda bulunacaklarını bilemiyorlar. Çay diyorlar, kahve diyorlar, yemek diyorlar ama biz de anlıyoruz ki bu güzel insanların gönülleri kadar mutfakları zengin değil. Dar bir sokağa bakan bir teneke barakayı bakkal dükkânı yapmış Alaattin Bey. İki kişinin bile içine aynı anda giremeyeceği bir ekmek teknesi. Bir öğretmen maaşının yaklaşık 25 dolar civarında olduğunu söylersem gerisini siz düşünün artık. Daha çok tarımla uğraşıyor Ahıskalılar. Toprağı olan ekip-dikiyor, bazıları da hayvancılıkla uğraşıyor. Sanayi mi? Rusya'nın neresinde kalmış ki burada olsun! Tarımla uğraşanlar daha çok Ermeniler ve Azeriler iken, Gürcüler daha çok bilim ve sanat dallarında çalışıyorlar. Yani birinci sınıf işler. Ressamlık, müzisyenlik gibi… Tabii devlet dairelerinde yöneticilik, askerlik, doktorluk gibi seçkin meslekler de onlar için. Kültür, sanat, edebiyat ve siyaset hep Gürcüler için.

Ahıska'da Ermeni, Yahudi, Rus ve çok az sayıda da olsa Türklerden oluşan karmaşık bir yapı var. Özellikle Ermeniler buraya 1828 Osmanlı-Rus savaşlarından sonra Kars ve Erzurum civarından getirilerek iskân edilmişler.

Ahıska Türklerinin üzerine ısrarla vurgu yaptıkları bir konu var. Yalnızlık... Kimsesizlik duygusu bu insanların iliklerine kadar işlemiş. Her bakımdan yalnızlık ve kimsesizlik… Düğün yok, bayram yok, tanıdık yok… Kendi vatanlarında yalnızlığı paylaşıyor bu 5-6 aile. Bir zamanlar buralardan 200.000 kişiyle gitmek, ama sonra geriye 20.000 kişiyle bile dönememek... Alaattin Bey, çocuklarının yetiştiğini, evlenme zamanlarının geldiğini söylerken gözleri doluyor. Bu sadece fakirlik değil tabii. "Kiminle evlendirelim" deyip döküyor yıllardır içinde biriken acıları ortaya. Ermeniyle mi? Gürcüyle mi? Rusla mı? "Çocuklarımızı kiminle evlendirelim?"

Alaattin Bey mutlu görünüyor. Çünkü Türkiye'den misafirleri var.

Onlarla evlendireceksek buralara daha niçin döndük diyor gözlerimizin içine bakarak. Bakışlarımız önümüze düşüyor ister istemez. Kültürel kimliğin ne durumda olduğu malum... Duyarlılıklar eskisinden çok daha sağlam. Beklentiler fazla. Türkiye hâlâ büyük bir umut kapısı onlar için. İsmi bile yetiyor. Bir de inanç meselesi var tabii. Yokluyorum, sonuçta derin bir "yara"ya daha bilmeden tuz bastığımı çok geç anlıyorum. Ahıska kalesinde müze haline getirilen eski camide iki kişiyle bayram namazı kıldık diyor Alaattin Bey. İki kişi... İşte yalnızlığın bir başka boyutu... Ezan yok, cami yok, mescit yok. Bir zamanlar şehrin en güzel camii imiş Ahmediye Camii. Kalede okunan bu ezanları belki Şeyh Şamil bile duyarmış. Ama şimdilerde bu kalenin bedenlerinde acı acı baykuşlar ötüyor. Rus mu yoksa Gürcü mü, ne olduğu bilinmeyen bir isim kalmış geriye Ahıska'dan. Evet; "Ahıska bir gül idi gitti"…

Ahıska'nın bir başka mahallesinde 1944 dramını bizzat yaşayan nur yüzlü iki insan Etem Dede ile Pamuk nineyi ziyaret etmeyi unutmuyoruz. Korkunun iliklerine işlediği bu insanlar bizi biraz tedirgin karşılamış olsalar da çabucak sahipleniyorlar. Küçücük odalarının duvarında bir Özbek kilimi, diğer tarafta kocaman bir Mahzun Kırmızıgül posteri... Sormaya fırsat kalmadan anlatmaya başlıyor Pamuk Nine. Gözleri dolu dolu. Bir tek tavuğumuzu bile yanımıza alamadık diyor. 13 yaşında imiş o zaman. "Hayvanlar gibi vagonlara doldurdular bizi" diyor. 1 ay süren bir tren yolculuğu… "Yolda çoğu açlıktan ve soğuktan öldü", diyor. Trenin durduğu istasyonlarda bize sadece bir tek şey soruyorlardı, "içeride ölü var mı?". "Ölülerimize bir mezarı bile çok gördü bunlar" derken yaşadığı acıları bir kez daha bütün tazeliğiyle yaşıyor Pamuk Nine..

Ahıskalı İki Çilekeş: Etem Dede ile Pamuk Nine

Balkan Türklerinin yaşadığı acılar geliyor gözlerimin önüne. Ne çileli bir milletmişiz Allah'ım! Ve Türkiye bu insanlar için bitmez tükenmez bir umut kaynağı hâlâ. Evin en güzel köşesindeki televizyonlarından her akşam Türkiye'yi bu umutla izliyorlar ve Türkiye özlemlerini ancak böyle bastırabiliyorlar Ahıskalılar. Pamuk Nine'den ayrılış hayli zor oluyor. Yaşlı bedeninden belli belirsiz bir ses çıkıyor ayrılırken: "Yavrum, bana Türkiye'den bir mevlit kitabı gönderin, ne olursunuz" diyor.

Yüreğimiz kanıyor.

Komünizmin Gürcistan'a Hediyesi: Çağdaş Ahıska!

Bu acılar yurduna bir daha ne zaman yolumuz düşer bilmem ama görüp yaşadıklarımız bunlardı Ahıska'da. Kür ırmağı boyunca uzanıp Tiflis'e doğru giden yolda ilerlerken kulağımda Pamuk ninenin acılarla dolu hüzünlü türküleri çınlıyordu. Hoşça kal acılar yurdu. Karabağ'ın kardeşi hoşça kal.

İnsanoğlu Kendini Kandırmakta Ustadır

Derviş ÇELEBİ

İnsanoğlunun kendini kandırma hikâyesi Hz. Âdem'le başlar desem yeridir. Birçoğumuz, hatta hepimiz İnsanı şeytanın kandırdığı konusunda ittifak halindeyiz. Bu konu da Yahudiler ve Hıristiyanlar faturayı Havva annemize kesmişlerse de biz Müslümanlar bunun insan olmanın ortak yanılgısı olduğunu düşünürüz. Ama ilk cümlede de zikrettiğim gibi insanlık ailemizi temize çıkarmak adına, ihaleyi lanetlenmiş Şeytana keserek onun "bizleri" kandırdığı konusunda ittifak ettiğimiz de bir gerçek.

Elbette Şeytanın iğvasını, kandırma konusundaki ustalığını inkâr edecek değilim. Ancak bir düşünelim, her birimiz, inanmak istediğimiz yalanların kurbanı değil miyiz? Şeytan zorla yasak ağacın meyvesini "babamızın" ağzına tıkmadığına, Allah'ın (CC) bu ağaca yaklaşmayın emri de apaçık olduğuna göre, yaratıcının bizim için doğru olanı Şeytandan daha iyi bileceği de onların malumu iken, bu meyveyi dişlemeyi sadece kandırılma olarak nitelemek mümkün mü? Şeytanın yalanına inanmak! Buna inanma denebilir mi? Emin değilim! Ama güçlü bir şekilde varlığını hissettiğim, hatta emin olduğum bir şey var ki, acaba sorusu, yani kadim şüphe ve kendini bu kadim şüpheye kaptırma olarak da niteleyebileceğimiz insanın kendi kendini kandırma potansiyeli var. İşte bunun sürekli dikkat kesilmemiz gereken, insanoğlunun kibirden sonra, hatta belki ondan daha öncelikli olarak, mücadele etmesi gereken zaaf noktası, yumuşak karnı, karadeliği olduğunu düşünüyorum.

İnsan, kendini kandırmakta ustadır derken, bunun tezahür ettiği güçlü bir yönü de başkalarının hataları üzerinden kendi günahını meşrulaştırma çabasıdır.

Mesela kadim bir mesele olan işçi-işveren ilişkilerini ele alalım. İşçiye göre o, ne kadar aldığından bağımsız olarak, asla hak ettiği ücreti alamamaktadır ve "kapitalist" patron onun üzerinden zengin olup emeğini sömürmektedir. Dolayısıyla işçinin en zalim olanı işverenin malına zarar vermekte mahsur görmez. En masumu ise mesaisinden kaytarır, düşük verimle çalışır. Kendini kandırma mottosu da şudur: Bu kadar maaşa bu kadar iş. Halk tabiri ile "Ne ka ekmek o ka köfte". Bu cümleye kafa sallamayacak âdem az bulunur.

Tersinden bakalım, bu işçi milletinin alayı hırsız, en masumu mesaiden çalar diyen patron mottosuna kafa sallamayan kaç işveren çıkar aranızda? İşte bu hangi tarafa mensup isek, o tarafın lehine bizi kafa sallamaya iten şey, merkezine kendi haklılığımızı koyduğumuz kendimizi kandırma içgüdüsüdür. Bu karı koca ilişkilerinde, insan çevre ilişkilerinde, öğretmen

öğrenci ilişkilerinde, hep böyledir. Hangi tarafı dinleseniz öbür taraf mutlak suçlu ve hatalıdır. Diyelim ki açık bir şekilde belgeleriyle karşı tarafın haklı olduğunu ispat ettiniz, bu kez mutlaka "ama" ile başlayan güçlü bir mazeret dinlemeye hazır olmalısınız. Bu konuda onlarca örnek sayılabilir.

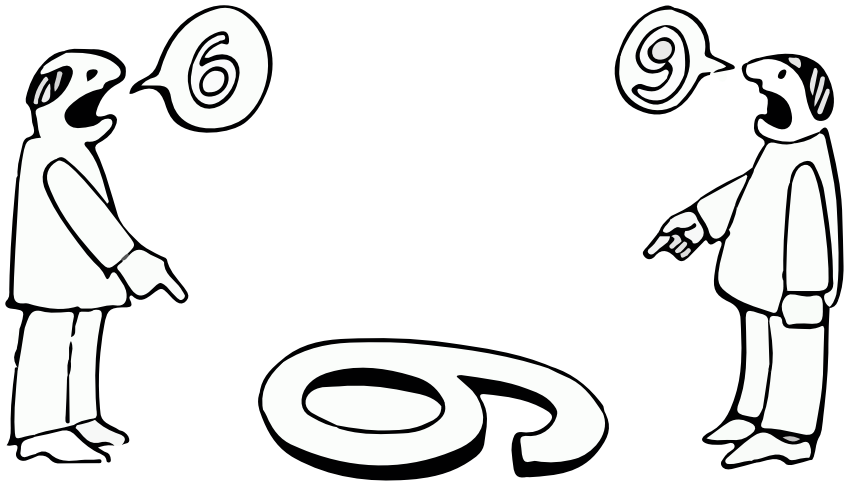
"Mazeretim var, asabiyim ben" şarkısını bilirsiniz. Asabi olmak bize, haddi aşmak hakkını bahşeder mi? Misal evimizin önüne (kendi aracımız için kendimize hak gördüğümüz alana) park eden komşu aracın lastiğini söndürmek, hatta bazen bir bıçak saplamak, olmadı kaportasını çizmek nasıl bir vicdan tezahürüdür? Bu konuda söylenen çarpıcı bir cümle var: "Mazeret terazisinin tartamayacağı günah yoktur".

Bir diğer kadim kendini aldatma türü, bireyin kendini vazgeçilmez bir insan olduğuna inandırmasıdır. Her şirkette ya da sivil toplum kurumunda, hülasa her bir organizasyon hiyerarşisinde bu tiplerden bir adet (bazen birden fazla) mutlaka vardır. O olmasa kurumun sağlıklı yürümesi, mesafe alması mümkün değildir. O olmasa şirket üç gün, bilemedin üç ayda tepe taklak olur! Daha iddialı bir cümle kuracağım, aslında hepimiz biraz kendimizi böyle görmez miyiz? Hadi itiraf edin, bulunduğunuz kurumun en açık fikirli, en fedakâr, en güvenilir, en çalışkan bireyi siz değil misiniz? İtiraz mı ettiniz, uymadı mı size biçtiğim kıyafet? O vakit kurumun en mütevazı çalışanı olduğunuza kalıbımı basarım!

Dedim ya insanoğlu kendini aldatmakta ustadır. Burada belki ton farkından söz edebiliriz. Siz henüz acemi, utangaç bir "yalancı" olabilirsiniz. Belki bunun farkında bile değilsinizdir, kim bilir.

Neyse, sözün nihayetinde, amacım topumuzu bu cümle altında paranteze alıp mahkûm etmek değil elbette. Sizi bir umutsuzluk dergâhına itmek, bizden adam olmaz sendromuna yuvarlamak da değil. Derdim, sizlere kendinizi değersiz hissettirmek de değil, sadece saf altın olmadığın(m)ıza dikkat çekmek istedim. Zira bu kapı kibre açılan kapıdır ve bu yol kendi kendinizi kandırmak konusunda ustalaşanların yoludur. Oysa bizi değerli yapan şey nedir? Kadim kitabımıza göre, hata yapmak, hata yapma potansiyelimizin farkında olmak ve ayağımız kaydığında tövbe kapısında diz çöküp, dua etmektir. Yalan günahların en büyüğü değil midir? Hele de kendimize söylersek, tekzibi de neredeyse mümkün olmayan bir paradoksa düşeriz.

Bize, kendi "yalanlarımızı" işaret eden dostlar lazım. Her daim yüzünüze gülen, her sözünüzü "like"-layan arkadaşlar sizi yanıltmasın, vesselam.

İnsan, kendini kandırmakta ustadır derken, bunun tezahür ettiği güçlü bir yönü de başkalarının hataları üzerinden kendi günahını meşrulaştırma çabasıdır.

Yedinci Oğul ve Diriliş

Ebubekir DİLEKÇİ

Âlimler peygamberlerin varisleridir. Âlimler, içinde bulundukları topluma kurtuluş yolunu gösteren zamane kahramanlarıdır. Âlimler, sadece dini konuları derinlemesine bilen kişilerden oluşmaz. Bir toplumun içinden çıkan ozanlar, münevverler, şairler, dervişler de âlimlerin görevini yerine getirir.

Müslümanın her çağda diri kalmasının şartı, zamanın bitmek bilmeyen döngüsünde kalbini ve zihnini diri tutabilmesine bağlıdır. Bu diriliş muştusunu da her çağda gelen âlimler bizlere aşılar. Çağ ve ilham, âlimlerin en büyük kerametidir.

Üstat Sezai KARAKOÇ, âlimlerin feyzini kuşanarak medeniyet ülkümüzün türküsünü yarım asırdır coşkuyla söylüyor. Sezai KARAKOÇ'u okurken kendinizi bu topraklara ait hissedersiniz. Anadolu bozkırlarının enginliğini, Karadeniz dalgalarının coşkusunu, Doğu Anadolu'nun ıssızlığını yaşarsınız. Coğrafyamızın hangi ilinden olursanız olun, Sezai KARAKOÇ okurken bu yurtta yaşıyor olmanın huzurunu duyarsınız. Onun eserleri, bir başka mevsime öykünme iğretiliğiyle kalbinizi yormaz.

Sezai KARAKOÇ, Doğunun batıyla hesaplaşan yedinci oğludur. Masal şiirinde doğunun batı karşısındaki hazin öyküsünü anlatırken yeniden dirilişi muştular. Yeniden dirilmek için batının büyülü dünyasına kendimizi kaptırmadan özümüzü ve kültürümüzü koruyarak var olabileceğimizi vurgular. Düşünce dünyamıza DİRİLİŞ kavramını hediye eden Sezai KARAKOÇ, öncelikle bireysel olarak ruhun dirilişini daha sonra toplumun dirilişini ve son olarak İslam Dünyasının dirilişini hedeflemektedir.

Sezai KARAKOÇ, dünya savaşlarından yenik çıkan İslam dünyasının yeniden dirilişini amaç edinir. Başta şiir, edebiyat, ekonomi, düşünce ve siyaset olmak üzere dünya Müslümanlarının uyanışına vesile olacak eserler yazmıştır. Kendini diriliş nesli dediği bir gençliğin yetişmesine adamıştır. Bu anlamda Akif'in Asımın Nesli ve Necip Fazıl'ın Mehmet'ine paralel bir gençlik ideali ortaya koyar. Ve bu gençlik ideali Diriliş Neslinin Amentüsü'nde hayat bulur. Diriliş neslini şöyle manifesto eder: ***"Bu yol, diriliş eri olmakla başlar, sonra Allah nasip ederse deriliş ereni olma kapısı açılır. Son büyük derece de diriliş piri olmaktır."***

Sezai KARAKOÇ, milli değerlere yaslanarak ve kendi köklerinden beslenen ümmetçi bir zihin dünyasına sahiptir. Mevlana, Yunus Emre ve Mehmet Akif kitapları köklerimize verdiği önemi gösterir. 70'lı yıllarda Kıbrıs meselesi hakkında yazdığı yazılarda Türkiye'nin ve ümmetin geleceğine dair çözüm önerileri getirir.

1950'li yıllarda Tunus ve Cezayir'in Fransız sömürgesinden kurtulması için yazdığı yazılar, onun tüm ümmet coğrafyasının derdiyle dertlendiğini gösteren en büyük delildir. Tunuslu bir kız çocuğunun dilinden ***"Ötesini Söylemeyeceğim"*** şiiri onun emperyalist sömürgecilere karşı verdiği şiirsel bir cevaptır.

Yazılarında İslam Dünyasının içinde bulunduğu hercü merçten kurtulması için çareler arar. İslam Birliği, İslam BM'si, İslam Ortak Pazarı gibi kavramları ilk dile getiren Sezai KARAKOÇ'tur. İslam dünyasının yeniden ayağa kalkması için üç ülkeye özel olarak önem verir. Bunlar; Türkiye, İran ve Mısır'dır. Bu ülkelerin siyasi olarak birlikte hareket etmesi gerektiğini düşünür. Günümüzün değişen sosyolojik süreçlerini dikkate alan Sezai KARAKOÇ, geçmişte kurulan imparatorlukların yerine farklı Müslüman ülkelerin siyasi şemsiye altında toplanmasını önerir. Tarihin milletimize büyük bir sorumluluk yüklediğini düşünür. Yiğidin düştüğü yerden kalkacağına inanarak İslam ümmetine milletimizin yeniden rehberlik edeceğine inanır.

Bir konferansta İslam ülkeleri arasına konan sınırların suni olduğunu ifade edince salonda bulunan bir genç, "Suriye, Hatay'da hak talep ediyor" der. Bunun üzerine Sezai KARAKOÇ: "Evet! Hatay Suriye'nindir. İstanbul Suriye'nindir. Tıpkı Halep ve Şam'ın Türkiye'nin olduğu gibi" cevabını verir.

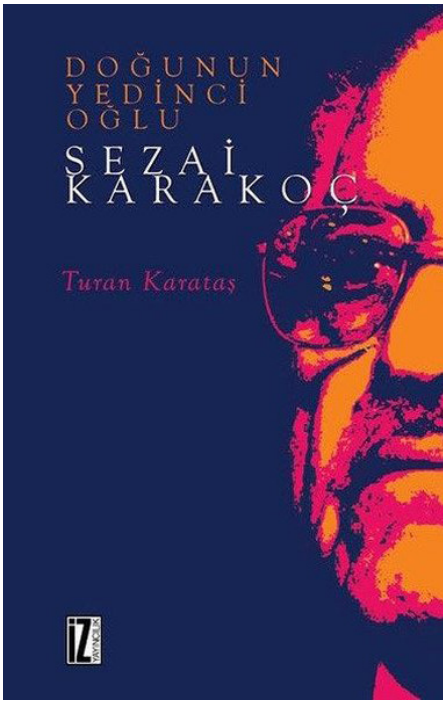
Edebiyat ve düşünce dünyamızın bir başka önemli ismi İsmet ÖZEL, onun hakkında şöyle der: "Edebiyat dünyasında ismen tanıyıp şiirine büyük önem verdiğim Sezai KARAKOÇ vardı. Onunla tanışmanın yolunu arayıp buldum." İsmet ÖZEL, hayatındaki büyük dönüşümü anlattığı Amentü Şiirini Diriliş Dergisinde yayınlar. Yine İsmet ÖZEL: "Yirmi ciltlik peygamberler tarihi kitabına gerek yok Yitik Cennet Var" der.

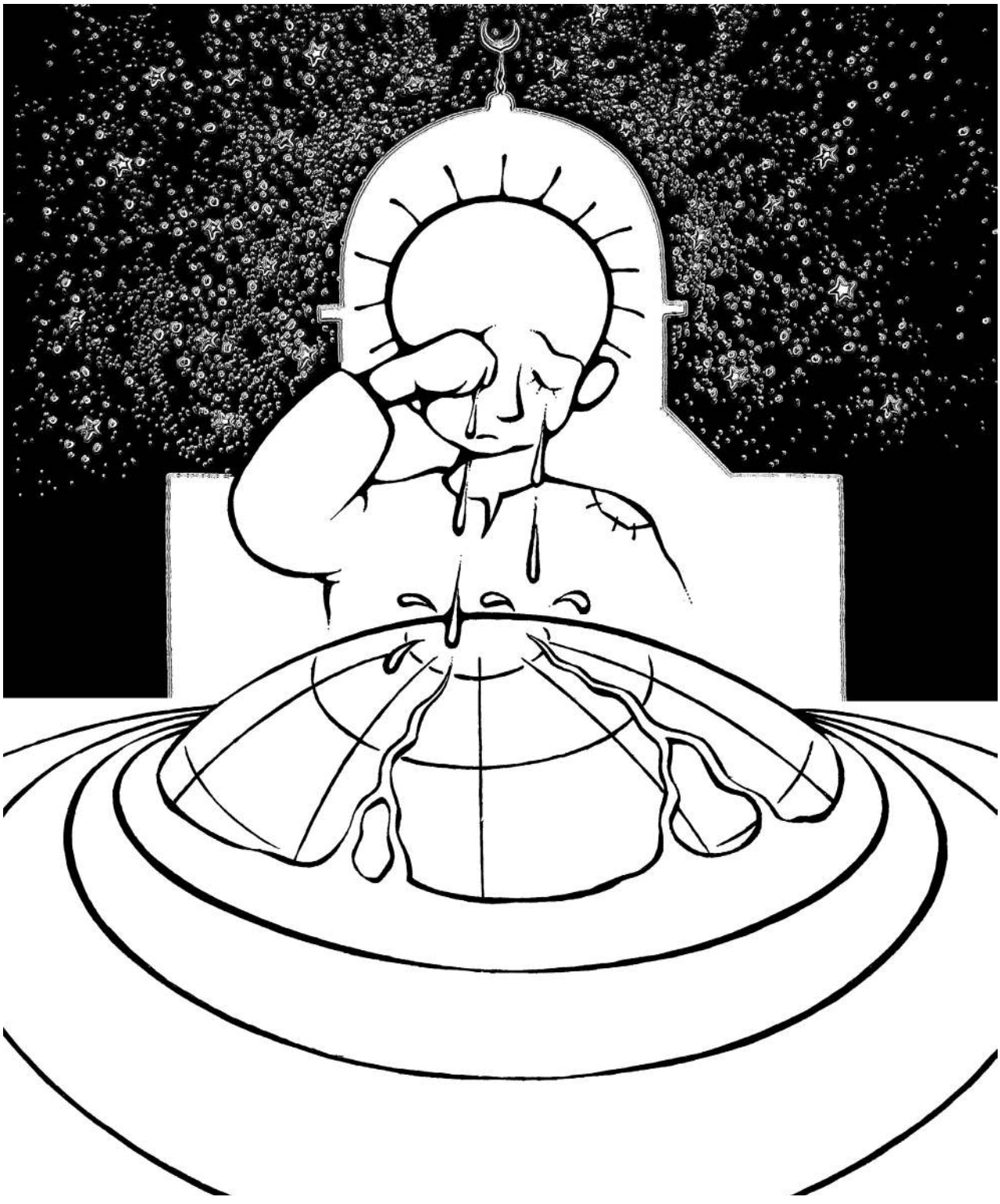
Sezai KARAKOÇ, 19'ncu ve 20'nci yüzyılın İslamcı aydınlarından beslenirken Batı düşüncesine ait tüm yazarları okumuştur. Diriliş Dergisinde gerek doğu gerekse batıya ait birçok yazarın yazılarını Türkçeye çevrilerek neşredilmiştir. Akif'in deyimiyle İslam'ı Asrın idrakine söyletmek için öncelikle asrın idrakini anlamış daha sonra İslam'ı en güzel şekilde söyletmek için edebi ve siyasi olarak gayret göstermiştir.

Yunus Emre, Mevlana, Fuzuli, Şeyh Galip, Mehmet Akif, Necip Fazıl çizgisinin günümüzdeki temsilcisi Sezai Karakoç'tur. Onun her şiirinde mutlaka bir hikmet ışığı görürsünüz. Bazı mısraları efsaneleşir. ***"Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır." "En güzel şarkıyı bir kurşun söyler." "Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum. Ben yaşamıyor gibi yaşıyorum." "Seni öldürmeye gelen sende hayat bulsun."*** Mona Rosa şiiri edebiyat dünyamızın en önemli aşk şiirlerinden biri olarak kayda girmiştir. Son dönemde Mona Rosa şiirine eş bir başka aşk şiiri yazılmamıştır. Sürgün ülkeden başkentler başkentine şiirini İstanbul'a atfen yazdığını dile getirmiştir.

Sezai KARAKOÇ, doğunun dirilişini müjdeleyen son oğuldur. Sezai KARAKOÇ, Anadolu'dur. Ona göre medeniyetimizin yeniden dirilişi Anadolu irfanıyla hayat bulacaktır.

Sezai KARAKOÇ, milli değerlere yaslanarak ve kendi köklerinden beslenen ümmetçi bir zihin dünyasına sahiptir. Mevlana, Yunus Emre ve Mehmet Akif kitapları köklerimize verdiği önemi gösterir. 70'lı yıllarda Kıbrıs meselesi hakkında yazdığı yazılarda Türkiye'nin ve ümmetin geleceğine dair çözüm önerileri getirir.

Çizgi: Hasan Aycın